

Vi er eiendoms- magnater

Side 10

En helvetes jobb

Tigger, psykolog, mekler og tjener. Slik beskrives instituttlederjobben p amerikanske universiteter. Noen som kjenner seg igjen?

Side 8-9

Dansk gullfisk

NTNU og Per Boelskifte har vist seg å være en suksessfull kombinasjon. Snart runder den gemyttlige dansken 50.

Side 16

NTNUs
internavis
nr. 6
5.04.2001

Universitetsavisa

Venter på lønnssystem

Det vakleворne lønns-systemet fra IBM skaper stadig vekk problemer. Nå har Økonomiavdelinga bestemt seg for å installere et nytt system allerede i sommer.

Side 3

Venter på barnehage

Professor Audrey van der Meer vurderer å ta omsorgspermisjon fordi NTNU ikke kan tilby barnehageplass. Problemet angår flere enn henne.

Side 4

Venter på publisering

Det tar ofte et halvt år fra en forsker leverer en artikkel og til den blir trykket i et vitenskapelig tids-skrift. Men trenger vi trege og dyre tids-skrifter i vår digitale tidsalder?

Side 15

Venter på familien

Gift, utenlandske studenter som stude-rer ved NTNU, må vente opptil ett år før de får tillatelse til å bringe resten av familien til Norge.

Side 14

Universitets-
avisa ønsker
alle som venter,
en god påske!

Mobiliserer for teknologifagene

Gunnar Fermann og Torbjørn Knutsen trekker seg i protest mot Dragvoll-dominans i det felles innføringsemnet for nye NTNU-studenter.

– Teknologer og naturvitere

må få være med og sette preg på innholdet, sier de to ex.phil.-pionerene.

Samtidig gir flere professorer ved de teknologiske fagene ut-trykk for at siv.ing.-utdanningen

vansmekter innenfor NTNU. Det er behov for en egen «School of Engineering», mener de. Og da er kanskje ikke veien til et nytt NTH så lang?

Side 2 og 5

FOTO: ARNE ASPHJELL

Bygger opp vietnamesisk havbruk

Sol- og strandliv blir det lite tid til når professor Helge Reinertsen besøker bade- og fiskerbyen Nha Trang i Vietnam. I samarbeid med forskere ved University of Fisheries har Reinertsen etablert et labora-torium for å forske på oppdrett av

havabbor. Potensialet for marin fiskeoppdrett er stort i denne del av verden. Universitetsavisa bringer i dette nummeret de første artiklene fra en reportasjereise i Vietnam og Japan.

Side 11-13

NM i student- fisking

15. april faller dom-men: Da utløper årets søknadsfrist. Univer-sitetene slåss stadig hardere seg imellom for å rekruttere ungdom.

Side 7

på dagsordenen

ledelsen
har ordet

Prorektor
Kathrine
Skretting

Late studenter?

I Stortingsmelding nr. 27 om høyere utdanning framstår det som et problem at studentene tar for få vektall per år. Vi kan lese at NTNU-studentene avlegger 11,8 vektall årlig, et godt stykke unna de normerte 20. Stortingsmeldingen anvender ikke et begrep som latskap i denne sammenhengen, men presseoppslag har gjort det, og det ligger som en klar målsetting i stortingsmeldingen at vektallsproduksjonen skal opp. NTNUs studieavdeling har undersøkt saken og finner store forskjeller mellom våre ulike studier. Ikke overraskende er det profesjonsutdanninger med presist definerte studieløp og god oppfølging av studentene, som har høyest vektallsproduksjon.

Hva gjør vi så med det?

Vi bør nok gjøre forskjellene i undervisningstilbud mindre. Dette er da også hovedtanker i stortingsmeldingen: bedre oppfølging av studentene på de frie studiene. På de frie studiene syder det av idéer om hvordan læringsmiljøet kan forbedres. Mange av fagene er godt i gang med nye opplegg, i større grad basert på gruppeundervisning, øvingsarbeid og veiledning. Men mange av de frie studiene har svært store studentkull og forholdsmessig få ansatte, og det er begrenset hvilke kvalitetsforbedringer som kan gjennomføres innenfor de eksisterende ressursrammene. Derfor må det sies veldig klart ifra om at med mindre budsjettene økes, er ikke de mange fagre ordene om kvalitetsforbedring i stortingsmeldingen stort annet enn slag i luften.

Politikerne må forstå konsekvensene av at universitetet er en masseutdanningsinstitusjon. Den minimale andelen som kommer hit med bagasjen full av 6'ere fra videregående, er i stand til å klare seg selv. Nærmest på egen hånd kan de trekke tilstrekkelig lærdom ut av bøker og et par forelesninger, men flertallet trenger rett og slett støtte i sine læreprosesser. Undersøkelser foretatt på NTNU har dokumentert at studenter på lavere grad i frie studier ofte savner faglig tilhørighet og kontakt med faglærere.

En annen årsak til at 11,8-studenten ikke sanker flere vektall er at vedkommende jobber deltid. Store studielån skremmer. Forhåpentligvis vil stortingsmeldingens tiltak være tilstrekkelige til å nå målsettingen om å gjenreise heldidsstudenten. Så må alle deler av universitetet tilby studier med et heltids innhold. Studentene er her for å lære – og lære FAG, først og fremst. Men vi håper at student-entusiastene i tillegg har overskudd til å arrangere både ISFiT og UKA. Vi kan imidlertid ikke se bort fra at noen av 11,8-studentene jobber med slike aktiviteter.

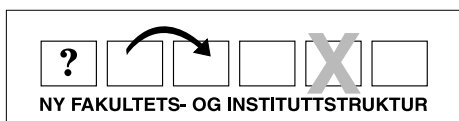
Kort sagt: det er ingen ting som tyder på at hovedproblemet er at det går så mange *late* studenter rundt på NTNU!

NTH opp av asken?

ILLUSTRASJON: ELIN HORN

Stadig flere engasjerer seg for å styrke og samle siv.ing.-utdanningen. Marin-professor Terje Almås tar bladet fra munnen og sier han kan tenke seg en ny sivilingeniørskole innen NTNU.

Almås er langt fra tilfreds med hvordan NTNU fungerer i dag. Mest bekymret er han for sivilingeniørutdanningen.

For mange fag. – Vi må ha en skole som klarer å lage kompetente sivilingeniører som kan fylle jobber i arbeidslivet. I dag klarer vi ikke det, sier Almås, som jobber ved Institutt for marint maskineri. Hans erfaring med sivilingeniørstudentene er at de lærer for lite de første årene og at de sysler med for mange fag.

– Når jeg får studentene i fjerde årskurs, merker jeg at de ikke har nok teoretisk grunnlag og forståelse å bygge videre på i mine fag. Jeg går ut fra at de har kunnskap som det viser seg at de mangler. Det er for mange forstyrrende elementer underveis. Nå skal de ha sosialfag, og jeg vet ikke hva. Det kan ikke være plass til alt, og studentene faller gjennom, sier Almås. Han synes at sjarmen med å undervise er borte når han møter studenter som ikke har den nødvendige basiskunnskapen. Marin-professoren advarte under debatten om sammenslåing av AVH og NTH. Han fryktet at industrien ville tape på omleggingen, og nå mener han å se konsekvensene i form av NTNU sender fra seg for dårlige sivilingeniører som ikke kan håndverket.

– Selv om NTH heller ikke fungerte ideelt, var organiseringen tross alt mye bedre enn den vi har i dag.

Gavner forskningen. Almås ønsker seg tilbake til den rendyrkede profesjonsutdanningen. Hvis ikke det er mulig, vil han heise flagget for en «School of Engineering». Han tror at en slik modell vil gi bedre sivilingeniører, og samtidig

gagne den uavhengige forskningen.

– Vi får en egen identitet innen forskningen og kommer endelig ut av skyggen av Sintef og Marintek. Når NTNU-forskere med Sintef-tilknytning er i utlandet, legger de igjen visittkort fra Sintef og ikke fra NTNU, hevder Almås. Han vet han stikker hånden i et vepsebol når han foreslår å opprette et slags NTH igjen, men det bryr han seg ikke om.

– Vi som er litt eldre, vi kjenner oss ikke igjen i NTNU. Det er blitt for stort og for upersonlig. Det problemet hadde vi ikke i gamle dager. Jeg er meget lite tilfreds med det undervisningsopplegget vi har i dag, og dette gjør meg frustrert.

For mye vær og vind. Professor Tor Ytrehus ved Institutt for mekanikk, term- og fluiddynamikk er også blant dem som er bekymret for sivilingeniørutdanningen. Han etterlyser en bedre koordinering.

– Denne utdanningen har drevet litt for vær og vind etter opprettelsen av NTNU, fordi så mye av ledelsens oppmerksomhet har vært rettet andre veier. De studentene som vi utdanner, er antakeligvis dårligere skodd for framtida enn det de var for femseks år siden, sier Ytrehus og viser til dårligere studieplanlegging og dårligere gjennomføring av en del felles basisvirksomhet.

Ytrehus tok i et leserinnlegg i forrige nr. av Universitetsavisa til orde for en «School of Engineering». Dette tror han vil styrke sivilingeniørutdanningen innad, men også være en profilartikkel utad.

– Dette lukter det NTH av?

– Ja, men er det så galt? Man har jo vedtatt at hovedprofilen til NTNU skal være teknologi. Hvis man er så redd for å vedkjenne seg hovedprofilen at man gjør hva som helst for å svekke siv.ing.-prosjektet, da er jo mye av begrunnelsen for NTNU borte. Konklusjonen hvis vi svekker profilen for NTNU, er at vi sitter igjen med et regionsuniversitet, uten den klare nasjonale oppgaven som vi var tiltenkt.

Skammer seg ikke. Ytrehus er lei av at NTH-modellen trekkes fram og brukes som skremsel.

– NTH har en forhistorie som ingen av oss akkurat går og skammer seg over, og det var antakeligvis et mer effektivt system enn det vi har greid å få til etterpå.

Ytrehus mener at NTNU bør se på

hvordan mange sterke og gode universiteter organiserer sin teknologiutdanning, som MiTs «School of Engineering».

– Det er et tog som ikke har gått, sier Ytrehus og minner om at da politikere og byråkrater opprettet NTNU, snakket de om «Nordens MIT».

Maskin-professoren er bekymret for at Gløshaugen-fakultetene i dag opptre som klassiske universitetsfakultet, og at de beveger seg bort fra hverandre med hver sin kultur. Studentene får dermed ikke det felles grunnlaget som gjør dem så omstillbare i yrkeslivet etterpå. Dette har ifølge Ytrehus med de felles naturvitenskapelige og tekniske basisfagene å gjøre.

Felles tanker. Maskinprofessoren får støtte fra flere på Gløshaugen som er bekymret for dagens sivilingeniørutdanning og gir uttrykk for at samling og koordinering er eneste utvei av uføret. Dekanus ved Fakultet for fysikk, informatikk og matematikk og mulig rektor-kandidat, Eivind Hiis Hauge, foreslo i et annet leserinnlegg i forrige avis at dekanmøtet bør få større myndighet. Dekanene bør ta ansvaret for kvalitet, organisering, utvikling av studiet, samt studiesaker som ikke naturlig sokner til bare ett fakultet. Hiis Hauge minner om at den sentralt forankrede beslutningsstrukturen for siv.ing.-utdanningen forsvant med NTH. Videre skriver Hiis Hauge:

Trass i at NTNU har fått Stortingets pålegg om å vie tverrfagligheten spesiell oppmerksomhet, har NTNU ironisk nok valgt å neglisjere NTHs erfaringer med tverrfaglig organisering.

Professor ved Institutt for fysikalsk teknikk, Einar Johan Aas, har bedt rektor om snarest å opprette en egen dekanus med ansvar for sivilingeniørutdanningen:

– Det mangler en struktur som gjenspeiler oppbygningen til sivilingeniørgraden, mener Aas. Han tror likevel ikke det er nødvendig å tegne et nytt organisasjonskart å la NTH for å gjennomføre dette. Det er mulig å gjøre innenfor eksisterende NTNU.

Rektor Emil Spjøtvoll har ikke vært tilgjengelig for kommentarer til denne saken.

TOR HUGUBAKKEN

tore.hugubakken@adm.ntnu.no

Nytt lønnssystem i sommer

Nye problemer med lønnssystemet gjør at NTNU nå ønsker å skifte ut dagens IBM-system så fort som mulig. Allerede i sommer vil det etter planen bli installert et nytt lønnssystem.

Opprinnelig antok Økonomiavdelinga at det tidligst ville være mulig å bytte system ved kommende årsskifte. Men stadig nye problemer med det nåværende lønns- og pesonalsystemet gjør at omleggingen er forsert og vil skje allerede i sommer, opplyser fungerende økonomidirektør Rolf Tørring.

Marslønna berget så vidt. NTNU-ledelsen har bestemt seg

for å si takk og farvel til dagens PR2000-system og IBM jo før jo heller. Siste anførsel i sitt etter hvert meget omfattende synderregister fikk PR2000 tidlig i mars. Da var det på nære nippet at marslønna til universitetets ansatte ble forsinket, slik det skjedde i fjor sommer. Krisen ble avverget takket være stor innsats fra Lønnsseksjonen og NTNUs egne IT-folk. Tilsvarende problemer har også oppstått i april, men skal nå være under kontroll, forteller Tørring. Når IBM samtidig har varslet at de ikke uten videre vil akseptere at selskapet har ansvar for å vedlikeholde PR2000 til NTNU har funnet en ny leverandør, så ble konklusjonen at utskiftingen må foretas snarest mulig. Beslutningen ble fattet i samråd med de andre norske universitetene, ettersom NTNU, UiO og UiB har hatt en felles avtale med IBM. Det nye systemet heter SLP4

(Statens Lønns- og Personalsystem) og skal leveres av selskapet Ergo Bluegarden (del av Ergo Group, tidligere Posten SDS). Systemet er velprøvd da det allerede benyttes ved universitetene i Tromsø og Bergen.

Velprøvd og trygt. Tørring opplyser at flere konkurrerende systemer er blitt vurdert.

– De viktigste kriteriene for vårt valg har vært trygghet, tidsramme og økonomi. Vi landet på SLP4 fordi dette er et system som vi vet fungerer ved andre universitet og har en solid leverandør og driftsoperatør, sier økonomidirektøren. Det nye systemet mangler foreløpig personalfunksjonalitet, men Ergo Bluegarden arbeider med å utvikle dette. Dermed kan en oppgradert versjon av programvaren også være et alternativ som varig løsning for NTNU, håper Tørring. Han understreker at det er

en meget omfattende og kompleks operasjon å skifte lønnssystem. Internt i Økonomiavdelinga begynte planleggingen i midten av mars. Likevel vil det bli et råkjør for å få alt på plass til i sommer. Målet er at den første lønnskjøringen på det nye systemet skal skje i juli. Økonomidirektøren regner med at utskiftingen ikke skal påføre NTNU ekstra kostnader, bortsett fra interne timeverk. For økonomiansvarlige, utenom Lønnsseksjonen i Økonomiavdelinga, vil utskiftingen ikke medføre større endringer og opplæringsbehovet vil på kort sikt være minimalt. Framtida vil vise om et erstatningsoppgjør fra IBM vil kunne dekke de ytterligere kostnader universitetet vil få for å få på plass en personaldel av systemet.

Ett års mareritt. Det var i slutten av februar det ble kjent

at universitetene hadde sagt opp fellesavtalen med IBM (Se UA nr. 3). Tålmodigheten var slutt etter betydelige forsinkelser og ett år med nærmest sammenhengende driftsproblemer. For NTNU har konsekvensene blant annet vært at lønn- og feriepenges til de ansatte sommeren 2000 ble sterkt forsinket. Problemene med data-systemet har også vært direkte årsak til at to økonomidirektører ved NTNU sluttet i løpet av 2000.

Utskiftingen av lønns- og personalsystem får ikke konsekvenser for NTNUs regnskapsystem Oracle Financials. Dette skal fortsatt beholdes, og etter planen skal en webversjon av regnskapssystemet tas i bruk 1. januar 2002.

JAN ERIK KAARØ

jan.kaarø@adm.ntnu.no

Kolstad vil ha eliteuniversitet

Professor Arnulf Kolstad står fast ved at NTNU-studentane er dumme og dovne.

I Adresseavisen stempla Arnulf Kolstad NTNU-studentane som dovne og dumme. Psykologiprofessoren hevda også at den gjennomsnittlige NTNU-studenten har vorte mykje verre dei siste 30 åra.

– Kan du dokumentera desse påstandane?

– Nei, eg har ingen handfaste bevis. Utsegnene byggjer på mi eiga mangeårige erfaring som sensor og førelesar ved universitetet, seier Kolstad, som likevel står fast ved karakteristikken av NTNU-studentane.

– Den store arbeidsløysa på 1980-talet førde til at universiteta vart varmestover. Framleis slepp alt for mange studenatar utan naudsynt intellektuell føresetnad inn på universitetet.

Opptakskrava må difor verta strengare, seier Kolstad.

Pølsefabrikk. Psykologiprofessoren sitt utspel i Adresseavisen vart sett i samanhang med vekttalsstatistikken ved NTNU og HiST, der universitetsstudentane tilsynelatande kom dårlegast ut. Kolstad tek avstand frå dette.

– Det er uheldig at påstandane mine vart sett i ein samanhang som byggjer opp under Trond Giske si stortingsmelding «Gjør din plikt – Krev din rett». Får Giske gehør, vil universitetet verta ein vekttalsproduserande fabrikk. Det vil vera eit eitt steg i gal retning. Studentane kan gjerne vera dovne på den måten at dei brukar tid for å læra seg sjølv å kjenna. Det er mykje betre enn å produsera vekttal og overflatisk tenking, seier Arnulf Kolstad.

– **Ingen latsabb.** – Den jamne NTNU-studenten er

Arnulf Kolstad slår eit slag for strengare opptakskrav. ARKIVFOTO.

slett ingen latsabb, seier studiedirektør Jon Walstad. Walstad reagerer på samanlikninga med HiST.

– Over halvparten av NTNU-studentane studerer ved «dei frie studia» medan høgskulane hovudsakleg har profesjonsstudiar. Den naturlege samanlikninga ville difor ha vore mellom HiST og profesjonsstudia ved NTNU, der NTNU kjem betre ut enn HiST, seier Walstad.

Studiedirektøren hevdar statistikken også inneheld fleire andre feilkjelder.

– I tillegg til underregistrering av vekttal studerer mange NTNU-studentar på deltid på grunn av jobb eller familieforpliktinger, seier Jon Walstad.

NORALV PEDERSEN

Wanted: Engasjement

Ved førre val på rektorat og kollegium var valdeltakinga på ein prosent. Kva kan ein gjera for å betra på situasjonen?

valet

– Minst tre rektorkandidatar og eige valstyre til å piska opp stemninga, er to av forslaga som Kollegiet skal ta stilling til torsdag.

Ved valet i 1998 var det 493 personar som tok bryet med å stemma. Av desse stemte kvar

fjerde blankt. Nokre av dei som sto att, gav stemma si til kandidat som på førehand sa dei ikkje ville.

Postval også i år? Verst var det for studentane sin del. Av i alt 18 000 studentar var det 45 som tok del i valet på rektor. For dei vitskapleg tilsette var situasjonen betre, om ikkje så mykje: 247 av 1 870 i faste og tidsavgrensa stillingar. Av 1 600 teknisk/administrative tilsette gav 201 si stemme. For alle tre gruppene var talla lågare for vala på både prerekter og kollegiemedlemmer.

Slik var det, trass i at det var lettare enn nokon gong å stem-

ma: I 1998 prøvde ein for første gong ut ordninga med poststemmer. Alle studentane fekk alt stemmematerialet i posten til semesteradressa; dei tilsette til jobbadressa. Utgiftene til porto sprengde alle rammer, og har vore nytta som eit argument mot å føra vidare ordninga. Likevel var deltakinga lågare enn nokon gong.

Tre kandidatar. At det var bare ein kandidat til rektorstillinga, er rekna som ei viktig årsak til at ikkje fleire tok del. Derfor får Kollegiet nå eit framlegg om at valkomiteane skal syte for å få fram minst tre kandidatar til verva som rektor og

Ulik vekting

Stemmene til Kollegiet vert vekta ulikt. Dei tyngste stemmene kjem frå dei vitenskapleg tilsette, medan teknisk/administrativt personale er lettast. Vektinga er slik: Vitenskapelig tilsatte: 56 prosent Teknisk og administrativt tilsatte: 19 prosent Studenter: 25 prosent

prorektor.

Kollegiet skal også ta stilling til om ordninga med postval skal fortsetje. Den låge deltakinga, og

utgiftene til porto, talar i mot. Eit av alternativa er å ta i frå studentane retten til å gi direkte stemme og i staden la Studentinget fungera som eit valorgan til studentrepresentantane, slik at studentane legg vekt på også dette perspektivet når dei stemmer.

Men det nåverande Studentinget er av ei anna meining. Derfor er det lite truleg at Kollegiet vil gå for denne modellen.

Saka vert avgjort etter at avisa har gått i trykken. Resultatet vil bli referert på nettsidene (Innsida/InnsidaUt).

TØRE OKSHOLEN

tore.oksholen@adm.ntnu.no

Barnehagemangel raserer kvinneforskning

Mangel på barnehageplassar for NTNU-tilsette får fatale følgjer for kvinnelege forskarar, og kan rasera forskingsmiljø og undervisningstilbodet for studentane.

– Situasjonen er særst vanskeleg, sukker Audrey van der Meer, professor i nevropsykologi ved Psykologisk institutt, der ho står utanfor grinda til Øvre Stokkan barnehage med vesle Rikke på armen. Van der Meer og mannen hennar, som også er psykologiprofessor, har for andre gong søkt om plass til dottera si i denne einaste barnehagen NTNU-tilsette kan søkja på, men har fått avslag begge gongene. Dersom van der Meer må ta ut omsorgspermisjon, får det fatale følgjer for forskinga hennar og alle studentane og stipendiatane ho rett-leier og underviser.

Kamp om plassane. Stipendiatar og post.doc.-tilsette har fyrsteprioritet på dei 27 plassane ved Øvre Stokkan barnehage, noko som har ført til at berre seks barn av vitskapleg tilsette har plass i år. Til hausten vil dette talet truleg verte redusert til to barn. Med 36 stipendiatar som kjempar om seks ledige plassar, får van der Meer og dei andre vitskapleg tilsette ikkje eingong plass på ventelisten. Etter opptak neste haust vil truleg ingen av plassane ved Øvre Stokkan barnehage gå til born av faste NTNU-tilsette. Situasjonen er endå vanskelegare for dei mange administrativt tilsette ved NTNU som har lågare prioritet enn dei vitskapleg tilsette. Sidan Audrey van der Meer ikkje får plass til Rikke i barnehagen, må ho truleg ta ut omsorgspermisjon frå i haust.

– Då vil undervisinga i basal nevropsykologi for over 200 studentar kvart semester, som eg har ansvaret for, falla vekk. Dessutan mister stipendiatane og

– NTNU må endra opptaksreglane og dessutan bruka meir pengar på nye barnehageplassar, seier psykologiprofessor Audrey van der Meer som ikkje får plass til vesle Rikke (1,5) i Øvre Stokkan barnehage.

FOTO: NORALV PEDERSEN

hovudfagsstudentane, alle kvinner, rettleiaren sin, noko som vil føra til store seinkingar. Sist legg ein omsorgspermisjon forskinga mi brakk, seier van der Meer. I år har professoren fått 1,3 millionar kroner frå Norges forskingsråd, som ho ikkje får nytta dersom ho må vera heime med Rikke.

– Dette kan rasera forskingsmiljøet i nevropsykologi som det har teke mykje tid og energi å byggja opp, seier van der Meer.

– Bygg fleire plassar. – I Trondheim er det vanskeleg å få barnehageplass. Tilbodet er

dårlegast for barn under tre år. Difor hadde eg håpa på at NTNU som arbeidsgivar kunne stilla opp. At barnehagetilbodet til stipendiatar er blitt betre, er flott. Eit godt barnehagetilbod er ein føresetnad for å rekruttera kvinner til vitskaplege stillingar. Men dette må ikkje gå ut over dei fast tilsette som treng barnehageplass for ungane sine like mykje som doktorgradstudentar.

– Er det eit universitet sitt ansvar å skaffa barnehageplassar til sine tilsette?

– Ja. NTNU sysselset mange tusen og har eit arbeidsgjevaransvar for gode arbeidstilhøve

for alle tilsette, ikkje berre nokre utvalde grupper. Barnehagetilbodet i dag stoggar kvinner som vil gjera karriere innafor akademien, seier van der Meer og viser til at berre tre av tjue vitskaplege tilsette ved NTNU er kvinner.

– Eg har vore i kontakt med fleire kvinneleg vitskapleg tilsette som er i same situasjon som meg. Alle er samde om at NTNU burde endra opptaksreglane og bruka meir pengar til å byggja barnehageplassar, seier Audrey van der Meer.

Ingen fleire barnehagar.

– Eit universitet har ikkje ansvar for å skaffa barnehage-

plassar til alle sine tilsette. Å byggja ut fleire barnehageplassar har ikkje NTNU råd til i dag, seier direktør Trond Singsaas i Organisasjonsutviklingsavdelinga (OU) ved NTNU. Singsaas vil heller ikkje endra reglane for opptak i Øvre Stokkan barnehage.

– Me vurderer reglementet forløpande, men det føreligg ikkje opplysningar frå barnehagane våre som skulle tilseia reglen- dringar no. Det må koma fleire førespurnader enn denne eine frå Audrey van der Meer, seier Trond Singsaas.

NORALV PEDERSEN

ISFiT krev FN-plass til studentar

ISFiT vil få fart på Agenda 21 og reiser til FN med krav om at studentar skal takast med i det internasjonale arbeidet for berekraftig utvikling.

19. april legg norske og internasjonale deltakarar frå ISFiT fram ein rapport for Komiteen for berekraftig utvikling i FN i New York. Rapporten inneheld krav om at utdanningssamfunnet med studentar og lærarar skal takast med i det internasjonale arbeidet for Agenda 21, samt studentane sine prioriteringar for berekraftig utvikling fram mot World Summit neste

år. World Summit, som vert arrangert i Sør-Afrika, skal oppsummera miljøsituasjonen i verda ti år etter miljøkonferansen i Rio de Janeiro, der lokale styresmakter vart oppfordra til å setja i gang miljøtiltak i tett samarbeid med grasrota, såkalla Lokal Agenda 21-tiltak (LA21).

Massiv støtte. Rio-konferansen plukka ut ni samfunnsgrupper som dei meinte var fundamentale for å setja i verk berekraftig utvikling – kvinner, fagforeiningar, forretningsfolk, minoritetar, forskarar og fire andre hovudgrupper. Studentane og utdanningssamfunnet mangla.

– Å få med studentane, som vil ta dei viktige avgjerdene i framtida, i det internasjonale

miljøarbeidet er ein føresetnad for at Agenda 21 skal lukkast. Studentar har kunnskap og handlekraft, to eigenskapar som er naudsynte for å snu den uheldige globale miljøutviklinga, seier ISFiT-leiar Marte Lerberg Kopstad. Ho koordinerer arbeidet med å få studentane inn som den tiande hovudgruppa i World Summit. ISFiT har fått positive reaksjonar på initiativet, både frå Klaus Töpfer, direktør for FN sitt miljøprogram (UNEP), utanriksdepartementet og frå miljødepartementet, samt frå dei norske student- og lærarorganisasjonane.

– Får me gehør for krava våre, vil det også stilla store krav til studentane. Mange studentar ignorerer dei globale klimautfordringane. Det nyttar ikkje å

skulda på politikarane. Studentar har eit stort ansvar sjølv, seier Lerberg Kopstad.

ISFiT vil skapa eit internasjonalt nettverk der studentar over heile verda skal pressa på for å setja i verk LA21-prosjekt lokalt. I Trondheim vil studentfestivalen freista å få til samarbeida med Studenttinget og andre organisasjonar for å få fortgang i implementeringa av LA21 ved NTNU og HiST.

Laber interesse. – LA21 var dei tusen blomane som skulle blomstra. Det var berre det at hagen mangla. No står blomane i staden langs motorvegen.

Slik gjer Carlo Aall ved Vestlandsforskning opp status for LA21 ni år etter Rio-konferan-

sen.

– LA21 rører seg med snigle- fart, og interessa i Norge har vore særst variabel. Resultata av miljøtiltaka er kompostaugar og lite anna, seier miljøforskaren Aall.

Dei fyrste tre åra etter Rio-konferansen skjedde det lite med LA21 i Norge. I 1995 kom miljødepartementet på bana, men det gjekk enno tre år før den fyrste nasjonale LA21-konferansen vart halden i Fredrikstad. I dag har alle fylkeskommunane, men knapt halvparten av kommunane, slutta seg til den såkalla Fredrikstad-erklæringa, som er ei oppfordring til innsats i lokal- samfunnet for ei berekraftig samfunnsutvikling.

NORALV PEDERSEN

Trekker seg i protest mot Dragvolldominans

Gunnar Fermann og Torbjørn Knutsen trekker seg fra videre arbeid med ex.phil. i protest mot Dragvoll-dominansen i faget. Nora Levold fra faglærergruppen mener kritikken er urimelig.

Gunnar Fermann (bildet) redigerte den spesialskrevne læreboka for modul 2 sammen med Torbjørn Knutsen. De to var også med i den første planleggingsgruppen for faget. Fermann var dessuten programkoordinator for faget i 1998, det første driftsåret. De to trekker seg nå i protest mot humanistisk og samfunnsvitenskapelig dominans.

FOTO: ERIK PRYTZ REITAN

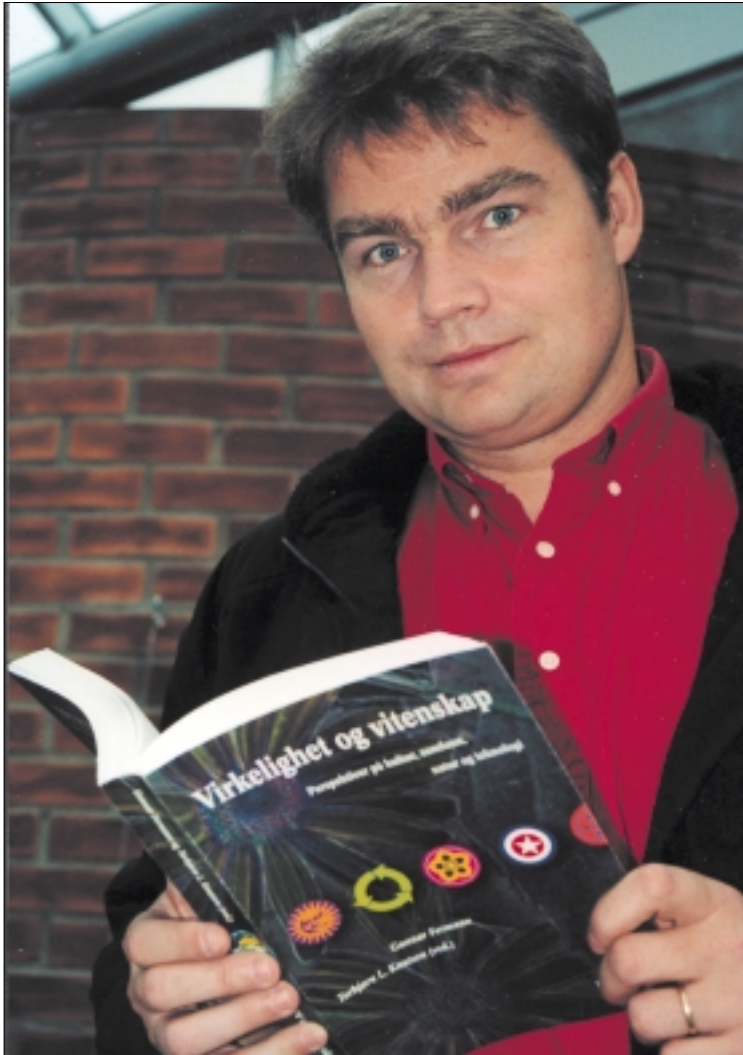
I et innlegg i denne utgaven av Universitetsavisa tar professor Torbjørn Knutsen og førsteamanuensis Gunnar Fermann et kraftig oppgjør med humanistisk og samfunnsvitenskapelig dominans. Striden gjelder modul 2 av NTNUs felles innføringsemne. Fermann og Knutsen mener at dagens modul 2 er for fattig på teknologiske og naturvitenskapelige perspektiver. Det har hele tiden vært meningen at modul 2 skulle revideres etter en tid, for å få til en mer jevnbyrdig vektning mellom de ulike fagtradisjonene på NTNU. Fermann og Knutsen, som har jobbet med modul 2 siden starten, har imidlertid ikke klart å få gehør for denne revisjonen blant de nåværende faglærerne. Denne gruppen er dominert av folk med humanistisk og samfunnsvitenskapelig bakgrunn. Fermann og Knutsen tolker den manglende responsen som et ønske om å holde teknologiske og naturvitenskapelige perspektiver utenfor. Dette kan skape legitimitetsproblemer ved et universitet med en teknisk-naturvitenskapelig hovedprofil, hevder de to.

Overrasket. Nora Levold er koordinator for faglærerne i Modul 2. Hun er svært overrasket over Fermann og Knutsens utspill. Hun mener at kritikken er urimelig. Levold hevder at

dagens faglærergruppe i Modul 2 allerede er godt i gang med den jobben som Fermann og Knutsen etterlyser. Levold er, i likhet med Fermann og Knutsen, bekymret for at de fleste sivilingeniørstudenter ser på det felles innføringsemet som lite relevant. Det jobbes derfor med å få til en tydeligere fokusering på teknologi i hele Modul 2, forteller hun. Faglærergruppen har i den forbindelse startet en bred dialog med Gløshaugenmiljøet, der blant annet lederen for Gradsutvalget for sivilingeniørstudiet (GUS) er trukket inn.

Trenger klare signaler. – Det er utmerket hvis faglærergruppen i modul 2 nå selv tar initiativ til å inkludere utøvende teknologer og naturvitere i den videre utvikling av Ex. Phil. I så fall ønsker vi dem lykke til, sier Knutsen og Fermann. De to har imidlertid et klart inntrykk av at faglærerne i Modul 2 er fornøyd med en smalere tverrfaglighet som bare inkluderer humanistiske og samfunnsvitenskapelige perspektiver.

– Vi har ikke nådd fram med vår argumentasjon. Vi tror derfor at faglærerne trenger klare styringssignaler utenfra for å endre sin holdning. Det er ikke nok med kosmetiske endringer av temaoverskrifter og visjoner

om nettbasert pensum hvis ikke teknologer og naturvitere får være med på å sette preg på innholdet, sier Fermann og Knutsen.

Et nytt ex.phil. Da NTNU ble opprettet i 1995, var ett av hovedmålene å skape et felles innføringsemne for alle studenter ved NTNU. Emnet ble delt i to moduler å 2,5 vektall.

Modul 1 skulle være det tradisjonelle ex.phil. Ansvaret ble lagt til Filosofisk institutt. Den nye NTNU-tverrfagligheten skulle realiseres gjennom Modul 2.

EVEN GRAN

even.gran@adm.ntnu.no

Se leserinnlegg på side 21

Jagland holder samråd ved NTNU

Torsdag 19. april holder utenriksminister Thorbjørn Jagland faglig og politisk «samråd» ved NTNU. Temaet er «Et utvidet sikkerhetsbegrep». Utenriksministeren innleder med innlegg om Norge i Sikkerhetsrådet. Deretter er det sju meget korte faglige innlegg om politisk og sosial sikkerhet og miljø-sikkerhet fra vitenskapelig ansatte ved NTNU.

Arrangementet avrundes med en paneldebatt over temaet «Sikkerhet. Hva kan FN gjøre?» I panelet deltar utenriksministeren, representanter for forskerne og representanter for frivillige organisasjoner. Det er åpent for spørsmål fra publikum i salen.

Bakgrunnen for arrangementet er Norges medlemskap i FNs sikkerhetsråd. Utenriksdepartementet ønsker å trekke på kunnskap og erfaring fra de utenrikspolitiske forskningsinstitusjonene og de frivillige organisasjonene. Arrangementet er et samarbeid mellom FN-Sambandet i Trøndelag og NTNU, etter initiativ fra Utenriksdepartementet. Tilsvarende holdes i alle de fire universitetsbyene.

Arrangementet er åpent for alle interesserte og finner sted i Auditorium A10, Dragvoll torsdag 19. april kl 09-12.

Videre igjen med «NTNU videre»

Etter nok en flyttesjau er de ansvarlige for fjernundervisning, etter- og videreutdanning, «NTNU videre», omsider samlet under samme tak.

– Endelig. Vi har ventet med lengsel og smerte. En smilende markeds konsulent Anne-Gunn Bakken er tydelig fornøyd med at de ansatte i seksjonen – så nær som to informasjonsmedarbeidere som forblir på Gløshaugen – nå får felles kontoradresse i Paviljong A på Dragvoll. Tidligere har seksjonen vært splittet i to, rent geografisk, henholdsvis på Dragvoll og Valgrinda. Sammen med sine ti kolleger har Bakken denne uka vært på flyttefot. Hun ser flere fordeler med at virksomheten nå konsentreres til ett sted;

– Kommunikasjonen internt vil naturligvis bli enklere. Videre vil vi raskere kunne sette sammen som

Ny flyttesjau for NTNU videre og Anne-Gunn Bakken når hele seksjonen i disse dager samlokaliseres på Dragvoll.

FOTO: TROND OLDERTRØEN

et helhetlig hjelpeapparat for NTNU, noe som vil komme alle fagmiljøene til gode, mener hun.

Etter å ha flyttet to ganger på kort tid, i regi av henholdsvis Senter for etterutdanning og NTNU videre, satser Bakken nå på at det vil drøye noen år før pappesker og svartsekker igjen må hentes fram.

Politiattest før studiestart

Fra 1. april må alle studenter som vil bli lærere, førskolelærere, barnevernspedagoger eller sosionomer før studiestart legge fram politiattest som viser at de ikke er dømt, siktet eller tiltalt for seksuelle overgrep mot barn. For en rekke andre utdanninger må søkere legge frem politiattest som viser eventuelle merknader om volds- og/eller sedelighetsforbrytelser. Kravet gjelder for om lag 7 500 studieplasser innenfor høyere utdanning. Mer informasjon finnes på hjemmesida til Samordna opptak (<http://www.so.uio.no/>).

Urban-Trondheim i bokform

Skyskraper i Ravnkloa, planetarium på Leütenhaven og champagnebar i Repslagerveita: Det er i det hele tatt ingenting å utsette på spennvidden i studentoppgavene ved Fakultet for arkitektur, plan og billedkunst. Nevnte prosjekter, og en god del til, er omtalt i fakultetets årbok for perioden 1998 – 2000. Tittelen er «UrbanTrondheim» og er hentet fra et samarbeidsprosjekt med Trondjems Handelsstands Forening og Trondheim kommune i 1999.

Dette året omhandlet mye av undervisninga sentrale byområder i Trondheim, der mange forskjellige arkitektoniske tema og byplanspørsmål ble behandlet. Virksomheten har resultert i flere hovedoppgaver. Årboka presenterer også et utvalg hovedoppgaver som viser bredden i det arkitektoniske fagfeltet som studentene fordyper seg i. I tillegg omtales prosjekter, forskning med mer. På slutten av boka presenteres Kunstakademiet med bilder fra studentenes avgangsutstilling og kunstneriske arbeider av den vitenskapelige staben. Boka er en tiltalende trykksak, rik på illustrasjoner og signert Bruno Lundstrøm.

Revisjon av strategiplan

Kathrine Skretting skal lede en referansegruppe som er oppnevnt for å arbeide med en revisjon av NTNUs strategiplan. Det var i 1998 at denne planen ble vedtatt av Kollegiet, og siden har den vært grunnlag for fakultetenes strategiplaner. Referansegruppen skal i første rekke se om de forskjellige planene er i samsvar med hverandre. Videre skal planene vurderes i forhold til endringer i rammebetingelsene til universitetet. Et forslag om revidert strategisk plan skal legges fram for Kollegiet til augustmøtet. I tillegg til Skretting består referansegruppen av Steinar Nordal, Eivind Hiis Hauge, Petter Aaslestad, Ann Elisabeth Aune og Gunnar Parelius.

Utsetter nedlegging

Den betjente filialen til Sparebank 1 på Gløshaugen har fått forlenget levetid – til juni. Etter planen skulle filialen legges ned 11. april, men fordi det tar lengre tid enn antatt å få etablert en automatbank som erstatning, så vil sparebanken opprettholde et betjent kontor til i sommer. Men det understrekes at filialen skal legges ned så fort automatbanken er på plass. – Vi regner med at automatbanken vil være på plass i løpet av juni, sier markedssjef Bodil Andersen i Sparebanken Midt-Norge.

Ønsker mer spin off

Innstillingen fra utvalget som har vurdert spørsmålet om utnyttning av forskningsresultater fra universiteter og høyskoler, er nå lagt fram. Utvalget har delt seg i et flertall og et mindretall på ett sentralt punkt, nemlig spørsmålet om hvem som skal ha retten til å utnytte forskningsresultatene. Flertallet (tre medlemmer) ønsker at forskeren skal ha denne retten – slik det er i dag – mens mindretallet (to medlemmer) ønsker at institusjonen kan kreve å få denne retten overført til seg. Et samlet utvalg mener at eventuelle inntekter av utnyttelsen bør fordeles mellom forsker, institusjon og fagmiljøene. Universitetsavisa hadde en fyldig omtale av denne prinsippstriden i nr. 2 i år.

Utvalget som skrev «Fra innsikt til industri», ble ledet av professor Jan Fridthjof Bernt ved Universitetet i Bergen, mens NTNU-professor Asbjørn Rolstadås har vært ett av medlemmene.

Oppdatert lysarkserie

Den offisielle lysarkserien om NTNU har nå gjennomgått en oppdatering av både innhold og utseende. Serien på 48 lysark foreligger på både norsk og engelsk og presenterer fakta om de fleste sider av universitetets virksomhet. Lysarkene, som er produsert i Power Point, kan lastes ned fra <http://www.ntnu.no/maler/info/>. Her kan du også bla gjennom en forhåndsvisning av hele serien. Det er også lagt ut en tom lysarkmal. Du finner også lysarkene via lenken «Infotjenester» i boksen «Administrative hjelpemidler» i høyre marg på Innsida.

Fra i år vil lysarkserien bare være tilgjengelig for nedlasting fra nettet.

Trykksaker for 11 millioner

NTNU går nå ut med en anbudsutlysning til eksterne trykkerier, der målet er å inngå en rammeavtale trykkeritjenester. Samtidig foretas en gjennomgang og opprydding vedrørende NTNUs grafiske profil. NTNU kjøper årlig eksterne trykkeritjenester for om lag 11 millioner kroner.

«Bokstavkarakterer faglig uforsvarlig»

Landets nordistikkmiljø gjør opprør mot innføringa av bokstavkarakterer. NTNU oppfordres sterkt til å utsette hele saken.

Som det første av landets fire universiteter skal NTNU kommende høst gå over til bokstavkarakterer. Bakgrunnen er at Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet (KUF) ønsker å ta i bruk den internasjonalt utbredte karakterskalaen. Dette vil gjøre det lettere å ta med seg karakterene fra et land til et annet.

Mens man i dag har tretti tellende karakterer på universitetsnivå – 1.0-3.9 – skal man nå gå over til et system med bokstavkarakterer med fem tellende karakterer. Omlegginga går med rekordfart. Det har gått for fort, mener landets nordister. Både Institutt for nordistikk og litteraturvitenskap og Nasjonalt fagråd for nordisk mener NTNU bør utsette innføringa av bokstavkarakterer. Instituttstyret kaller forslaget «faglig uforsvarlig», mens fagrådet i en enstemmig uttalelse sier at man vil «fraråde at HF-fakultetet ved NTNU innfører ny skala før saken er politisk avklart og har gjennom-

gått en forsvarlig faglig behandling på nasjonalt nivå».

Lang A. Kritikken samler seg om to hovedpunkter:

Slik opplegget er nå, favner karakteren A alt fra det enestående til det som er alminnelig bra. Dermed har man ingen karakter som blinker ut de virkelige gode.

NTNU vil fungere som en prøveklut for et nytt system som ikke er innkjørt. Man risikerer at praksisen endres når de øvrige universitetene kommer med.

Instituttstyret ved nordistikk og litteraturvitenskap mener det er en overhengende risiko for at de retningslinjene som nå blir vedtatt rundt omkring på NTNU når det gjelder overgang fra tall- til bokstav-karakterer, ikke blir nasjonalt godtatt i ettertid. Uten at dette er prinsipper som representerer en nasjonal standard, kan man dermed i framtida komme i en situasjon der flere av fagene ved NTNU i en periode har uteksaminert kandidater med vitnemål som i ettertid viser seg å være i utakt med de øvrige universitetene.

– Vi er redd for at dette skal gå ut over studentene, sier instituttleder Brit Mæhlum.

Hun peker dessuten på at det kan bli et problem med nye uteksaminerte kandidater som søker seg jobb i andre deler av

landet, hvor man ikke har gjort seg kjent med bokstavsystemet fordi NTNU er alene om å praktisere det.

– Derfor mener vi at man i det minste må kunne utstyre vitnemålene med en oversettelse av karakteren til tall. Slik vil man også kunne gi behørig kreditt til de alle beste, sier Mæhlum.

Rektor Tove Bull ved Universitetet i Tromsø har tidligere argumentert sterkt for en sjudelt skala, med andre ord to karakterer mer, for å gi en jevnere differensiering i prestasjonene. Bull fikk ikke gjennomslag.

Lovens bokstav. Rådgiver Eirik Lien i Studieavdelinga opplyser at bokstavkarakterer allerede er tatt i bruk i den norske universitetsverdenen – ved Juridisk fakultet, Universitetet i Oslo. Lien sier videre at samtlige studenter vil få med seg en utskrift med karakterer etter det gamle tallsystemet.

– For øvrig vil jeg si at bokstavkarakterene bør være mer informative for potensielle arbeidsgivere når vitnemålet også inneholder en kort forklaring over hva som kreves for å få den enkelte bokstav, sier Lien.

Hva med risikoen for ulik praksis når de øvrige universitetene også tar bokstavkarakterer i bruk?

– Systemet med utveksling

av sensorer universitetene imellom vil ventelig forhindre at slike forskjeller oppstår. Bokstavkarakterene med få trinn gjør dessuten at en frir seg fra ballasten med forskjellig bruk av dagens skala basert på ulike studiekulturer, sier Eirik Lien.

Når det gjelder problemet med å regne sammen en gjennomsnittskarakter på hovedfag ut fra deleksamenene, vil man regne bokstavene om til tall, slik at A tilsvarer 5, og så videre. Dette vil danne utgangspunkt for utregninga. Vanlige regler for desimalavrunding vil bli brukt.

Blinker ut forskerspiren. – A'en er vel ment å binke ut de som egner seg til en forskerkarriere. Har man en A på hovedoppgava si, er det en melding om at man befinner seg i gruppen av egnede, sier HF-dekanus Petter Aaslestad. Han poengterer at konverteringstabellen har vært ute på høring, slik at alle parter har hatt anledning til å uttale seg.

Aaslestad oppfatter dett ikke som noe problem at NTNU er først ute med å ta bokstavkarakterer i bruk.

– Det nasjonale fakultetsmøtet for HF-fag har behandlet saken, og har ikke problem med at vi starter nå, sier han.

TOR OKSHOLEN

tore.oksholen@adm.ntnu.no

Strid om kalkulator-reglement

Studenten Trond Sagerup mener at det nye kalkulator-reglementet er ukløkt.

Sivilingeniørstudenten Trond Sagerup mener at gjennomføringen av kalkulator-reglementet bidrar til å redusere kvaliteten på studiet.

FOTO: TORE HUGUBAKKEN

– Vi skal ikke løse integraler i hodet. Nå får vi eksamensformer som i hvert fall ikke er tilpasset det arbeidslivet som venter oss etter studiene, sier Sagerup som er 1. års siv.ing.-student i fysikk og matematikk. Han er oppgitt over konsekvensene av det nye kalkulatorreglementet og mener at det kveler hele intensjonen med sivilingeniørutdanningen. Sagerup synes ikke Kollegiet og andre involverte har tenkt grundig nok gjennom det som nå skjer.

– Reglementet ble utarbeidet for raskt og enkelte miljøer fikk bare en ukes høringsfrist, sier Sagerup. Han mener at reglementet burde ha inneholdt en tydelig spesifikasjon av hvilke hjelpemidler som er lov.

Velger lukket. Fredag 6. april er absolutt siste frist for faglærerne på sivilingeniør- og sivilarkitektutdanningen til å melde fra om hvilke hjelpemidler som kan benyttes ved eksamen neste studieår. Da skal alle opplysninger være på plass i studiehåndboka. Så langt er trenden at faglærerne velger de mest lukkede formene for eksamen, stikk i strid med hva som var intensjonen da Kollegiet før jul vedtok det nye reglementet.

Da ble det bestemt at hjelpemidlene skulle inndeles i fire kategorier, hvorav kode A betyr at alle trykte hjelpemidler og avansert kalkulator er tillatt brukt. I kategori D tillates ikke åpne bøker, og bare en enklere kalkulator er lov. Kollegiet oppfordret til utstrakt bruk av kode A.

Frykter bibliotek. Det har ikke gått slik Kollegiet ønsket. I frykt for at studentene skal lage egne «trykte hjelpemidler», eller eventuelt skal ta med seg et helt arsenal av bøker på eksamen, velger mange av faglærerne nå bort det mest liberale alternativet.

Etter det Universitetsavisa kjenner til, har flere av faglærerne sagt til sine studenter at det blir atskillig vanskeligere eksamen hvis studentene insisterer på å få eksamenstype A. Nå har også universitetsdirektør Vigdis Moe Skarstein sett at Kollegievedtaket får utilsiktede konsekvenser. I et brev til fakultetene ber hun om at flere faglærere må følge intensjonen om «åpen-bok-eksamen». Fra Studieavdelingen meldes det om at noen av faglærerne har snudd etter dette brevet, men trenden er fortsatt at de fleste velger en

lukket eksamensform.

Studenten Trond Sagerup mener at siden eksamensoppgavene blir lukka, må regneoppgavene bli enklere og lettere. Enklere regnestykker og eksa-

mensoppgaver kan bidra til å redusere kvaliteten på studiet, hevder Sagerup.

TOR HUGUBAKKEN

tore.hugubakken@adm.ntnu.no

Hvem blir best i år?

Nervøsiteten stiger ved universitetene foran 15. april. På denne dagen vil nemlig de unge ha gitt klar beskjed om hvilket studiested de foretrekker.

Det finnes mange måter å regne ut hvor populært et lærested er. De fleste er opptatt av å telle antall «primærseekere», det vil si søkere med lærestedet som førstevalg. Å øke sin prosentandel førstegangssøkere, er beviset på at lærestedet gjør jobben sin. Samtidig betaler det seg med premie på omtrent 60 000 kroner

per studenthode

I fjor var NTNU det dyktigste av universitetene til å overbevise søkerne om å føre opp sitt lærested som førstevalg. Også Tromsø havnet på plussiden, mens Oslo og Bergen opplevde dramatisk nedgang. Denne nedgangen har fått disse to universitetene til å piske hestene. Oslo

har forkastet fjorårets storslagne annonsekampanje, og sprer i år heller sitt budskap på flere kanaler. Bergen har svart på nedgangen med å øke sitt rekrutteringsbudsjett betraktelig – og satser på storeslagne helsiders annonser i avisene og egne rekrutteringsbilag for realfagene i avisene på Vestlandet. Alle uni-

versitetene famler seg fram på internett, med mer eller mindre vellykket resultat.

Vi gir deg innsyn i universitetenes strategier for å lokke til seg flere søkere.

TONE KVENILD

Tone.Kvenild@adm.ntnu.no

Storbyuniversitetet: Universitetet i Oslo

2000: Nedgang på 2,6 prosent i primærseekere fra året før.

NETTSPILL. Universitetet i Oslo har lagd et lekent spill hvor man klikker seg fram til anbefalinger av fag som kan passe.

– Vi må vel bare innse at vi ikke er like selvsagte som Dovrefjell. Nedgangen i fjor var alvorlig, i tillegg har Aftenposten i år rangert oss på fjerdeplass av de norske universitetene, forteller informasjonssjef Helge Kjøllestad ved Universitetet i Oslo.

– Rekrutteringen blir ikke bedre enn hva lærestedet er. Vi har jobbet mye de siste to-tre årene med å heve studiekvaliteten, men det tar nok en stund før dette gjenspeiler seg i søkerantallet.

I fjor fikk UiO kritikk for ikke å ha forstått viktigheten av Internett som rekrutteringsmiddel. I mars i år lanserte de derfor et interaktivt spill hvor potensielle søkere kan krysse av for personlige egenskaper og studieønsker, og slik få anbefalt fag som passer.

– Vi har faktisk ikke brukt mer penger på rekruttering i år enn hva vi gjorde i fjor – vi har bare spredd kanalene, forteller Kjøllestad, som er svært spent på resultatet av universitetets rekrutteringsstrategi.

Utdanningsbyen: Universitetet i Bergen

2000: Nedgang på 6,4 prosent i primærseekere fra året før.

ANNONSEBILAG. Universitetet i Bergen satser på å rekruttere studenter til realfagene.

Bergen tar nå opp kampen med Trondheim på et viktig punkt: studiemiljøet. Det som spesielt skal markedsføres framover, er universitetets beliggenhet i hjertet av Bergen sentrum.

– Prosjektet «Utdanning i Bergen» er ett av de tiltakene vi håper vil øke søkerantallet i årene framover. Vi er dessuten i gang med å lage en langsiktig strategi for rekruttering. Vi kan ikke bare finne på nye ting hvert år, sier Steffensen.

Kampen om realfagstudentene er knallhard. Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet har gjennom et 32-siders annonsebilag i år gravd dypt i pengepungen for å heve den realfaglige selvtiliten til potensielle søkere.

– Vi har økt budsjettet til rekruttering vesentlig fra i fjor. Det er ikke enkelt på forhånd å vite om de ekstra pengene vi har satt av, vil få effekt der de blir plassert. Så hvordan det går med oss i vårens rotterace, tør jeg ikke på.

– Til forskjell fra Oslo satser vi nok ikke spesielt på internett-gimmicks. Vi satser gjennom sterkere deltakelse ved utdanningsmessene enn før, samt at vi har sendt studenter og vitenskapelig ansatte på over hundre skolebesøk, forteller informasjonssjef Morten Steffensen ved Universitetet i Bergen.

Regionuniversitetet: Universitetet i Tromsø

2000: Oppgang på 2,3 prosent i primærseekere fra året før.

STUDENTMILJØ. Universitetet i Tromsø fronter studiemiljøet for å rekruttere studenter.

man ser hvor mye de andre lærestedene satser på avis- og radioreklame, men egentlig tror vi ikke annonsering har spesielt stor virkning. Vi tror ungdommen forventer at et universitet skal være seriøst, at informasjonen skal være rettet mot fagene.

Tromsø legger derfor større vekt på fysiske møter med ungdommen. Alle fakulteter og institutter har fått instruks om å prioritere Åpen dag, utover dette arbeider universitetet for å gjøre seg selv til et ekskursjonsmål for videregående skoler.

– Vi sender også studenter ut på skolebesøk. Målet er at så mange videregående skoler som mulig i Nord-Norge skal få besøk av en Tromsø-student i løpet av året.

Også Tromsø har skjont at et yrende studentermiljø er gull verdt for rekrutteringen.

– Vi er nok litt nervøse i år. De to siste årene har vi økt antall primærseekere, men i år har vi hatt mindre penger å bruke på rekruttering, sier Jakhelln.

– Vi annonserer minimalt, nesten ikke i det hele tatt, forteller informasjonssjef Rachel Jakhelln ved Universitetet i Tromsø.

– Det er nok ganske dristig når

Studentbyen: NTNU

2000: Oppgang på 8,6 prosent i primærseekere fra året før.

DRØMMER. NTNU fortsetter drømmingen i sitt rekrutteringsmateriale.

– Vi har siden NTNU ble opprettet vært trendsetterer når det gjelder profilering. Det at vi gjorde det så bra i fjor, må ikke bli en sovepute, sier seksjonssjef Eivind Maråk i Studieavdelingen, som har ansvar for studentrekrutteringen ved NTNU.

Som Bergen og Tromsø, satser også NTNU på å sende egne studenter ut i felten. Videre har universitetet vært ute blant ungdommen på de ti største utdanningsmessene i Norge denne sesongen.

– Vi har også annonsert i blader som ungdom leser, samt VG og Nationen.

Maråk kan fortelle at NTNU arbeider med å kartlegge og analysere hvilke typer ungdommer det er som søker seg til NTNU – og hvilke som ikke gjør det. Med en slik informasjonsbase som grunnlag mener han at det skal bli lettere å stake ut de riktige tiltakene.

– Ut over å etablere studentportalen har vi nok ikke gjort noe spesielt på nettet foran vårens rekrutteringskampanje, vi bør nok bli mye bedre på nettinformasjon.

– Jeg kan ikke forstå at vi ikke skal få det til i år også. Vi har beholdt den økonomiske rammen fra i fjor og blitt enda dyktigere strategisk.

Digitale klasserom skal testes ut

Arbeidet med å tilrette et felles system for nettbasert læring ved NTNU, Learning Management System, er i rute. I løpet av våren vil seks ulike fagmiljøer prøve undervisning i det «digitale klasserommet».

Interessen blant NTNUs ulike fakulteter og institutter har vært stor.

– Hele 18 fagmiljøer har meldt sin interesse om å få ta del i et pilotprosjekt hvor sentrale aspekter ved nettbasert læring vil bli testet ut. Selve undervisningen vil foregå i høstsemesteret, opplyser leder for

prosjektet «IKT og læring» ved NTNU, Kirsti Rye Ramberg. Dermed fikk hun et aldri så lite luksusproblem ettersom bare seks forskjellige studier skal ta del i utprøvingen av systemet. Naturligvis er det ikke tilfeldig hvilke fagmiljøer som slapp gjennom det fiberoptiske nåløyet.

Pilotfag fra ulike miljøer.

– Mange kriterier ligger til grunn, men fellesnevneren har vært å trekke inn fag fra ulike fakulteter – både fra Gløshaugen og fra Dragvoll. De ulike fagenes evne til å kunne påvirke sine miljøer, bli rollemodeller, har vært en annen forutsetning, forklarer prosjektleder Rye Ramberg. Blant de prioriterte fagene er for eksempel teknologiledelse for fjerdeårs sivilingeniørstudenter, et tverrfaglig Afrika-studium og en kurs for vordende leger. Hun poengterer at det rundt hvert

av pilotfagene er bygd opp egne ressursgrupper som omfatter så vel faglærere som representanter fra IT-seksjonene, samt «NTNU videre». Dette for å teste ut flest mulig sider ved nettbasert læring.

SMS-foreleser. Ønsket om et felles datasystem for hele NTNU er en grunn for innføringen av Learning Management System. Det digitale klasserommet vil bli tilgjengelig fra, og sannsynligvis delvis integrert med, intranettet (Innsida). Dette mener prosjektgruppa vil forenkle kommunikasjonen mellom foreleser og student vesentlig. Og fulle datasaler blir sannsynligvis ingen unnskyldning for ikke å ha fått med seg viktig informasjon.

– Telenor ønsker et samarbeid for å prøve ut mobiltelefoner i læringsøyemed. I utlandet er

det stor interesse for wap-basert læring, sier Kirsti Rye Ramberg. Hun tror imidlertid at en integrert SMS-tjeneste i første omgang hovedsakelig vil bli brukt til å sende kortfattet informasjon til studentene. – Forelesninger via wap ligger nok litt fram i tid, vurderer hun

Ny lærerrolle. Prosjektlederen presiserer at foreleseren ikke blir overflødig i de digitale klasserommene.

– Læreren blir viktigere enn noensinne. Vedkommende må tenke gjennom og tilrettelegge undervisningen på en ny måte. Hun viser til at LMS skal være et medium for kommunikasjon, både mellom student og foreleser, samt innbyrdes blant studentene. Noe som fordrer at foreleseren er klar over at kontakten skal gå begge veier. Verdt å merke seg er at nettbasert læring ikke medfører at auditoriene blir

stående tomme.

– Campusundervisningen vil fortsatt være basis. Nettbasert læring er ment som et supplement, avslutter Ramberg.

TROND OLDERTRØEN

NTNUs satsingsområder

Universitetsavisa kjører i vår en serie presentasjoner av NTNUs fem satsingsområder. Hittil har «Energi og miljø», «Medisinsk teknologi» og «Materialer» gitt oss smakebiter av sin forskning. Over påske fortsetter serien med de to siste satsingsområdene; «Marin og maritim forskning» og «Informasjons- og kommunikasjonsteknologi». Avisene kommer ut hhv. 27. april og 11. mai.

Tigger, psykolog, mekler og tjener: Instituttlederens utakknemlige jobb

Stillinger som en gang var høyt verdsatt, blir nå betraktet som avmektige og nedlesset med papirarbeid.

Da Kevin J. Dettmar fortalte en professor at hans forelesninger ville trekke flere studenter hvis han optrådte som en mer entusiastisk og empatisk foreleser, syntes han at han bare gjorde jobben sin som leder for Engelsk institutt ved Southern Illinois University. Men denne kommentaren opprørte vedkommende professor så sterkt at han truet med å saksøke Dettmar for bakvaskelser.

Til slutt ble både dekanen og en mekler trukket inn. Da konflikten endte, hadde Mr. Dettmar unngått en henstilling om å ta en løgn-detektor-test, men ikke før han hadde gått med på å ødelegge alle papirer knyttet til saken. Denne kampen var så opprivende for Mr. Dettmar at han vil trekke seg fra instituttlederjobben når hans periode på tre år er over neste år. I mellomtiden fortsetter professoren som truet med retts-sak, å undervise i de samme fagene, og «studentene skygger fortsatt unna»,

kommenterer Mr. Dettmar, som ikke vil identifisere vedkommende professor.

Papirflytting. Instituttledere – de fleste av dem menn – ble før respektert som de «fremste blant likemenn». De slo an tonen for et institutt og passet på at alle fant sin plass. Suksessene finnes fortsatt, med institutter som gir ros til sine ledere for deres evne til både å inspirere eksisterende medarbeidere og til å bringe inn

dyktige, nye kolleger.

Men stadig oftere klager instituttlederne over at de blir trakassert av folk både innenfor og utenfor instituttet, og over hvor mye tid de bruker på å flytte papir.

Instituttledere av begge kjønn bruker bemerkelsesverdig lite tid på faglige spørsmål, inklusive sin egen forskning. Dagene blir fortært av å håndtere trassige og motvillige vitenskapelige medar-

beidere, kjempe for ressurser, skyfle unna en utrolig mengde papirarbeid og å følge opp en stadig økende mengde personlige problemer som alle ansatte bringer til torgs.

– Dilbert-faktoren knyttet til å drive et institutt har bare eksplodert, sier Michael Bérubé, en professor i engelsk ved University of Illinois, Urbana-Champaigne, som var med i sluttrunden om å bli instituttleder ved Duke University for to år siden. Stillingen gikk til Maureen Quilligan, en ekspert på renessanselitteratur. Neste år vil imidlertid Mr. Bérubé tiltre en stilling ved Engelsk institutt ved Pennsylvania State University.

Instituttledere har dog litt innflytelse. De avgjør ofte hvem som får ekstra ressurser, inklusive penger til datamaskiner og forskningsutstyr. Skjønt de ikke kan bestemme hvem som skal ansettes, så er det instituttlederne som setter sammen innstillingskomiteen og som forteller komiteens medlemmer hvilken type person de bør se etter. Hvis instituttlederen ikke er enig i komiteens valg, kan hun

Med sitt forslag om å ansette dekaner og instituttledere i faste åremålsstillinger, har statsråd Trond Giske utløst hissige debatt. Denne artikkelen beskriver hverdagen til instituttledere på amerikanske universitet. Norske kolleger vil muligens ikke oppleve forholdene så veldig annerledes.

Artikkelen er skrevet av Robin Wilson og ble publisert i *The Chronicle of Higher Education* 2. mars. Den er oversatt av Mentz Indergaard, og tegningene er laget av Elin Horn.

«Du må være
på vakt hele tiden.»

eller han ikke legge ned veto, men instituttlederen kan være meget lite entusiastisk når han tilbyr den som komiteen har innstilt, en stilling ved instituttet.

Likevel mangler instituttlederne den makten som naturlig tilfaller mellomledere i annen arbeidsvirksomhet. Selv om de er ansvarlige for instituttdriften, kan de ikke tvinge noen vitenskapelige ansatte til å gjøre noe som helst. De kan ikke avskjedige dem heller, med mindre deres oppførsel er direkte hårreisende. Det er egentlig ikke noe rart at dekaner har problemer med å finne kandidater til instituttlederjobbene, og at vitenskapelige ansatte som har observert andre krasjlande og brenne seg ut i jobben, unngår den for enhver pris.

– Å være instituttleder betyr å legge ned egen forskning i lederperioden, med sannsynlighet for at du gjør lederjobben så dårlig at alle – med rette – vil avsky deg, sier en statsviter. – Den eneste grunnen til at jeg ville ta jobben, var at jeg fikk høre hvem som ville ta den hvis ikke jeg tok den.

En balansegang. Akademiske instituttledere balanserer mellom de teknisk-administrative og de vitenskapelige ansatte. De velges vanligvis av de vitenskapelige ansatte, men skal følge opp universitetsledelsens signaler. I økende grad er deres oppgave å gjennomføre administrativt bestemte oppgaver uten å støte de vitenskapelige ansatte.

– Instituttlederens rolle er å lede instituttet i den retningen administrasjonen ønsker, men samtidig skal du være forsiktig med å forsøke å tvinge noen av de vitenskapelige ansatte. Da de vil kunne reagere sterkt, sier Harvey E. Rich, professor i sosiologi ved California State University, Northridge. Han var instituttleder i nesten sju år, fram til august 1999.

De fleste instituttledere kommer fremdeles fra institutts vitenskapelige seniorpersonale, selv om dekaner som ønsker å vitalisere et fragmentert institutt eller har ambisjoner om å forandre det, ofte tilsetter noen utenfra for å gjøre jobben. Å ta på seg instituttlederjobben ved et institutt ved et annet universitet, er vanlig for å avansere og gjøre karriere og få høyere lønn for fast ansatte [«tenured»] profesorer. Dette gjelder spesielt hvis de ikke er akademiske stjerner. Som det sies i en akademisk spøk: «De som får tilbud utenfra, tar imot; de som ikke får tilbud, tar instituttlederjobben.»

Instituttledere ved de ti største universitetene gjør det økonomisk godt, med lønn på for eksempel rundt 900 000 kroner i de humanistiske fagene, som er 225 000 mer enn lønnen til en seniorprofessor. De har i tillegg en lettere undervisningsbyrde og kan få et semester fri etter noen få års tjeneste.

I naturvitenskap og teknologi får instituttlederne ved de store forskningsuniversitetene vanligvis et stipend på 10–15 prosent av lønna.

Læring gjennom praksis. Til tross for instituttlederutøvelsens betydning er det få universiteter som tilbyr opplæring i jobben. Det kan være et stort problem. De fleste velger jo en akademisk karriere fordi de liker å forske og undervise, ikke fordi de er gode i å lede andre, eller i å ta vanskelige beslutninger. I tillegg kommer at profesorer er notorisk stridbare arbeidstakere.

– Vitenskapelig ansatte blir oppdratt til å være fullstendig autonome, sier Ed Lazowska, leder ved Institutt for data-teknikk og informasjonsvitenskap ved University of Washington. – Det finnes ingen fellesskapsfølelse. Det er: «Jeg er smartere enn deg, jeg er større enn deg, jeg har en høyere Citation Index enn deg.» Professorene, sier han, velger jobben som instituttleder fordi de da kan gjøre akkurat som de selv vil. – Hvordan kan du da håpe å få disse folkene til å danne et team?

«Det grumsete underlivet». Uansett hvor viktig det er med lagarbeid, så likner jobben som instituttleder mindre på en laglederjobb enn på en krysning mellom en resepsjonsvakt og en som betjener en krisetelefon for selvmordskandidater. En instituttleder refererer til sine oppsynsoppgaver som «det grumsete underlivet» i å lede et institutt. Fra rusmisbrukende ansatte til lidderlige professorer: Instituttlederne opplever det alt sammen. Som Dennis Baron, leder for Engelsk institutt ved University of Illinois, Urbana-Champaign, sier det: – Du får lære mye mer om dine kolleger enn du noensinne ønsket deg.

En historie er om en instituttleder som ville låne bort penger til en professor som hadde kreditorer på nakken, inntil han oppdaget at denne professoren hadde hatt mange slike kredittkriser. En annen instituttleder fant ut at en i staben stjal pc-er og penger fra portokassen for å finansiere sitt kokainmisbruk. Instituttlederen samarbeidet med universitetets eget politi for å få vedkommende inn i et rehabiliteringsprogram.

En tredje instituttleder fant ut at en av professorene hadde servert brennevin i sitt hjem til studiner under lavalderen for brennevinskjøp, før han prøvde å kysse en av dem. Professoren ba omsider om unnskyldning, etter at studinen hadde sendt inn en klage. Instituttlederen, som sa at denne professorens uakseptable oppførsel var legendarisk, overtalte ham til å førtidspensjonere seg.

For fem år siden var dekanen for Middle Tennessee State, Mr. Leaming, direktør for Marshall Universty's School for Journalism. En dag ble han tilkalt til en forelesning hvor en av studentene hadde en kniv og truet med å begå selvmord. Mr. Leaming klarte å overtale studenten til å oppsøke hjelp, men først etter at studenten hadde bitt ham. – Hver gang jeg tror jeg har håndtert alle typer situasjoner, så spretter det opp en ny en, sier Mr. Leaming, som også en gang måtte spørre en prest om å hjelpe en vitenskapelig ansatt i å få bukt med sitt alkoholproblem. Slike historier tok han ikke med i sin bok *«Academic Leadership: A Practical Guide to Chairing the Department»* (Anker Publishing, 1998), men han arbeider nå med en ny bok som kommer til høsten, om hvordan en kan håndtere vanskelige professorer.

Mister nattesøvn. Ut over å oppetre som psykoterapeut, finansrådgiver og rusmisbruk-rådgiver, må instituttledere være forberedt på å slåss for å beskytte instituttets ressurser og ta tøffe avgjørelser om hvem av de vitenskapelige ansatte som fortjener mer støtte. Noen ganger bringer arbeidet fiendskap med på kjøpet.

Lederen for Germansk institutt ved et av de prestisjefylte universitetene klarte å slå tilbake planer om å omdisponere deler av sitt institutts lokaler til bruk for Afro-amerikanske studier. – Du må være på vakt hele tiden slik at dekanen ikke tar

noe fra oss, sier instituttlederen, som ber om å få være anonym.

De vitenskapelig ansatte stemte imot å la Kristin Bowman-James fortsette som leder for Kjemisk institutt ved University of Kansas etter at hun hadde besluttet en rekke endringer som ble mislikt av de eldre professorene ved instituttet. Ms. Bowman-James hadde konsentrert seg om å tilsette kvinnelige professorer og å gi støtte til de yngre vitenskapelig ansatte. Antallet kvinner ble doblet til seks, og hun overtalte administrasjonen til å bruke 13,5 mill. kroner på laboratorier og forskningsutstyr for å holde på to akademiske stjerner som fikk tilbud fra konkurrerende arbeidsgivere.

Men hun fikk vanskeligheter da hun spurte en av de som hadde vært lenge ved instituttet, om å forelese i flere fag fordi vedkommendes eget forskningsprogram hadde utløpt. Han vegret seg, og endte med å pensjonere seg. Hun hadde tilsva-

rende konflikter med andre etablerte instituttansatte, som alle hadde en stemme når det kom til å avgjøre om hun kunne fortsette som instituttleder.

I sin evaluering av henne uttalte en instituttkomite at de ansatte opplevde Ms. Bowman-James som «autokratisk» og «konfronterende». Hennes dekan skrev imidlertid et brev til instituttet hvor han roste hennes «vedvarende støtte» til de yngre vitenskapelig ansatte. – Når du blir leder etter først å ha vært akademiker gjennom forskning og undervisning, så er det som å starte i et helt nytt yrke, sier Ms. Bowman-James. – Din inngang er naiv, og læringskurven tilsvarende bratt.

«Hardnakkete arbeidshester». De fleste instituttledere finner ut at jobben dreier seg like mye om å håndtere papir som å håndtere personer. Instituttledere trenger ikke nødvendigvis være fremstående akademikere. – De trenger å være administrativt hardnakkete arbeidshester, sier Seyla Benhabib, professor i statsvitenskap ved Harvard University.

En stadig økende mengde strategidokumenter og forskrifter har forvandlet akademiske ledere til papirprinser. Mengden av byråkratiske forordninger i forbindelse med rekruttering og nyansettelser, forfremmelser, og avgjørelser om fast ansettelse [tenure] har nå nådd overveldende proporsjoner, ifølge instituttlederne. De må sikre at instituttet ikke diskriminerer noen, for å forhindre at universitetet blir gjenstand for rettssaker. – Det er en god ting å være rettferdig, men det har gjort tilværelsen mer komplisert for instituttlederne, sier Ms. Benhabib, som neste år flytter til Yale som professor i statsvitenskap og filosofi. – Jo strikttere prosedyrene er, jo mer lojal du er, jo mer kjønnskorrekt og inkluderende du er, jo mer synker du ned i en byråkratisk hengemyr som blir helt kvelende, sier hun.

Etter som universitetene pålegges av lovgivere å vise at de tilfredsstiller sine kunder, så har instituttlederne fått ansvaret for å måle verdien av hva de gjør. Det betyr egentlig å fylle ut rapport etter rapport – fra instituttstrategier til resultatrappporter og evalueringer av undervisningsopplegg og forskningsprogram. Oppgavene kan være enerverende, spesielt ved universiteter med flere administrative nivåer.

Selv om det er mange snublehindre som følger med instituttlederjobben, så er det likevel en del som klarer å gjennomføre den og å komme ut i live. Hemmeligheten, sier de, er å prioritere sterkt, ignorere resten og sørge for å ha kollegene på

sitt parti. – Jobben består ikke i å finne ut hva som er det rette og så gjøre det, forklarer Mr. Lazowska, leder ved instituttet for data-teknikk og informasjonsvitenskap ved University of Washington. – Jobben er å hjelpe folk i å finne ut hva som er det rette å gjøre og så å hjelpe dem til å tro at det er deres egen idé.

Mr. Lazowska sier han likte svært godt å være instituttleder: – Det er utelukkende moro. Han ramser opp noen av de største bragdene ved instituttet: De har uteksaminert en Rhodes Scholar siste året, de har samlet inn 360 mill. kroner til en ny bygning, og de har satt i gang ti bedrifter i løpet av de fire siste årene. Likevel er Mr. Lazowska åpenbart rede til å gå videre til neste fase i sin akademiske karriere. På sin webside har han en klokke som teller ned sekundene til hans periode som instituttleder er over i juni.

Født til jobben. Mr. Lazowska tilpasset seg rollen som instituttleder, men Patrick J. Maney var født til den. Han er nå inne i sitt tredje år av en fireårsperiode som leder for Historisk institutt ved University of South Carolina, Columbia. Han tilbrakte tre år etter embetseksamen som rådgiver for en senator i Wisconsin, den erfaringen har han virkelig fått bruk for: – En vesentlig side ved instituttlederjobben er å finne ut hva du må gjøre og hva du ikke må gjøre, sier han. – Mye av det som kommer inn på skrivebordet mitt, havner fort i søplebøtta.

Ved South Carolina har Mr. Maney satt en ny dagsorden, ved å skaffe fire millioner kroner til instituttet og å tilsette elleve nye vitenskapelige medarbeidere. Men viktigst: Han har hevet seg over de daglige tumultene. – Han er komfortabel med å initiere tiltak, i å være pågående, og i å vise hvorfor handling er nødvendig, sier Lawrence B. Glickman, som er førsteamanuensis i historie ved South Carolina. – Han er også en førsteklasses oppsøkende korridorpolitiker.

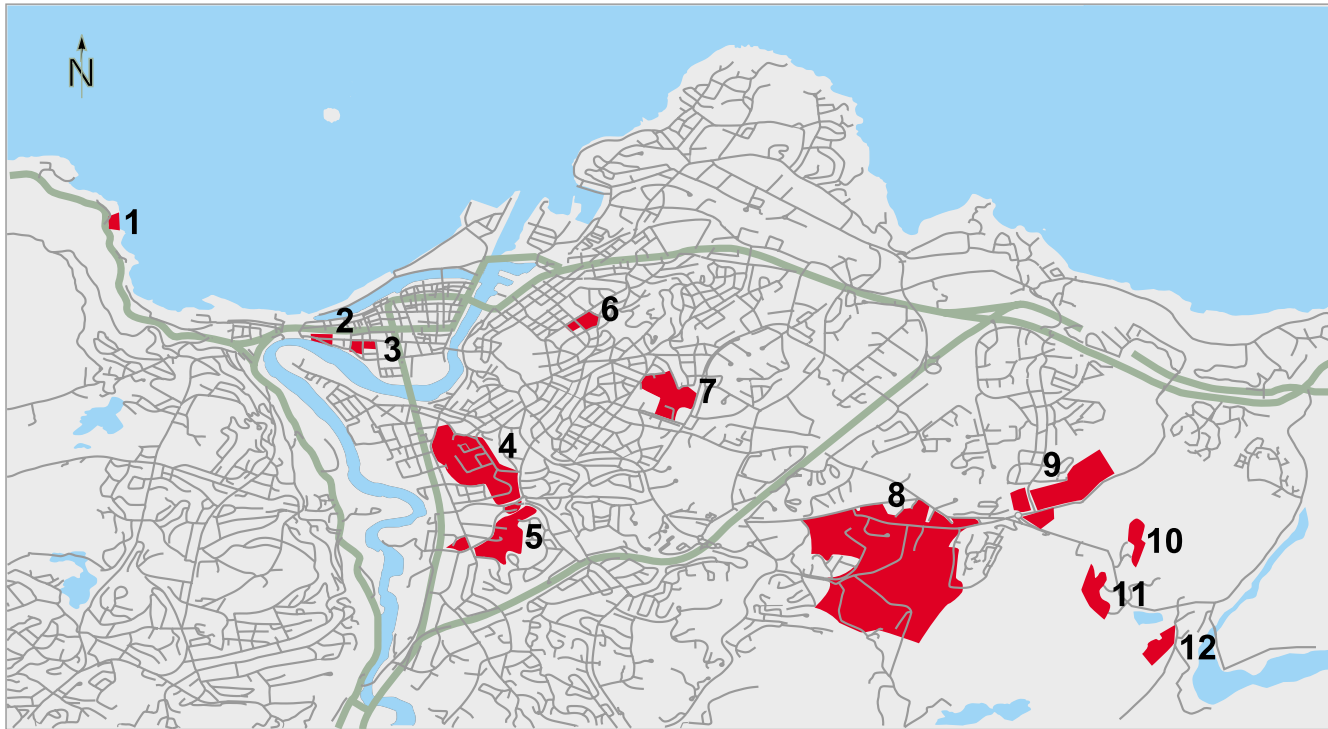
Mr. Maney sier det er viktig for de ansattes moral: – Du må forsikre deg om at alle blir inkludert og at ingen forblir i skyggen, sier han. – En eller to personer med negativ innstilling kan forgifte et helt institutt.

Eller, de kan i det minste skape miserable dager for en instituttleder. I en periode i fjor var det tre av de ansatte som ikke snakket til Mr. Dettmar, lederen for Engelsk institutt ved Southern Illinois. Nå har en av dem begynt å snakke til ham igjen, men samtidig har en annen mistet munn og mæle.

«Jeg er smartere enn deg – jeg er større enn deg.»

«Arbeidsbeskrivelsen for en instituttleder er som hentet fra Dante.»

Selger eiendom for å finansiere nybygg

NTNU fortsetter å selge unna eiendom for å finansiere nybygg. Nå skal Kollegiet ta stilling til salg av 25 boliger i Grensen-området og på Lerkendal.

NTNU er en av kommunens største eiendomsbesittere og forvalter milliarder i bygninger og eiendomsgrunn. Nå planlegges salg av en rekke eiendommer for å skaffe penger til flere nybygg. De nye byggeprosjektene omfatter blant annet Restprosjekt Realfagbygget med påbygg av Bygningstekniske laboratorier (Lerkendalsbygget) og Midtre lavblokk i Sentralbygg I på Gløshaugen.

Millioner i kassa. Nylig ble ni boligeiendommer i Tempeområdet solgt for om lag ti millioner kroner. Rosenborg og Studentbrygga ligger ute for salg, med prisantydninger på henholdsvis 57 og ni millioner kroner. Torsdag 5. mars skal Kollegiet ta stilling til salg av 25 boligeiendommer i Grensen-området og på Lerkendal. Eiendomssjef Arne Rønning tror salget vil kunne innbringe nærmere 50 millioner kroner.

Boligområdet Grensen ligger lengst nord i Høgskoleparken, mellom Høgskoleveien og Christian Frederiks gate. NTNU eier ni av i alt 20 boliger, samt noen eiendommer der boligene ble revet rundt 1970. Boligene på Lerkendal ligger i området mellom Gløshaugen, Stavne-Leangenbanen og Klæbuvegen. Her står NTNU som eier av 30 boliger,

som er omtrent halvparten av eiendommene i dette området. Boligene som vurderes for salg, har vært leid ut til studenter og ansatte og er blitt forvaltet av Samskipnaden.

Død kapital. Rønning påpeker at universitetet i hovedsak skal eie bygninger som brukes til undervisning, forskning og formidling. Dette er utgangspunktet for at Kollegiet allerede har vedtatt å selge Studentbrygga og boligeiendommer i Korsgata/ Volla-

bakken og Tempe. Rønning mener det er mulig å selge flere eiendommer, og likevel ha boliger i reserve til egne formål. – Disse eiendommene representerer i dag en død kapital som kan aktiveres på en rask og enkel måte, poengterer han.

SYNNØVE RESSEM

synnove.ressem@adm.ntnu.no

Dette er utbyggingsprosjektene

P 15-bygget.

P 15-bygget kommer på et område som tidligere var brukt som parkeringsplass, derav navnet. Beliggenheten er mellom Strømningstekniske laboratorier og Metallurgi på Gløshaugen. Bygginga starter 3. mai og skal være ferdig i løpet av juni 2002. Bygget skal inneholde verksteder for Fakultet for arkitektur, plan og billedkunst, elektronikklaboratorium for Fakultet for elektroteknikk og telekommunikasjon, samt dataarbeidsplasser for Institutt for datateknikk og informasjonsvitenskap. Bruttoarealet blir 5000 kvadratmeter, og byggebudsjettet er 55 millioner kroner.

Påbygg av Byggt tekniske laboratorier (Lerkendalsbygget)

Påbygget i Byggt tekniske laboratorier skal frigjøre arealer som Fakultet for bygg og miljøteknikk i dag disponerer i Sentralbygget, og er del av Realfagprosjektet. Bygget er ferdig prosjektert og kostnadsberegnet til ca. 60 millioner kroner.

Påbygg Midtre lavblokk

Påbygget skal huse Fakultetsbiblioteket for arkitektur, bygg og matematikk samt studentarbeidsplasser for Fakultet for arkitektur, plan og billedkunst. Det kan også bli aktuelt å flytte dataarbeidsplasser fra P15, slik at elektronikklaboratoriet i dette bygget kan utvides.

Bygg 12 Dragvoll

Som et ledd i oppfyllelsen av Kollegiets vedtak om å fraflytte Lade er et nytt bygg for Psykologi under planlegging. Romprogram og grovskisse av bygget, som har et nettoareal på 4 750 kvm, er utarbeidet. Foreløpig kostnadsoverslag lyder på 118 mill. kroner.

Ombyggingsprosjekter

I tillegg til nybygg er en rekke bygninger under ombygging og/eller oppussing: Sentralbygg II, Midtre lavblokk, Fysikkbyggene, Søndre lavblokk, Marinteknisk senter og Kjemiblokk II.

Kilde: Seksjonssjef Arne Rønning.

Dette eier NTNU:

1: Heggdalen. (Kalles ofte, med urette, Trolle.) Ligger i Bynesveien 46/46B, to kilometer fra Ila, og består av 4 075 kvadratmeter tomteareal. Bygningene er ca 2 000 kvm. Brukes av Biologisk stasjon ved Vitenskapsmuseet.

2: Skansenområdet. Omfatter Kongens gate 97 (Skansevakta), Elvegata 17 (Fylkesmannsboligen), Erling Skakkes gate 57/59.

3: Kalvskinn. Omfatter Vitenskapsmuseet med Schøninghuset, Gunnerushuset, Biblioteket og Suhmhuset.

4: Gløshaugen. Området avgrenses av Klæbuveien og Hesthagen i vest, Grensen i nord, Høgskoledalen/ Lerkendalsveien/ Strindveien i øst og jernbanelinja/ Lerkendalsområdet i sør. Samlet tomteareal er 340 000 kvm., brutto bygningsareal er 302 000 kvm. NTNU eier alle bygningene med unntak av EFI-bygget og PFI-bygget.

5: Sydområdet. Området ligger mellom Stavne-Leangenbanen i nord, Nardohaugen i øst og sør, Sorgenfri, S. P. Andersens vei og Lerkendal stadion i vest. Navn som Sementstøperiet, Paulinegård, Valgrinda m.m. har vært brukt på deler av området. NTNU eier hele tomtearealet på 120 000 kvm, men fester bort parseller til Sintef-huset, Petroleumsteknisk senter og Valgrinda 2000. Resten av bygningene eies av NTNU. Det totale bygningsarealet er ca 50 000 kvm brutto.

6: Rosenborg. (Under salg) Omfatter 28 055 kvm tomtearealer og ca 13 000 kvm bygningsareal.

7: Tyholt. Omfatter Marinteknisk senter på 106 000 kvm tomteareal og ca 37 000 kvm brutto bygningsareal.

8: Dragvoll. Området strekker seg fra Jonsvannsveien i nord og Kleivaveien i sør, og omfatter store jordbruksområder i tillegg til de områdene som er opparbeidet rundt universitetsbygningene. Tomtearealet er om lag 1,4 millioner kvm, mens brutto bygningsareal «bare» er 70 000 kvm. Det ligger noen private boligeiendommer på området. Videre fester Samskipnaden tomt for Idrettssenteret. De øvrige undervisningsbyggene eies av NTNU.

9: Jakobsli. Omfatter tre teiger rundt veikrysset Jakobsliveien/ Presthusvegen på til sammen 250 000 kvm, som leies ut til jordbruksformål og hestehold. Området ble ervervet av Departementet i 1969 og påtenkt til studentboliger i forbindelse med Dragvollutbygginga. Planene ble stoppet av studentene med begrunnelse at dette var jordbruksarealer som måtte vernes. Området ble overført til NTNU i fjor. NTNU er i ferd med å forhandle om salg av et område rundt Presthusvegen 69.

10: Vikåsen. Om lag 60 000 kvm utmarksareal, et stykke øst for Jonsvannsveien, ervervet av Departementet i 1969 for bygging av boliger for universitetet. Området inngår i planen for Vikåsenutbyggingen, men det vil ta lang tid før området kan tas i bruk til boligformål.

11: Sæterbakken. På vestsiden av Jonsvannsveien, sør for boligområdet Fortunalia. Omfatter ca 40 000 kvm utmark. Området ble ervervet av Departementet i 1969 med tanke på boliger for universitetet.

12: Vikeraunet. Ligger mellom Vikerauntjønnna og Jonsvannet (Litlatnet) og består av ca 66 000 kvm utmark. En del av området var beitetland, men er nå gjengrodd. Dette området ble også ervervet av Departementet til boliger for universitetet. Området ble foreslått regulert til boliger i forbindelse med planene for Vikåsen, men ble i stedet regulert til friområde. Området må omreguleres før det kan selges eller utnyttes på annet vis.

I tillegg eiendommene som er nevnt, har også NTNU diverse boligeiendommer i Grensen-området øst for Høgskoleparken, og på Lerkendal. Disse eiendommene er ikke avmerket på kartet.

Frykter boligspekulasjon

– NTNU-boligene bør ikke slippes på det frie boligmarkedet men bevares som studentboliger.

Det sier kollegierepresentant Bente Rasmussen.

Rasmussen understreker at hun har forståelse for at NTNU-boligene i

Grensen og på Lerkendal må selges. Hun håper imidlertid at salget kan skje på særlige vilkår, for eksempel at det inngås avtale med kommunen eller Samskipnaden, og at boligene øremerkes for studenter. Rasmussen viser til at det er stort behov for stipendiatboliger.

– Lerkendalsboligene er spesielt godt egnet som stipendiatboliger, både på grunn av beliggenheten i forhold til

læresteder og fordi strøket er barnevennlig, framhever hun. Dette gjør dem også godt egnet som spekulasjonsobjekter. Rasmussen frykter at boligene skal ende opp hos grådige bolighaier, som bare er ute etter å sko seg på studentmarkedet.

Redaksjonen dekker Kollegiets behandling av saken på nettet (Innsida/InnsidaUT).

Universitetsavisas
utsendte
medarbeider i
Japan og Vietnam:
Arne Asphjell.

Kongen ble æresdoktor

Stilig seremoni og stort sikkerhetsoppbud da Kong Harald ble tildelt æresdoktorgrad ved Waseda University.

Aldri har vi sett et så stort oppbud av sikkerhetsfolk – en uniformert politimann på hvert gatehjørne. Vi nærmer oss Waseda-universitetet i Tokyo der Kong Harald om kort tid skal tildeles en æresdoktorgrad. Det er et imponerende skue når en massiv motorsykkeleskorte følger en serie svarte limousiner opp foran universitetsinngangen.

Harald blir iført doktorale pontifikalier før han trer inn i salen der seremonien skal foregå. Ventende på podiet sitter i tillegg til lokale ledere vår utenriksminister og handelsminister, samt rektorene Spjøtvoll og Norum (UiO).

Universitetspresidenten påpeker at det er på grunn av Kong Haralds bidrag til fremme av fred i verden at han nå blir tildelt en Doctor of Laws degree, honoris causa. Etter tildelingen gir Kong Harald en «Fridtjof Nansen Minneforelesning». Hundreårsjubileet for samarbeid med Japan skal markeres i 2005, og Universitetet i Oslo og Waseda samarbeider i den anledning om en historisk avhandling om norsk-japansk samarbeid gjennom hundre år. Mesteparten av Kongens forelesning blir brukt til å oppsummere Nansens innsats som humanist.

Her ankommer Kong Harald Waseda University og ønskes velkommen av Takayasu Okushima, presidenten ved universitetet. Den norske verdenspressen var representert ved NRK TV og Universitetsavisen. Harald ble fraktet i keiserens spesialbygde Nissan-limousine (t.h.).

FOTO: ARNE ASPHJELL

Maskinstudent i Tokyo

Dette studieåret tok tre NTNU-studenter sjansen på å dra til University of Tokyo for å ta fjerde årskurs.

En har reist tilbake, og vi har snakket med en av de to som holder stand.

Mats Hoffman var utvekslingsstudent i Japan på videregående, så han visste litt om hva han gikk til. Litt japansk kunne han også, men slett ikke nok til å følge undervisning på japansk. Han har derfor valgt sine fag blant den kursporteføljen University of Tokyo tilbyr på engelsk til sine internasjonale studenter. Mats er maskinstudent med spesialområde «precision engineering», og synes han har funnet nok fag i universitetets engelske kursopplegg til at han har fått et tilfredsstillende studieopplegg.

– Totalt sett er jeg godt fornøyd med studieoppholdet, sier

Hoffman. Men så har han også brukt to år på forberedelser før han reiste.

– Mange vet ikke nok om Japan før de kommer hit, mener Hoffman. Det kan bli mange ting i hverdagen som fortøner seg tung. For eksempel er det vanskelig å gå på restaurant og ikke skjønne hva som står på menyen. Når det blir mange små ting å stri med i det daglige, blir det også vanskelig å følge undervisningen.

Sammenleggbart hybel.

– Fagopplegget mitt er veldig forskjellig fra hjemme, sier Mats. – Vi har ikke så mye øvinger og må ta ansvar for egen læring – det blir mye selvstudium og mange besøk på biblioteket.

– Faglæreren for maskinstudentene, professor Kimura, som er en god venn av professor Finn Ola Rasch ved NTNUs maskinfakultet, har gjort mye for å hjelpe oss til rette, forteller Mats videre. Det praktiske rundt studiene, inklusive det å få seg en tilfredsstillende hybel, har gått greit for Mats. Mats synes han har fått en bra bolig, selv om hybelen er på bare ca ti kvadratmeter. – Jeg har et sammenleggbart rom, sier Mats. – Vasken må for eksempel flyttes slik at jeg kan sette meg på do.

Japansk stipend. Tre ganger i uken har Mats undervisning i japansk fra 9 til 11.

– Studenter blir ikke betraktet som fullverdige samfunnsmedlemmer i Japan, forteller Mats Hoffman.

FOTO: ARNE ASPHJELL

Medstudentene er hovedsakelig kinesere. Utpå dagen har han et fag, og resten av tiden bruker han stort sett på biblioteket der han leser faglitteratur på engelsk. Det er ingen skolepenger, og mange av utenlandsstudentene får i likhet med Mats et stipend fra en japansk studieorganisasjon (AIEJ).

Den andre fjerdeårsstudenten ved University of Tokyo er

arkitektstudenten Siri Strømme Johansen. Hun er veldig Japaninteressert og har funnet seg godt til rette, forteller Mats. Arkitekter har mye gruppearbeid, og det gjør studiet litt enklere. Siri har også bodd en periode i Japan tidligere, og har vært vert for en japansk utvekslingsstudent hjemme i Norge.

Vit hva du gjør. Mats oppsummerer sine råd til Japan-

interesserte slik:

Sørg for å få gode fagbeskrivelser på forhånd så du vet hvilke fag du har muligheter til å ta.

Ha god fagkontakt med professor.

Du må vite hva du gjør, og være svært interessert i Japan.

Ny samarbeidsavtale

NTNU har i mer enn ti år hatt samarbeid med University of Tokyo, et av de mest prestisjetunge læresteder i Japan.

Maskin, data, fysikk og bygg er de fagmiljøene som har vært mest aktive i dette samarbeidet.

– Vi ser på University of Tokyo som en svært viktig samarbeidspartner, sa rektor Emil Spjøtvoll til professor Shinichiro Ohgaki, direktør for Internasjonalt kontor ved det japanske universitetet.

Mange fellestrekk. – Norge og Japan har mange fellestrekk, framholdt Spjøtvoll, og nevnte spesielt at begge land er omgitt av vann og at marin teknologi står sterkt hos begge. Begge land har også en interna-

Gaveoverrekkelser og tedrikking er en viktig del av seremonielle visitter i Japan. Her står rektor Emil Spjøtvoll klar til å overrekke professor Shinichiro Ohgaki en hilsen fra NTNU.

FOTO: ARNE ASPHJELL

sjonalt rettet økonomi med mye eksport.

Samarbeidsavtalen fornyes. NTNU har bare ett samarbeidsprogram rettet mot et bestemt land, og det er Japanprogrammet, sa Spjøtvoll. Årsaken er at NTNU anser Japan som en svært viktig partner.

Spjøtvoll avsluttet sin innledning til samtalen med å uttrykke ønske om at samarbeidsavtalen mellom University of Tokyo og NTNU måtte bli forlenget med fem nye år, fra 2002.

– Det er ingen problemer med fornyelse av avtalen, repliserte professor Ohgaki.

Bygger opp vietnamesisk havbruk

Rekeoppdrett er en lønnsom geskjeft i sterk vekst i Vietnam. Men rekeoppdrett belaster miljøet sterkt. Professor Helge Reinertsen er bekymret over denne utviklingen, og vil bidra til at oppdrett av fisk i sjøen blir et supplement til rekeoppdrett.

Årsaken til Reinertsens bekymring er at rekeoppdrettet skjer i dammer som legges i mangroveskogen langs strandkanten, og til dels også ved at rismarker erstattes av rekedammer. Denne type oppdrett sliter på omgivelsene, og det kan lett oppstå sykdom i anleggene. Etter en tid må rekefarmene flyttes til nye områder, og jorda de forlater, blir liggende som ubrukbar brakkmark i flere år. Mangroveskogen i strandkanten representerer dessuten viktige oppvekstområder for fiskeyngel.

Omfanget av rekeoppdrett i Vietnam er i dag vel 100 000 tonn per år, og skjelloppdrett er omtrent like stort. Oppdrett av ferskvannsfisk i dammer på land har lange tradisjoner, og utgjør i dag nærmere 500 000 tonn per år. Marint fiskeoppdrett er foreløpig ikke kommet i gang, men potensialet er stort. Det er på dette feltet NTNU samarbeider med University of Fisheries i Nha Trang. Universitetet har etablert en faggruppe for bioteknologi og er i gang med å legge grunnlaget for marint fiskeoppdrett.

Over en million tonn i 2010. Regjeringen i Vietnam har satt som mål å øke produksjonen av oppdrettsprodukter til 1,1 million tonn i løpet av dette tiåret. Rekeoppdrett er forventet å øke til 350 000 tonn per år i løpet av denne perioden. Men fordi rekeoppdrett ikke alltid er miljømessig forsvarlig, er både Helge Reinertsen og vietnamesiske myndigheter opptatt av å utvikle en næring som ikke er ødeleggende for miljøet.

Kysten av Vietnam er flere steder godt egnet for fiskeoppdrett, spesielt sør for Nha Trang og i Halong Bay i nord er det sjøområder hvor vanlig mæteknologi kan benyttes for oppdrett av fisk. Disse mærene legges lenger fra kysten og ødelegger ikke miljøet. Men tyfoner kan være et problem. De kan i ekstreme tilfeller senke mærene. I de nevnte områdene er mærene bra beskyttet av øyer.

Utvikler næringskjeden. Fagfolk fra NTNU og University of Fisheries har sammen arbeidet med å utvikle et produksjonsopplegg som starter med alger (planteplankton), som igjen er føde for rotatorier (zooplankton, levende dyr). Rotatoriene og til dels algene blir mat for fiskeyngelen. Det er havabbor («sea bass») det satses på i prosjektet som NTNU deltar i.

– Vi har så langt konsentrert oss om dyrking av levende fôr, sier Reinertsen. Men vi har ikke fått fanget nok stamfisk og satt produksjon av yngel i system. Yngelens overlevelsesprosent er så langt alt for lav. Hittil har den ligget på 1,5 prosent, mens det normale for kommersielle anlegg er 20 prosent. – Vi skal bruke kommende år til å skaffe en større stamme av stamfisk og forbedre yngelproduksjonen, opplyser Reinertsen. Ved å perfektionere

Helge Reinertsen viser norske kolleger karene der yngel av havabbor føres med rotatorier (zooplankton). Vi ser fra venstre Reinertsen, Knut Stenberg ved NTNUs Arena utviklingsforskning, og rektor ved Universitet i Oslo, Kaare Norum. – Jeg er virkelig imponert over dette prosjektet, sier Norum.

FOTO: ARNE ASPHJELL

Helge Reinertsen med to blide forskere fra University of Fisheries. Vi ser en del av fiskerhavna i Nha Trang i bakgrunnen.

FOTO: ARNE ASPHJELL

næringskjeden for fôr til yngelen, har Reinertsen som mål å komme opp i en overlevelsesprosent på 30.

– Hele 83 prosent av verdens akvakultur-produksjon skjer i Asia, forteller Reinertsen, som ser muligheten for at Vietnam kan utvikle fiskeoppdrett til havs til en viktig proteinkilde og en lønnsom eksportnæring.

Kompetanseheving. Reinertsen ser de største vanskene innen organisering av virksomheten. Det er viktig å få en god dialog med det lokale miljøet, og i samarbeid med universitetsledelsen få de rette folkene på rett plass, både i ledersjiktet og blant forskerne, mener han. Reinertsen ser det som svært viktig å skape gode, attraktive arbeidsforhold for forskerne ved universitetet. Betingelsene i privat virksomhet er som regel bedre, og mange fristes til å forlate

forskningen.

Å øke kompetansen til de lokale forskere som er involvert i prosjektet, er en viktig oppgave, og i dette arbeidet er en annen samarbeidspartner for miljøet i Trondheim trukket inn; Universitetet i Algarve, Portugal. Louis Caseira fra Algarve har vært en god medspiller, og Reinertsen trekker også fram forskningssjef Kjell Inge Reitan ved Sintef og Trine Galloway og Elin Kjorsvik ved Zoologisk institutt NTNU som viktige støttespillere i dette prosjektet.

Fase 2 starter neste år. I fase II av samarbeidsprosjektet mellom NTNU og University of Fisheries er det søkt om nærmere fem millioner kroner i NUFU-midler. Dette prosjektet vil gå fra 2002 til 2005.

Første kontakt for ti år siden

Helge Reinertsen er i dag professor ved Botanisk institutt ved NTNU. Tidligere var han forsker og leder av Sintefs Havbrukssenter på Brattøra. For snart ti år siden foreslo daværende leder for Norad, Per Grimstad, at han burde besøke Vietnam. Grimstad mente fiskeoppdrett kunne være en aktuell vekstnæring for dette utarmede landet som strevde med å komme seg på fote etter mange år med krig. I 1992 dro Helge Reinertsen for første gang til Vietnam på sonderingstur. Året etter oppsøkte han University of Fisheries i Nha Trang, og her fant han miljøet som skulle bli hans partner i NUFU-prosjektet som startet som et treårig prosjekt innen fiskeoppdrett i 1997. 16 uteksaminerte kandidater med mastergrad i marin akvakultur er et av de konkrete resultatene av dette prosjektet. Et laboratorium for utvikling av fôr og produksjon av fiskeyngel er nå bygd opp i Nha Trang, og med denne basis starter nå fase 2 av NUFU-prosjektet.

Det tekniske opplegget rundt konferansen «Asian-Norwegian Universities' Conference 2001» var perfekt. All ros til vertsorganisasjonen, University of Fisheries.

FOTO: ARNE ASPHJELL

NUFU-styreformann Rune Nilsen ønsker at NTNU skal ta en førende rolle i bruk av informasjonsteknologi i NUFU-sammenheng.

FOTO: ARNE ASPHJELL

I alle rom av en viss betydning ved University of Fisheries, finner vi en byste av Ho Chi Minh.

FOTO: ARNE ASPHJELL

Øker innsatsen mot Asia

Siden NUFU-programmet ble etablert for ti år siden, har hovedinnsatsen vært konsentrert om land i Øst-Afrika. NUFU-konferansen som nylig ble arrangert i Vietnam, markerer at flere prosjekter nå rettes mot asiatiske land.

University of Fisheries, Vietnam

University of Fisheries er det eneste lærestedet i Vietnam med fag knyttet til fiskeindustrien som spesialitet. Universitetet ligger i kystbyen Nha Trang, 50 minutters flytur nord for Ho Chi Minh City (Saigon). Det ble etablert i 1959, og har vel 7 000 studenter. Det er organisert i seks fakulteter og har også en avdeling i Hanoi. Forskningsdelen har seks forskningssentre. Universitetet tar mål av seg til å gi et betydelig bidrag til videreutvikling av landets økonomi.

– For meg personlig er det meget spesielt å være her i Vietnam, sa professor Rune Nilsen, styreformann for NUFU-programmet (NUFU – «Universitets- og høyskolerådets program for utviklingsrelatert forskning og utdanning»). – Som mange av mine medstudenter fra først på syttitallet, bar jeg FNL-merke på jakkeslaget og deltok i demonstrasjoner under parolen «USA ut av Vietnam». Det er en ære for meg å representere denne generasjonen her i dag, sa Nilsen videre.

Påvirkningskraften norske studenter hadde på Vietnams skjebne den gangen, var meget begrenset. I dag er mange av de som protesterte på syttitallet, kommet i posisjoner som professorer, forskere eller næringslivsledere. Mulighetene til å være med på å utvikle dette landet som har vært herjet av krig gjennom mange år, er både utfordrende og spennende, og prosjekter i NUFU-regi er et godt instrument for norske universitetsmiljø som vil utvikle samarbeid med kolleger i utviklingsland.

Vietnam på vei opp. I dag er det to NUFU-prosjekter i Vietnam. I tillegg til at NTNU deltar i et prosjekt innen fiskeoppdrett ved University of Fisheries, samarbeider Landbrukshøgskolen i et prosjekt med Hanoi Agricultural University og The National Institute of Animal Husbandry. Dette prosjektet går ut på å utvikle teknikker som skal gjøre det mulig å bruke strå fra risplanten som fôr i kjøttproduksjonen.

Rektor Quach Dinh Lien ved University of Fisheries poengterte ved innledningen av konferansen at Vietnam setter stor pris på støtten fra Norge. Moderni-

sering av utdanning og forbedring av kvaliteten i utdanning og forskning er helt nødvendig for å utvikle landet videre, presiserte Lien. Samtidig mente han at de 15 siste år med gjenoppbygging har gitt stor fremgang, og at det er lagt et godt grunnlag for videre utvikling.

Institusjonsansvar. – Forskerne er den kritiske faktor i NUFU-prosjektene, sa lederen av Universitets- og høyskolerådet, rektor ved Universitetet i Tromsø, Tove Bull. – Engasjerte og dedikerte enkeltmennesker er drivkraften i samarbeidsprosjektene norske læresteder har med kolleger i utviklingsland. Samtidig påpekte både hun og Nilsen svakheten i at prosjekter blir for avhengig av enkeltpersoner, og signaliserte at man i tiden som kommer i større grad vil legge vekt på å gjøre NUFU-prosjektene til et institusjonsansvar, mer enn hjertebarn for entusiastiske enkeltpersoner.

Industrielle partnere. Prosjekter har en tendens til å bli evigvarende. Dette fører til at det blir vanskelig å slippe til med nye ideer og prosjekter. En klar strategi for terminering av prosjektet bør være en obligatorisk del av en søknad om finansiering av prosjektets fase 2, var en av konklusjonene på konferansen.

Gapet mellom forventning og hva som er mulig å oppnå i NUFU-prosjekter, ser ut til å øke. Dette skyldes for en stor del begrensede økonomiske ressurser. Derfor vil det være en styrke for NUFU-prosjektene, både økonomisk og faglig, at industrielle partnere trekkes inn.

NUFU – femårsplaner og strategikonferanser

Bistand til utviklingsland i regi av universitetsmiljøene kanaliseres gjennom NUFU – som står for «Universitets- og høyskolerådets program for utviklingsrelatert forskning og utdanning». Nå avdøde Magne Lerheim, som på åttitallet var en markert direktør for Universitetet i Bergen, er NUFU-programmets far. Han lanserte ideen om et slikt program i 1987, og de første bevilgningene ble gitt i 1989. Fra 1991 har NUFU-aktiviteten vært organisert i femårige program, og det tredje programmet for perioden 2001 – 2005 starter nå, med en økonomisk ramme på 60 millioner kroner per år.

Alle tre femårsprogrammene er innledet med en konferanse. Den første ble holdt i Harare i 1991, den andre i Daar Es Salaam i 1997. Hensikten med disse konferansene har vært å diskutere strategi med partnerne fra samarbeidslandene. Afrika har vært hovedinnsatsområdet i NUFU-sammenheng, bare ti prosent av NUFU-pengene brukes i dag i asiatiske land. Men i den kommende NUFU-perioden vil Sørøst-Asia få mer fokus.

Studentfamilier på vent

Mastergradsstudenten Batuk Krishna Parajuli måtte vente seks måneder før kona og sønnen endelig kom til Norge. Han har likevel vært relativt heldig. Andre utenlandsstudenter må vente lenger.

Blikket til lille Anton på sju år viker ikke unna scenene som utspiller seg i videofilmen fra Nepal. Pappa Batuk Krishna Parajuli smiler og forteller at Anton kan norsk og at han går på Ila skole. Mamma Sangita Parajuli bukker, smiler og ønsker Universitetsavisa velkommen til studentleiligheten i Hermann Kraghs vei på Moholt. Sangita har laget en velduftende Nepali Dinner, et fristende nasjonalt koldtbord for sin familie og for flere studentvenner fra Nepal og for nye venner fra Norge.

Lang behandlingstid. Det er godt å ha kjernefamilien i nærheten når du kommer fra Nepal til Trondheim og skal studere ved NTNU. Det synes også Batuk Krishna Parajuli. Han er mastergradsstudent ved Fakultet for arkitektur, plan og billedkunst, og kom hit på kvoteprogrammet i oktober 1999 for å studere «Urban Ecological Planning» ved Institutt for by- og regionplanlegging. I desember samme år ble søknaden om oppholdstillatelse for Sangita og Anton sendt. Batuk visste at det ville ta litt tid, men håpet at det skulle ordne seg i løpet av to-tre måneder. I slutten av mai ble familien endelig gjenforent.

– Det tok litt lenger tid enn jeg håpet på, sier Batuk. Han har tross alt vært heldig. Andre har måttet vente betydelig lenger.

– Det er greit å være utenlandsstudent med familie når alle først har kommet

hit, men inngangsporten er trang, sier arkitektprofessor Hans C. Bjønness, som er en av de norske gjestene under måltidet. Han har veiledningsansvaret for flere av utenlandsstudentene og kjenner godt til deres situasjon. Bjønness er svært kritisk til hvordan de praktiske forholdene legges til rette for utenlandsstudentene. Det gjelder både Samskipnadens regelverk for utleie av boliger, størrelsen på den økonomiske garantien som Utlendingsdirektoratet (UDI) krever fra studenter som tar med sin familie, samt UDIs lange saksbehandlingstid i saker som gjelder familiejenforening. Nå har UDI utvidet saksbehandlingstiden til tolv måneder.

Money, money. Anton er ferdig med å spise og løper rundt og tøyser med vennene til pappa. For at han og mamma kunne komme, måtte Batuk legge fram bankutskrifter for politiet, som dokumenterte at han hadde penger til å forsørge familien. Han kunne vise at han mottok 66 250 kroner fra kvoteprogrammet, pluss familiestøtte på 24 600 kroner. Det vil si til sammen 90 850 kroner fra kvoteprogrammet per år. Siden UDI krever at studenter som bringer sin ektefelle til Norge må dokumentere et beløp på 151 131 kroner per studieår til UDI før ektefellen kan få oppholdstillatelse, måtte Batuk låne resten av pengene av sin bror.

Kravet om underhold gjør det vanskelig for studenter som tenker å bringe sin familie, å si ja til studieplass hvis de ikke kan dokumentere det beløpet UDI krever, mener Bjønness og sier at dette gir søkere med et relativt høyt inntektsnivå en fordel. Når studentene kommer til Norge, må de også legge ut for en del utgifter, som billetter og de første utgiftene etter ankomst til Norge før de mottar studielånet. De får dekket dette igjen ved utbe-

taling av lån og stipend, men starten kan være tung for mange kvoteprogramstudenter.

Mahendra Subba er en gift doktorgradsstudent med to barn hjemme i Nepal. Han er blitt en god venn av familien Parajuli. Mahendra har igjen halvannet år av sine studier og har valgt å bo i Trondheim uten familien. En av grunnene er sønnens skolesituasjon hjemme. En annen er de økonomiske betingelsene som stilles av UDI. Han har tidligere studert ved Harvard i USA. Der tok det 14 dager med saksbehandling fra han søkte, og til han fikk sin kone over.

– I USA er familien en del av studenttilværelsen. De tar det på alvor, sier Mahendra.

Hjelper så godt de kan. Det er Internasjonal seksjon ved Studieavdelingen som jobber med saker angående kvoteprogramstudenter og andre internasjonale studenter. Ragnhild Brakstad har ansvaret for kvoteprogramstudentene og forstår hvordan mange av studentene har det. Et av problemene er familieileiligheter som studenter bestiller, etter at de har ankommet Trondheim. Noen ganger kan det ta så

– «Det er ingen grunn til å forlange av dem at de skal leve i mangeårig sølibat fordi de tilfeldigvis skal studere her».

Professor Harald Høyem om situasjonen for utenlandsstudenter ved NTNU.

lang tid før familien kommer, at studentene ikke har råd til å betale dyre husleier for familieileiligheter. De må si opp leiligheten før familien har fått oppholdstillatelse. Da må man vente seks måneder for å få en ny bolig

hos Samskipnaden.

– Man kunne alternativt tenke seg at Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet (KUF) eller fagmiljøene dekket denne ekstra husleien, men det finnes ikke egne budsjetter for dette. Internasjonal seksjon pålegges å bestille bolig for at studenten skal få oppholdstillatelse, og Studentsamskipnaden kan ikke la hyblene stå tomme uten at noen betaler husleie, opplyser Brakstad. Internasjonal seksjon har tatt opp med Studentsamskipnaden om studenter på feltarbeid kan få slippe å betale husleie om sommeren. Men svaret var nei.

Brakstad påpeker at Norad-stipendiat er i en enda vanskeligere situasjon, i og med at de ikke mottar familiestøtte, slik kvoteprogramstudentene gjør. Men

Mastergradsstudenten Batuk Krishna Parajuli er fornøyd med å ha Sangita og Anton hos seg på Moholt Studentby.

FOTO: TORE HUGUBAKKEN

begge disse studentgruppene møter de samme praktiske problemene hos UDI og Samskipnaden.

Mett og fornøyd. Sangita og Batuk sørger for at ingen av gjestene går sultne og utilfredse hjem. Og etter en mektig middag er det is og te til dessert. Rundt bordet sitter det fornøyde mennesker.

– Misforstå oss ikke, sier studentene fra Nepal. De er glade for å være i Norge og ved NTNU. – They encourage us, sier Batuk om sitt fagmiljø ved NTNU.

Mahendra er den første som bryter opp. Han skal ha eksamen om et par

dager, men har ennå mange måneder før han er ferdig med doktorgraden. Batuk må være ferdig med sine mastergradsstudier i juni. Da vender familien Parajuli tilbake til Nepal og oppfyller målet med kvoteprogrammet: At studentene etter endt utdanning bidrar med kompetansen sin i hjemlandet. Men ikke bare derfor.

– Vår virkelighet er i Nepal, sier Batuk.

TORE HUGUBAKKEN

tore.hugubakken@adm.ntnu.no

Ser på støtteordningene

KUF har satt ned en arbeidsgruppe for å evaluere kvoteordningen i Statens lånekasse for utdanning for studenter fra land i Sentral- og Øst-Europa og utviklingsland. Rapporten skal være ferdig til påske. Støtteordningen skal vurderes ut fra et bistandsperspektiv, samt hva kvoteordningen betyr for internasjonalisering av de norske utdanningsinstitusjonene. Et av spørsmålene er de praktiske forholdene, for eksempel hva som fungerer godt og mindre godt ved opptak, oppholdstillatelse, mottak av studenten og så videre. Arbeidsgruppa skal også se på mulig samordning med andre utdanningsprogrammene, først og fremst Norads stipendprogram.

Bekymring. Etter det Universitetsavisa kjenner til, har det i flere kretser vært bekymring for at familiestøtten for mastergradsstudentene vil bli foreslått fjernet når støtteordningen evalueres. Arkitektprofessor Hans C. Bjønness mener det må være en betingelse for å tilby et faglig tilbud at det tilrettelegges for studenten også sosialt. Hvis man ikke gjør det, kan man like godt avvikle ordningen.

– Det oppfattes negativt i lokalmiljøet hvis en forsørger reiser bort alene, sier arkitektprofessoren om de studentene som ikke har penger til å bringe med seg familien fra hjemlandet til studier i Norge. Ifølge arbeidsgruppas sekretær, underdirektør Eva Liljegren i KUF, har ikke

fjerning av familiestøtte vært tema i diskusjonen i den nasjonale arbeidsgruppa.

– Stivbeint byråkrati. Andre profesorer ved Fakultet for arkitektur, plan og billedkunst har også engasjert seg for å bedre oppholdet for utenlandsstudentene. Harald Høyem ved Institutt for byggekunst mener at mange av studentene opplever uverdige tilstander ved å komme til Norge og å være student ved NTNU. I et brev til Internasjonal seksjon skriver han at den stivbeinte ordningen som Studentsamskipnaden praktiserer med hensyn til betaling av husleie, kombinert med stipendets størrelse, gjør livet meget vanskelig for studentene.

Trege og dyre tidsskrifter

– Det er på tide vi tar diskusjonen om hvorvidt vi trenger de vitenskapelige tidsskriftene, sier dekanus Gunnar Bovim ved Det medisinske fakultet.

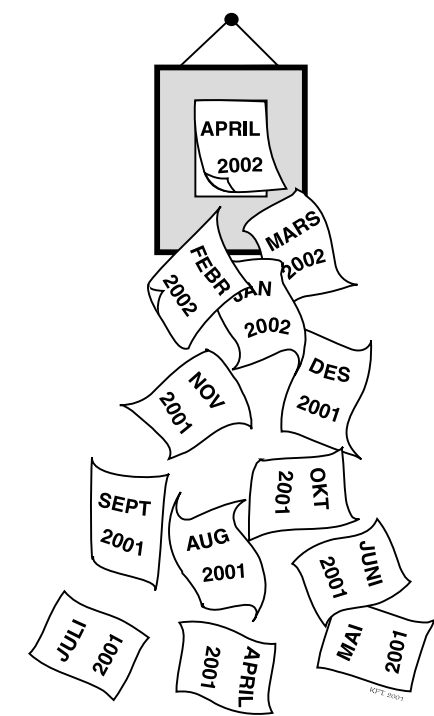
De vitenskapelige tidsskriftene er tradisjonelt stedet hvor ny, kvalitetssikret forskning presenteres. Men nå stiller stadig flere spørsmålet om publiseringssystemet fungerer godt nok. Dette handler dels om penger, dels om tid. Er det mulig å kvalitetssikre ny forskning ved hjelp av nettet?

Et velrenommert vitenskapelig tidsskrift skal tilby ny forskning som er ny og unik, som er av høy kvalitet, og som dessuten er uholdet av økonomiske interesser, for eksempel fra legemiddelindustrien.

Systemet med fagreferenter – *referees* – sikrer en uholdet siling av vitenskapelige artikler, såkalte *papers*. Systemet går ut på at når et velrenommert vitenskapelig tidsskrift mottar en paper, sender redaksjonen artikkelen videre til to-tre fagpersoner med høy kompetanse på området. Disse personene vurderer den faglige kvaliteten og originaliteten i artikkelen. Deres vurdering legges til grunn for en beslutning om artikkelen publiseres eller ikke. Så langt alt vel, det synes også dekan Bovim. Det er hva som skjer etterpå – eller rettere: hva som ikke skjer – som plager ham.

Bortkastet tid. – Fra «paperen» er akseptert og til den foreligger i papirform i et trykt tidsskrift, tar det gjerne et halvt til ett år. Denne tida er uønskelig og fullstendig bortkastet, konstaterer Bovim.

Som medisinsk forsker med nevrologi som spesiale, har professor Bovim mang en gang kjent på frustrasjonen over å sitte inne med ny forskning som han ikke kan gå ut med, fordi tidsskriftene forbyr det. For å få artikkelen antatt i internasjonale topptidsskrifter, må forskeren som regel underskrive på at hun eller han ikke

sier et pip før tidsskriftet er publisert. Ved siden av frustrasjonene det medfører for den enkelte forsker, er dette uheldig for forskningen som sådan, sier Bovim.

– Det optimale er at vitenskapsfolk fritt kan dele ny viten. Som fagperson eller faggruppe bidrar man på sitt lille vis til en felles kunnskapsbase, som alle drar glede av. Derfor skulle man kunne slippe å vente i måneder og år på publisering, sier han.

– Dessuten er det uheldig at vi ikke kan kommunisere med pressen i slike situasjoner, når vi sitter på ny viten, men er forhindret fra å formidle den til offentligheten gjennom mediene.

Bovim tror at den eksplosjonsartede økningen i forskning, spesielt innen nye områder som genforskning og IKT, er en viktig årsak til at tidsfaktoren blir et stadig større problem: Nitti prosent av innsendte artikler refuseres, og andelen har økt kraftig i senere år. Denne silingen er tidkrevende. Dessuten har omløpshastigheten gått opp, ting må skje raskere enn

før, og man er mindre villig til å vente på at forskningsresultater skal bli gjort allment tilgjengelige.

Internett overtar. Dyre tidsskrifter er også i ferd med å bli et alvorlig problem. Dette gjelder spesielt tidsskrifter som dekker svært spesialiserte fagfelt, som er små og derved åpner for at ett magasin kan oppnå monopol. Et tilleggspørsmål av relativ ny dato er at enkelte amerikanske tidsskrifter forlanger betaling av forskeren(e) for å publisere paperen vedkommende har skrevet.

Bovim tror imidlertid at dyre tidsskrifter vil slutte å være noe problem om bare få år.

– De utkjemper en tapende strid. Nettpublisering gjør at det vil være mulig å greie seg uten et trykt tidsskrift, sier dekanen.

– Det er noe eget ved å få et duggersk tidsskrift i hendene, et nettsted blir ikke helt det samme. Spørsmålet er imidlertid om dette er en nostalgi vi har råd til. Vi må være villig til å ta diskusjonen om vi virkelig trenger disse tidsskriftene i dagens form, sier dekanus Gunnar Bovim.

Print-on-demand. – Det papirløse tidsskriftsamfunn er like fjern som det papirløse toalett.

Det er redaktør Magne Nylenna i Tidsskrift for den norske lægeforsking som kort og brutalt parkerer diskusjonen om man greier seg uten fagtidsskrift i papirform. Men Nylenna er åpen for at det kan skje en overgang til print-on-demand: At den enkelte abonnent får laget seg sin egen personlige utgave basert på individuelle preferanser.

Legetidsskriftet legger ut samtlige vitenskapelige artikler på nettet samtidig med at papirutvagen foreligger, og er således etter Nylennas oppfatning langt framme når det gjelder elektronisk publisering.

Legetidsskriftets redaktør er oppmerksom på tidsfaktoren når det gjelder vitenskapelig publisering. Men han advarer mot å legge ensidig vekt på tida.

– Hvor fort er fort nok? Det er viktig å ta seg tid til å la ting synke inn. Refleksjon er viktig, ikke minst i vitenskapelig arbeide, sier Nylenna.

Må betale for publisasjon

Det er blitt vanligere at internasjonale, i første rekke amerikanske, medisin- og helsetidsskrifter tar seg betalt for å publisere vitenskapelige artikler, skrev Forskning for ei tid tilbake. Professor Rune Nilsen ved Senter for internasjonal helse, Universitetet i Bergen, opplevde å bli avkrevd den nette sum av \$ 2 500 for å publisere en artikkel i det amerikanske tidsskriftet *Inflammation*. – Med slike summer sperrer en effektivt ute mesteparten av verdens helseforskning, uttalte Nilsen den gangen.

Elektronisk tidsskrift

Bemidji State University, Minnesota, har tatt et initiativ overfor NTNU om å etablere et elektronisk tidsskrift, som vil være det første i sitt slag ved NTNU. Magasinets arbeidstitel er *Journal of social work Theory and practice* og vil bestå av papers presentert ved Inter University Centre, Dubrovnik.

Satser elektronisk. Universitetsbiblioteket ved NTNU satser tungt på at elektronisk publisering skal bidra til å kutte kostnader. Bibliotekdirektør Ingar Lomheim sier at biblioteket om en fem års tid vil ha svært få trykte tidsskrifter i bokhyllene. Dette innebærer gevinst i form av redusert arbeid med å katalogisere og sette ut tidsskrifter.

– Jeg regner med at trykte tidsskrifter vil være en saga blott om få år, sier Lomheim.

TORE OKSHOLEN

tore.oksholen@adm.ntnu.no

Dynastistemning på Musikkonservatoriet

Som opphavsmann til tonefølget i blant annet «Dynastiet», «Charlie's Angels» og «Streets of San Fransisco» skulle nordmenn flest ha lånt øre til musikk signert filmkomponisten Jack Smalley.

En norsk TV-stue en onsdagskveld tidlig 80-tall: Med grasiøse bevegelser smyger Krystle Carrington seg ned en luksuriøs trapp i en meget romslig herskapsbolig i Denver, Colorado. Vinduet på en limousin rulles langsomt ned, og ut titter en nystriglet Blake Carrington. I neste scene møter vi en sigardampende Cecil Colby. Stemningen er satt. Det er høytidsstund i det samlede TV-Norge.

Trives i skyggen. Både bestemor og lillebror kunne nynne Dynastiet-strofen. Alle var på fornavn med Linda «Krystle» Evans og John «Blake» Carrington. Også produsent Spelling var en kjent figur. Men få assosierer navnet Jack Smalley med den populære såpeserien.

– Filmkomponister trives utmerket i skyggen av skuespillerne. Og personlig foretrekker jeg helst å undervise, sier en alt annet enn fetert Jack Smalley til Uni-

Filmkomponist og professor Jack Smalley fant raskt tonen med hengivne studenter ved Musikkonservatoriet. FOTO: TROND OLDERTRØEN

veritetsavisa. Sittende ved pianoet i Kammer salen på Musikkonservatoriet forbereder han nok et møte med det han oppfatter som – sammenlignet med hjemlige forhold – særlig interesserte studenter. Med steinvaska jeans, oppbretta skjortermer og en tvers gjennom jovial framtoning framstår han som antitesen til det journalisten forbandt med en av Hollywoods desiderte musikknestorer.

Fant tonen. Musikkonservatoriets fordypningsperiode med temaet «musikalske kontraster fra 1900-1950» var den faglige knaggen som sørget for at den velrenommerte 75-åringen havnet i Trondheim på sitt første norgesbesøk. For ikke bare har Jack Smalley gjennom flere tiår tonesatt og orkestrert et utall kjente tv-serier og spillefilmer, han har også et professorat i musikk og underviser ved University of Southern California og Mancini Institue.

Og det ble straks tydelig at tonekunstneren også evnet å spille på pedagogiske strenger.

Studentene lot seg henføre av en sjeldent engasjert foreleser, enten temaet var kreativ anvendelse av 12-toneteknikken, eller en oversikt over viktige strømning-

er i amerikansk musikk i perioden 1900-1950.

Suksess. Fornøyd var også amanuensis Odd Johan Overøye ved Musikkonservatoriet. Som initiativtaker for å lokke Hollywood-komponisten til Norge og Trondheim, kunne han konstatere at responsen var akkurat like positiv som han hadde håpet.

– Jeg har flere ganger lekt med tanken på å få Jack til Trondheim, men det var først i år vi lyktes, opplyser en smilende

Overøye, som gjennom flere studieopphold i California er blitt en personlig venn av Smalley.

Det er midler fra Musikkonservatoriets pott til gjesteforelesere, samt bidrag fra Musikkvitenskapelig institutt og Kunst- og medievitenskapelig institutt på Dragvoll, som gjorde det mulig å få den joviale celebriteten til Trondheim og NTNU.

TROND OLDERTRØEN

En gullfisk i NTNU-bassenget

1992: Hovedkvarteret til Hydro Aluminium Extrusions, Lausanne, Sveits:

Karsten Jakobsen og Sigurd Støren fra NTH er på besøk hos Hydros Ivar Hafseth. De diskuterer muligheter for videreføring av et forskningsprosjekt på aluminium. Under samtalen kommer man også inn på opprettelsen av en linje for teknisk design ved NTH. Næringslivets hovedorganisasjon har vært på Jacobsen om dette tidligere, men det trengs penger til et professorat. Det har Hydro.

– Menn på min alder snakker så mye, sukker Per Boelskifte. I mai blir han femti.

– Vi er ustoppelige når vi først setter i gang.

Og det er han. Ifølge ham selv har han fornorsket dansken sin betraktelig, men når han blir ivrig kommer ou-ene og u-ene rullende over tunga.

– Ofte blir jeg sjokkert når jeg konfronteres med det jeg har sagt. Egentlig har jeg ment noe helt annet. Det rynker seg rundt Boelskiftes isblå øyne.

April 1993: Sigurd Støren ringer Hafseth fra København:

– Jeg har funnet ham, sier Støren.

Mannen han snakker om, er direktør for et større designfirma i København. Han har undervisningserfaring, gode kontakter til norsk industri – og meget gode kommunikasjonsevner.

En egen letekomité har i nesten ett år søkt i England, Sverige og Danmark etter den rette til å lede oppbyggingen av linja for teknisk design.

Danskene sier det er bare én person som kan passe til en slik jobb. Men han er vanskelig å få på kroken.

Per Boelskifte ble uteksaminert fra «Institutt for industriell design – Det Kongelige Danske Kunstakademi» da han var tjuesju.

– Jeg fikk en grundig utdanning, hvor jeg hadde anledning til å jobbe med anerkjente designere som både hadde professorat ved skolen og arbeidet med egne prosjekt samtidig, sier Per Boelskifte.

Også han hadde et ønske om å kombinere praksis med undervisning, og den første tida som professor i Trondheim fortsatte han som direktør for Christian Bjørn Design i København. Etter hvert ble det likevel for krevende å skulle bygge opp ett nytt studieprogram i Trondheim og samtidig drive firma i Danmark.

Fortsatt april '93: Hydro ber Støren hente arkitekt og industridesigner Per Boelskifte til Trondheim, koste hva det koste vil.

Etter utallige forsøk på å treffe mannen per telefon, sender Støren en telefaks hvor han beskriver planene for en linje for tek-

nisk design, og tilbyr Boelskifte en stilling som primus motor.

Den 23. april får endelig Sigurd Støren napp.

– Da jeg fikk faksen, visste jeg med en gang at dette ville jeg gjøre, sier Per Boelskifte.

Men dansken visste ikke nøyaktig hvor kallet ville føre ham:

– Jeg måtte faktisk sniktitte i atlasen for å se hvor Trondheim var, innrømmer Per Boelskifte.

Professorat i Trondheim til tross, seks ganger i måneden sitter han på flyet, til eller fra sin kone som bor i København.

– Min kone er amerikanerinne, født og oppvokst på Manhattan. Livet som professorfrue i Trondheim tror jeg ville tiltalt henne lite, humrer han.

Få uker etter Sigurd Størens telefaks har Boelskifte takket ja til jobben. I august er Boelskifte på plass ved Institutt for produktdesign i Trondheim. Det er også de elleve ivrige studentene, som utgjør det aller første kullet som skal gjennom det fem år lange studieprogrammet.

Per Boelskifte, som ellers er det man ville kalt typisk dansk; lett rødmusset, jovial og omgjengelig, har begynt å si «vi» når han snakker om Norge. – Vi skal finne egne områder hvor vi har vår styrke, sier han, og: – Vi trenger ikke bli like gode som danskene på sølv eller glass.

Som medlem av den danske forening i Trondheim, «Dana», var Boelskifte en selvskreven foredragsholder på åpningen av utstillingen «Det skønne danske» i begynnelsen av mars i år. I anledning Danas hundreårs jubileum er nydelig dansk glass- og sølvtøy stilt til skue på Kunstindustrimuseet.

Boelskifte blir diplomatisk når man spør hva han synes om norsk design.

– Vi må væpne oss med tålmodighet, sier han.

I desember '93 utnevnes Boelskifte til professor. Bare tre år etter hans ankomst står instituttets eget bygg ferdig. Instituttlederen har selv vært aktivt med på å utforme bygget, som han har gjort med utdanninga. I løpet av åtte år er 46 studenter uteksaminert. Alle har fått jobb.

Utdanninga er en av de mest populære i hele Norge og har skyhøye opptakskrav.

– En fantastisk prestasjon, sier Sigurd Støren. Letekomitéen mener de har gjort et gullfunn.

Professor Boelskifte vet å fylle tiden: Rådgivende utvalg for Arkitektur og design, Styret for området Industri og energi i Norges forskningsråd, leder av satsingsområdet Integrert produktutvikling

FOTO: RUNE PETTER NESS

i Norges forskningsråds program Produktivitet 2005, Norges Teknisk-Naturvitenskapelige Akademi, styret i Statens Institutt for Forbruksforskning, Dansk designråd, Programstyret for Industriell Økologi, styret på Institutt for tverrfaglige kulturstudier – han er å finne i alle fora.

– Det er så vanskelig å si nei når jeg blir tilbudt interessante oppgaver, sier Per Boelskifte.

Høsten 2001 kommer Per Boelskifte til å ta permisjon et halvt år for å forske i

Integrert produktutvikling ved Danmarks Tekniske Universitetet utenfor København.

Men han kommer tilbake. Vi må bare smøre oss med tålmodighet.

ANNE BERIT HEIERAAS

anne.heieraas@adm.ntnu.no

Ny lærebok om data-analyse

**Harald Martens
and Magni Martens:
Multivariate Analysis of
Quality. An Introduction.
J.Wiley & Sons Ltd, 2001.**

ny bok

To NTH-utdannede sivilingeniører står bak en ny lærebok som beskriver en metode som forskere innen forskjellige fagfelt kan bruke til å analysere datatabeller.

Harald og Magni Martens, som har skrevet *Multivariate Analysis of Quality. An Introduction*, jobber nå begge i København, men Harald Martens er i tillegg professor II ved Kjemisk institutt, NTNU. Boka er et resultat av forfatternes forskningserfaringer i de siste 20 år, og den skal være skrevet i en «tverrfaglig NTNU-ånd». Innholdet drar nytte av ny viten innen fagområder som human persepsjon og sensorisk kvalitetsanalyse, etikk, kjemi, instrumentering, signalbehandling, statistikk, kjemometri og sensometri.

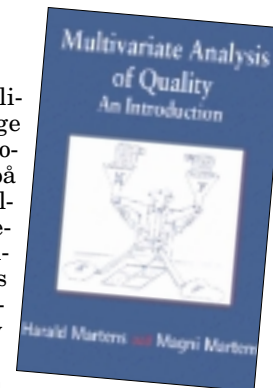
Boka forklarer en metode som forskere kan bruke for å få mental oversikt over de viktigste pålitelige sammenhengene fra store datatabeller. Det finnes mange alternative metoder som kan benyttes til dette og som kan fungere godt. Men det tar tid å lære seg å bruke metodene korrekt.

Boken forklarer i stedet hvordan en eneste metode – grafisk orientert bi-lineær modellering – kan løse en rekke forskjellige data-analytiske problemer. Metoden forklares ved hjelp av praktiske eksempler, sammen med en del avvæpnende illustrasjoner.

Ifølge forfatterne kan kjemikere, biologer, geologer, økonomer, eksperimentall-psykologene og andre fagpersoner ved hjelp av denne metoden selv utføre en rekke ulike typer data-analyser. Metoden stimulerer til oppdagelse av uventede sammenhenger i datatabeller. Men den har innebygget en streng statistisk vurdering (kryssvalidering/jack-knifing) for å minimere risikoen for å bli lurt av egen ønsketenkning og av tilfeldigheter i dataene. Metoden forklares gjennom eksempler – primært studier av «kvalitet» i en rekke forskjellige sammenhenger. Eksem-

plene er tverrfaglige, fordi mange data-analytiske problemer er felles, på tvers av fagfelt. Selve kvalitetsbegrepet blir også grundig diskutert, i lys av informasjonsbegrepet og av ISO-standarder.

Metodikken foreligger allerede mer eller mindre implementert i flere kommersielle program-pakker innenfor kjemometri, bl.a. *The Unscrambler* (www.camo.com), som i 1981 ble initiert av Harald Martens ved Matforsk på Ås, g siden utviklet i Trondheim, før det ble internasjonalt.

debatt

Si din mening, men skriv kort! Innlegg kan sendes via e-post: medieseksjonen@adm.ntnu.no. Innsendte manus kan bli forkortet. Fortsett gjerne diskusjonene på nettet: ntnu.fritt-forum (tilgjengelig fra «Innsida»).

For mye intelligens i Mensa?

Mons Grøvlen undrer på om medlemmene i Mensa ikke har den sosiale intelligens som skal til for å markedsføre sine synspunkter.

Martin Ystenes reagerer sterkt på en petit i Universitetsavisa der en uforstandig skribent har våget å harselere over foreningen Mensa, attpåtil uten å underskrive med fullt navn. Han retter søkelyset mot samfunnets (inkludert det vitenskapelige miljøes?) ignorering av intelligente mennesker og deres problemer, og gir oss innsikt i Mensas mål og misjon; nemlig å bidra til at færre intelligente barn hvert år lider en vanskelig bane pga. sin høye intelligens.

Ystenes påpeker at de intelligentes problemer har blitt ignorert i flere tiår, og selv om gruppen kanskje ikke er så stor, er det klart at dette representerer et alvorlig problem for denne gruppen, på samme måte som for andre grupper som delvis faller utenfor samfunnet. Heldigvis er det slik at en del av de intelligente har funnet et tilfluktssted på Gløshaugen der de klarer å leve et tilnærmet normalt liv. Men Gløshaugen har ikke plass til alle. Så problemet

er der fremdeles.

Det jeg har litt vanskelig for å forstå (men jeg er heller ikke medlem av Mensa), er hvorfor det er nødvendig med en slik høy intelligens for å ivareta de intelligentes interesser. Må man nødvendigvis kunne svare riktig på en IQ-test for å forstå og kjempe for de intelligentes sak? Og, er det kanskje denne begrensningen i medlemsrekrutteringen som

er årsak til at Mensa er så lite fremme i den offentlige debatt? Har ikke medlemmene den sosiale intelligens som gjør at de kan markedsføre sine synspunkter? For hva er det denne sikkert utmerkete forening egentlig gjør for å fremme sitt mål? Med en så intelligent og sikkert også talefør medlemsmasse (Ystenes f.eks. er jo ikke akkurat kjent for å brenne inne med sine mening-

er og oppfatninger), er foreningenes anonymitet bemerkelsesverdig. Kanskje man mangler noen «normale» for å få fart på foreningen; kanskje noen politikere med normal intelligens kunne gi foreningen større gjennomslagskraft.

Mens Mensa forhåpentligvis vurderer disse velmente råd om en endret rekrutteringspraksis,

ønsker jeg Ystenes & co til lykke i kampen for de intelligentes rettigheter.

Mons Grøvlen,
Sintef-ansatt

Hyperintelligent professor i harnisk over Mensa-sjikane

Har Mensa noe mål ut over å være en klubb for hyperintelligente? spør Even Gran.

Min petit om IQ-foreningen Mensa på siste side i Universitetsavisa 4-2001 provoserte tydeligvis professor og Mensa-medlem Martin Ystenes. Han beskylder meg blant annet for å stå for en holdning som har «ødelagt oppveksten for tusenvis av høyt begavede norske barn».

Oppveksten til hyperintelligente barn kan jeg naturlig nok ikke si noe om. De som eventuelt måtte ha det tøft, har selvsagt min fulle sympati. Petiten min var imidlertid basert på aktiviteten til voksne Mensamedlemmer i Trondheim. Jeg kan ikke finne noe som helst på Mensas nettsider som tyder på at klubben har noen annen hensikt enn nettopp å være en klubb. Ingen høyere mål. Ei heller noe om at «vi vil kjempe for de hyperintelligente barna – en utsatt gruppe i vårt samfunn». Derimot står det at «Mensa er en forening uten religiøse eller politiske mål». Og da må det være lov til å spørre om hele poenget med foreningen Mensa

er – ja, nettopp – å drive foreningen Mensa. Det er forsåvidt helt greit for meg at folk som scorer høyt på IQ-tester lager seg enn sånn klubb, men da må man tale at det kommer noen utenfra og påpeker nettopp dette.

Foreninger som Lions, Rotary m.fl., som også har som mål å skape et eksklusivt samhold mellom utvalgte medlemmer, prøver i hvert fall å finne på noe å gjøre en gang i blant. Ett eller annet som kan rettferdiggjøre deres eksistens. En innsamling til et godt formål, eller noe sånt. For Mensa i Trondheim holder det imidlertid «å være en forening uten religiøse eller politiske mål». Da blir det fristende

å konkludere med at Mensa eksisterer for å gi medlemmene en fjær i hatten – og bare det.

Men hvis Ystenes har rett i at «Mensa kjemper for de hyperintelligente barnas rettigheter», så stiller jo saken seg annerledes. Da har foreningen i hvert fall et mål. Men da må de fronte dette målet litt mer aktivt enn de pr. i dag fronter pizzaspisingen og øldrikkingen.

Jeg beklager forøvrig at håndskriftsignaturen min var såpass uleselig at petiten ble oppfattet som anonym. Det var ikke meningen.

Even Gran

Gunn Imsen
er professor i pedagogikk.

Giske-reformen vil bety at de som har mye, skal få mer, og de som har lite, skal få enda mindre, skriver GUNN IMSEN.

Giskes kvelertak på de frie studiene

Stortingsmelding nr. 27 ble lagt fram 9. mars. Etter en omfattende høringsrunde om Mjøsutvalgets innstilling har KUF med statsråd Trond Giske i spissen lagt fram sine forslag til reform av høyere utdanning for Stortinget. De endelige vedtakene er ventet før sommerferien.

Bekymringen for de frie studiene var tydelig allerede i høringsrunden. Det var særlig forslaget om ny gradsstruktur som sto i ildlinjen, med nedkorting av lavere grad til tre år, og en toårig mastergrad på toppen. Dette ville føre til overflattishet og mangel på fordypning, ble det hevdet. Det gamle tyske dannelsesideale ble hentet fram, der åndens kraft og tankes frihet sto i sentrum. Frie studi-

er i denne tradisjonen er ikke forenlig med Mjøsutvalgets krav til effektivitet og nytteorientering i høyere utdanning, ble det hevdet.

Jeg tror ikke at den nye gradsstrukturen i seg selv fører til en faglig forflattning. Men reformen omfatter mange elementer. Det er når en ser forslagene til innholdsreform, studiekvalitet, studiefinansiering og institusjonenes finansiering i sammenheng, at trusselen mot de frie fagene kommer tydelig fram.

Departementet gir et klart signal til universitetene om å bli mer nytteorientert i innholdet. De «må gå gjennom sine studier for å legge til rette for gode studieløp med en bedre yrkesinnretning enn i dag». Dette samsvarer med en markedstendens vi har sett en stund: Studentene søker seg i økende grad til studier hvor de vet hva de utdanner seg til.

Studiekvalitet har stått sentralt i reformen, og ønskes velkommen av de fleste. Den aktive, medbestemmende og lærende studenten skal i sentrum, det skal etableres forpliktende faglige og prosessorienterte avtaler mellom student og institusjon, og vi skal få lov til å kreve mer obligatorisk deltakelse og skriftlige arbeider. Dette er musikk i ørene for oss som arbeider innen de frie fagene. Til nå har våre studenter vært avspist med åtte

timer forelesninger pr. uke på semesterbasis, og vi har måttet gå på tiggerferd til fakultetet for å få noen slanter til frivillige, studentledede kollokvier. Innlevering av semesteroppgaver, individuell oppfølging og kontinuerlig evaluering er et høyt prioritert ønske, men langt hinsides det ressursene tillater i dag. For ikke å nevne de administrative ressursene som nye kontrollordninger vil kreve.

Studiefinansieringen i Norge har vært dårlig lenge, og det er grunn til å hilse velkommen en reform med økt stipendandel og som i mindre grad dynger studentene ned i gjeldsbyrder etter endt studium. Samtidig blir konverteringen til stipend gjort avhengig av at eksamen er bestått. Dette vil føre til at studentene i større grad velger sine studiesteder og fag strategisk. Fag med god studiekvalitet, det vil si mye ressurser til å følge opp studentene, og med høy gjennomføringsprosent, vil få en kraftig konkurransefordel.

Universitetenes finansieringssystem, det vil si størrelsen på våre framtidige budsjetter, skal samtidig bli mer avhengig av oppnådde resultater. Antallet studenter og avlagte vekttall blir viktige indikatorer på kvalitet. Dermed blir det miljøer med mye ressurser, høy studiekvalitet, stor søkning, store studenttall og høy gjennomføringsgrad som premieres. Det snakkes om en «basisbevilgning» som

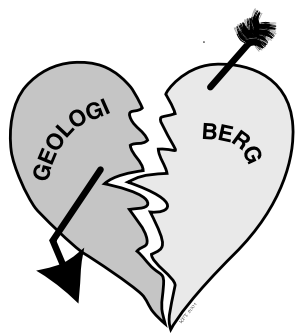
livredning for de små fagene, slik at kontinuitet og bredde i fagtilbudet kan opprettholdes. Bevilgningene blir med andre ord fordelt etter Matteus-prinsippet: De som har mye, skal få mer, og de som har lite, skal få enda mindre.

Bortsett fra økte bevilgninger til studiefinansieringen, er det ikke lovet en øre ekstra til reformen. Med mindre vi får en kraftig omprioritering av midlene innad ved universitetet, kan de fleste frie studiene se langt etter den etterlengtede studiekvaliteten. Resultatet blir at disse fagene får stadig færre studenter og dermed enda mindre ressurser. På sikt kan dette bety økonomisk kvelertak på mange fag.

Vi får håpe at Stortinget er seg bevisst universitetenes samlede målsettinger når meldingen behandles. Universitetenes utvikling må tuftes på langsiktige, faglige vurderinger i forhold til samfunnsbehovene, og kan ikke styres etter skiftende markedsinteresser og ensidige økonomiske prinsipper.

Forholdet mellom ingeniører og geologer

Fagfeltet geologi er feilplassert i NTNUs organisasjonsstruktur, mener Allan Krill.

Geologi er et vidtspennende naturfag, som omfatter all *uorganisk* natur, og som med historisk geologi (jordens utvikling gjennom tid og fossil-lære) gir tidsperspektiv også til *organisk* natur. Det er et populært museums- og formidlingsfag, som kan brukes til å øke interesse for fysikk og kjemi hos naturinteresserte barn. Geologi har mange kontaktflater med fagfelt utover det naturvitenskapelige: kunst, medisin, geografi, arkeologi, historie m.m. NTNU – med sine visjoner om samarbeid mellom teknologi, naturvitenskap og humaniora – har behov for et Geologisk institutt som streker seg lenger enn bare teknisk geologi. Men siden opprettelsen av NTH, og fortsatt med NTNU, er geologi i Trondheim begrenset til anvendt geologi (<http://www.geo.ntnu.no/igb>).

Cand.scient. i geologi? Tidlig i 1996, etter at NTNU ble opprettet, var det klart for NTNUs geologiprofessorer at nå kunne de også gi et utdanningstilbud til det tidligere AVH. Seks professorer sendte et brev samtidig til rektor og fakultetet med ønske om opprettelse av et cand. scient.-studium i geologi. Professorene ble straks kalt inn på tepet av dekanus – brevet hadde ikke gått tjenestevei, og forslaget hadde ikke blitt drøftet (stanset) på institutts- eller fakultetsnivå! Her var holdningen at i Trondheim utdannes bergingeniører, ikke geologer. De tre andre norske universitetsbyer har geologiutdanning, og et slikt tilbud i Trondheim kunne svekke NTNUs bergtekniske profil. Geologi-interesserte trøndere kunne ta en geologiutdanning i Oslo, Bergen eller Tromsø, eller aller helst, en ingeniørutdanning i Trondheim.

Men geologi-professorene ville ikke trekke brevet sitt tilbake, så fakultetet fant det best å gå videre med deres ønske. Fakultetet ga først de andre norske universitetene anledning til å uttale seg om behov for opprettelse av enda en geologiutdanning. Da ingen motstand ble registrert, måtte det bli til. Vi fikk da lov å tilby cand.scient.- og dr.scient.-utdanning, men instituttet ville ikke utvide sine oppgaver. Ingen nye geologiemner skulle tilbys, unntatt historisk geologi, og bare der kunne en ny stilling opprettes, en prof. II i historisk geologi. Nå har NTNU en cand.scient.-utdanning som ingen faglærere eller studenter vil interessere seg for: den består av siviling.-geologi-emner, og et emne i historisk geologi gitt av en ekstern faglærer. Det blir ingen driftsmidler disponibel for cand.scient.-hovedoppgaver, og eventuelle studenter vil antakelig få anbefalt en hovedoppgave i nært samarbeid med industrien. Studiet (<http://www.geo.ntnu.no/candsci.htm>) burde kanskje hete «cand.scient.-grad i siviling.-geologi.» Fakultetet og instituttet har sin tekniske profil i trygg behold.

Hvordan anvendt geologi prioriteres. Det er hovedsakelig gjennom en urimelig og usolidarisk instituttøkonomi at anvendt geologi prioriteres. Noen geologer har undervisning, formidling og naturvitenskapelige publisering som sine viktigste oppgaver. Det urimelige er at disse ikke kan tjene inn driftsmidler uten at de også tar eksterne oppdrag som betales. Noen ingeniører har konsulentoppdrag, gjerne knyttet til diplomoppgaver, som sine viktigste oppgaver.

Det urimelige er at disse kan få betaling nesten uavkortet fra industrikontaktene. Når gavmilde industrikontakter betaler for tjenester fra instituttet, bør det betraktes som en del av instituttets vanlige finansiering, som undervisningsmidlene. Universitetene i Bergen og Oslo har høyere andel ekstern finansiering av sin FoU-virksomhet enn NTNU (se «Bergen størst», Universitetsavisa nr. 2-2001, side 7, http://www.ntnu.no/universitetsavisa/0201/ua_2.pdf). Er dette fordi industrigaver til Bergen og Oslo gis i form av støtte til universitetet og ikke som betaling til bestemte personer og faggrupper? Hovedfagsstudenter i geologi i Bergen får driftsmidler fra instituttet uten at oppgaven eller veilederen står for finansiering, noe som er ikke akseptert hos oss.

Ut over disponering av driftsmidler, er det andre måter instituttet prioriterer anvendt geologi på. I 1998 ble det i et vedtak (35/98) fastslått at fossiler ikke er et satsingsområde for instituttet, og at dersom jeg på eget initiativ sitter ved Inst. for naturhistorie og jobber på en fossilstilling for Vitenskapsmuseet, vil instituttet kreve betaling fra museet for min arbeidstid. Dette var til tross for at jeg har undervisningsforpliktelser for instituttet som tilsvarer 50 prosent prosent av normal arbeidstid. Trilobitten som pryder instituttets hjemmeside, er nok bare til pynt.

Geologi til rekrutteringsbruk. Instituttet har bruk for geologi, ikke minst for ordet. Med en rekrutteringsbrochure som heter *geologistudie?* (<http://www.geo.ntnu.no/igb/forklar/geostudieweb.pdf>) skal nye studenter forhåpentligvis lokkes til fakultetet og instituttet. Cand.scient.-studiet nevnes ikke med ett eneste ord. I brosjyren kalles våre bergingeniører for «geologer». Når de kommer, får nye studenter et allsidig geologiemner som jeg er faglærer for. Men de finner snart ut at de ikke kan ta en geologiutdanning ved NTNU. Våre professorer i ingeniørgeologi sier det klart: Vi

utdanner bergingeniører, ikke geologer, og det er bare i Norge vi kan beskrive vår utdanning som «ingeniørgeologi». I utlandet kaller vi oss «geological engineers» og ikke «engineering geologists».

Det som ingeniørgeologene ikke nevner, er at de tilbyr studenter fra Bygg-fakultetet (Anleggsteknikk) de samme ingeniørgeologiske diplomoppgavene. Mitt inntrykk er at de fleste i tunnell- og fjellsprenningsindustrien mener at bergingeniørene fra Bygg har fått en bedre utdannelse enn bergingeniørene fra Geo-fakultet. På den andre siden blir det faktisk geologer av noen av Geo-fakultetets studenter. Det er mange dyktige NTH- og NTNU-geologer ved Norges geologiske undersøkelse, for eksempel. Våre siviling.'er må som regel forsterke sin geologiske utdanning, gjerne med en doktorgrad, før de blir geologer, men det gjør noen av dem som kom til NTNU med tanke på en geologikarriere. Med omorganisering kan Bygg-fakultet ta seg av bergingeniør-utdanning, mens Kjemi-fakultet kan ta seg av geologi-utdanning. Geologer har mye felles med kjemikere og biologer, og tunnel/gruveingeniører mye felles med byggere. Rekruttering og utdanning vil være mer effektiv, og Geologisk institutt vil ha sine studenter og utføre undervisningstjenester for de som ønsker det.

Institutt for geologi og bergteknikk bør deles.

Institutt for geologi og bergteknikk har fungert dårlig som et institutt. Fagfeltene og laboratoriene har for lite felles, og instituttet er delt mellom to bygninger – Geologi-bygget og Berg-bygget. På de 13 år at jeg har vært ansatt, har det ikke vært forsøkt å ha en kollokvieserie for instituttet, knapt et foredrag. På mange av de årene har det vært to atskilte julebord: ett ved Geologi-bygget og et annet ved Berg/Sintef, med mulighet for de ansatte å velge enten det ene eller det andre, ikke begge to.

Men bergingeniørene er glad i geologi og vil gjerne samle instituttet. Først flyttet de to geologer

og det geologiske laboratoriet fra Geologi til Berg-bygget. Nå har instituttets administrative ledergruppe et nytt forslag som ble presentert i allmøte 14.mars. For å samle instituttet fysisk, skal Geologi-bygget tømmes og alt flyttes over gata til Berg-bygget. Som betaling til NTNUs tekniske avdeling for oppussing og innredning av Berg-bygget, vil det tomme Geologi-bygget gis til NTNU som en disponibel bygning. Men fordi det er for lite plass i Berg-bygget, kan ikke det ryddige og omfattende geologiske bibliotek bli med. Biblioteket må da flyttes bort, delvis til det tekniske hovedbiblioteket på Gløshaugen, og delvis til Dora. Geologi-byggets flotte museumsutstilling (<http://www.ntnu.no/~krill/utstilling.htm>), med sine 650 prøver i 23 glassmontere, inklusiv sølvkrystaller, gull, meteoritter, nordsjølje, dinosaurusegg og -bein skal også flyttes til Berg-bygget (men uten de 150 bergartene montert i prydssteinsveggen). Jeg har vist denne samling til over 1 000 ivrige skolebarn de siste tre årene, og vet hvilke «realfaglig» inspirasjon mineraler, bergarter og geologi kan gi til elever (http://ntnu.no/~krill/Geologipresentasjon_for_skoleklasser.htm). Jeg mener at hvis samlingen flyttes, bør den heller gå til Vitenskapsmuseet, tilgjengelig for flere.

NTNUs omorganisering kan hjelpe geologi til å bli mer synlig og tilgjengelig. Geologi kan få sitt eget institutt i egen bygning som jobber med både cand.scient. og siviling.-utdanning. Geologene vil bidra med konsulenttjenester, ikke bare til industrien, men også til skolene, museet og det øvrige NTNU. I motsatt fall, blir Geologi enda mer usynlig som fagfelt. Les litt om dette spennende naturfag på mine nettsider <http://bergarter.com>, og bli med i diskusjonen om fagets plassering i fremtidens NTNU.

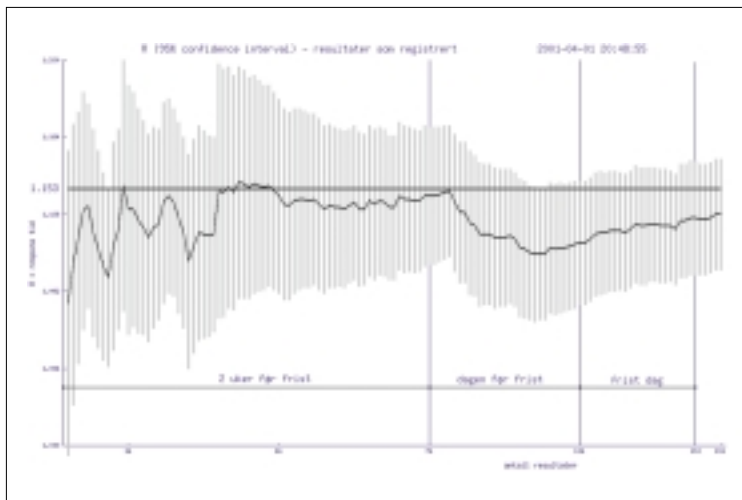
Allan Krill

Virkelighetssjekk i undervisningsdebatten

Nye pedagogiske metoder endrer ikke nødvendigvis menneskenaturen, påviser innsenderne.

Det skrives mye om hvordan vi lærere må tilpasse de pedagogiske metodene våre til moderne forhold og moderne mennesker. I år innførte vi for tredjeårsstudenter en standard simuleringsøving med en ny vri. Det skulle brukes et lettfattelig grafisk brukergrensesnitt til å konstruere en simulering av et betjeningscenter med eksponensielle ankomst- og betjeningsstider. Enklere kan en simuleringsoppgave ikke være.

Det som skulle gjøre øvingen interessant, var at hver student

skulle foreta bare en uavhengig replisering av betjeningscenterets oppførsel, basert på en personlig tildelt kode som initierte generering av tilfeldig valgte

input-data. Vi tok i bruk tidens mulighet: hver student skulle registrere resultatet sitt elektronisk på et skjema tilgjengelig på kursets web-sider. Tilbake-

melding til studentene skjedde via en løpende grafisk fremstilling på web-siden av betjeningscenterets ytelse og responstid etterhvert som de enkelte resultatene ble innmeldte (figuren). På denne måten skulle simuleringens statistisk natur bli demonstrert og derved flere pedagogiske mål oppnådd.

Dette fungerte glimrende: De først dagene gav store svingninger i prediksjonen fordi det var få resultater å bygge på, så fikk vi en gradvis stabilisering som nærmet seg det teoretisk forventede nivået. Men så nærmet fristen seg for innlevering av øvingsresultatene. Da gikk denne nydelig kurven rett ad undas, sammen med den hittil stadig mer presise prediksjonen av konfidensintervallet!

Nærmere undersøkelse viste at mange av de resultatene som

ble innlevert like før fristen, var helt fiktive. Enda flere undersøkelse viste at bortimot 15 prosent av studentene hadde forfalt sket svarene på denne enkle og lærerik oppgaven. De lot som de gjorde et eksperiment, og leverte inn falske resultater!!!!

Veteranene blant lærerne som vi spurte om råd, lot seg ikke forbaue. De hadde sett slikt før, og forklarte oss alt om de selektive aspekter i NTNU-studiets etiske dimensjon. Våre moderne metoder for framstilling av øvingsresultater illustrerer så definitivt det uendrede i menneskenes natur!

Peter Hughes og Zoran Constantinescu, IDI

Fra analyse til krysstabell

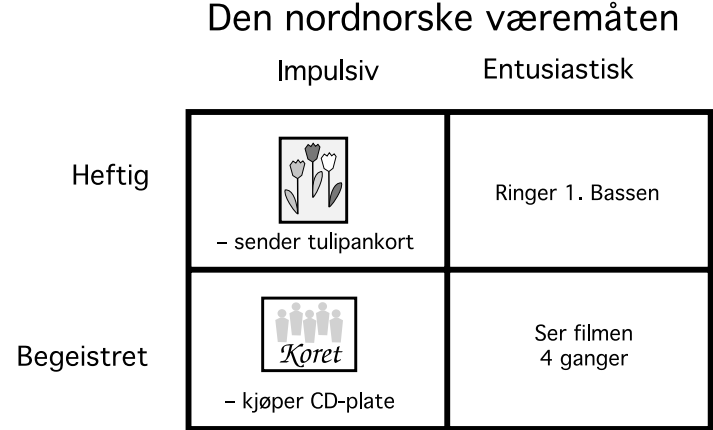
Fordommer til tross, så har Berit Skog latt seg begeistre heftig på kino.

Trenger vi flere klisjeer om Nord-Norge? Mer heftig enn begeistret vurderte jeg reklameplakatene til en dokumentarfilm på filmfestivalen i Tromsø tidligere i vinter. Og tenkte på alle nordnorske artister og forfattere som i en evinnelig strøm synger, leser høyt eller lar seg intervjuer i fjærsteinan, med en bakgrunn av opprørt hav, måkeskrik og snødekte fjell. Og videre på min fartstid som nordlending, der jeg etter å ha meldt et par ord formelig beskuer at samtalepartnere fyller ut en mental krysstabell der jeg og andre likesinnede med stammens hyl tilskriveres diverse typologiske egenskaper: Orker vi mer midnatts-sol nå?

Coolt typegalleri. Samtidig tilførte filmen en ny dimensjon til det mytologiske konseptet: Et mannskor. Og syngende menn er jo ikke å forakte. Så

treffer jeg min lett urbane venninne, varmt oppglødd og med sortblanke øyne: Ho har sett Filmen! Og legger ut om korets typegalleri som om hun har kjent dem lenge: Dirigenten, Trygdesjefen, Fiskeren, Den Tidligere Narkomane. Og ikke å forglemme Organisten! Og hun gjengir alt de sa. Jeg repliserer overbærende og cool over en tidsriktig cafe au lait: Har du tatt helt av?

Samme kveld sitter jeg i sal 2 på Nova, med det sosiologiske begrepsapparatet i bakhodet: Kom igjen. Show it to me. Med et grep er jeg i Berlevåg, med korsangen som kulisse. Ler gjenkjennende med ham som har lært å gå militært, oppvokst som jeg er på en marinebase med macho-marsjerende marinejegere. Og ser Strandbror 1 på 95 år rulle opp i sin lille, røde bil for å plukke opp Strandbror 2 på 87 på vei til korøving. Rørende genialt. Og Kommunisten: Hvilke tanke- og kvantesprang ligger mellom de politiske analysene og det å synge om Guds lille barneskare? Og jeg ser Kommunistens vilkår i et lite lokalsamfunn, der han på kortur til Murmansk blir holdt personlig ansvarlig for forurensinga

som har etterlatt sorte trelik i landskapet.

Og analysen? Visst så jeg klisjeer og den blåmalte stue. Koret som var rimete plassert i snøkovet. And so what? Hvor skulle de ellers stå? Og visst ser jeg faglige dikotomier, dimensjoner og kontrastene til Big Brothers og små stand-ups. Men det får ligge. Jeg er omgitt av nye mimrende personer med klarerte blikk. Nå *må* de bare se et bestemt filmbilde en gang til: Kommunisten tørke tårer foran soldatmonumentet. Eller mannskoret svinge seg på sce-

nen i Murmansk. En rørt Dirigent da konserten gikk bra likevel.

Derfor ender jeg opp med å underbygge myten om den nordnorske habitus, nedfelt i en krysstabell, inspirert av både filmtittel og nyslått nostalgi. I ruta for *Impulsiv* noterer jeg: Rødt tulipankort avsendt umiddelbart etter forestilling. Ikke til regissør Jensen som får sitt, men stilet til Dirigenten, Berlevåg Mannskor: Hjertelig takk! I ruta for *Entusiastisk* noteres: CD-pla-te med et særdeles flerstemt mannskor innkjøpt, med favo-

ritten «Til Østerland vil jag fara» noe skjelvende fremført. – Og innimellom lurar jeg på hvordan det går med dem alle sammen: De glade Strandkaran med koordinerte glidelås, Den Eks-Narkomane med ca. 15 hvite skjorter i sin brune skai-koffert, Dirigenten i rullestol... Dette skal jeg forresten spørre venninna mi fra Oslo om. Jeg plasserer henne i kategoriene *Meget Heftig* og *Begeistret*. Ho er et hakk verre enn meg. Ho brukte sangutdanninga si som strategisk inntak, og snakker nå jevnlig med Strandbror to på 87.

Den varme følelsen. Og de mer sofistikerte analysene av filmen? That was Propaganda. Noe står blinkende klart og taler for seg selv uten å trenge en sosiologisk dekodning. «Film-en gir en varm følelse som siter i i mange dager», mailer en kollega fra Tromsø. Og vi som vaklet ut fra kinosalen med skjeve smil og gyllent sinn, vet at svaret kan være så enkelt.

– Helvettes enkelt, hadde æ nær sagt.

Berit Skog, førsteamanuensis, Inst. for sosiologi og statsvitenskap

Sløyf Aktivitetsuka – uansett

Jørgen Løvland støtter utspillet om å legge ned Aktivitetsuka.

I Universitetsavisa nr. 5 omtales den nyss avholdte Aktivitetsuka for 3. klasse siv.ing., og det fremgår at det har vært liten oppslutning om arrangementene. Fakultetsdirektør Søsveen foreslår å legge ned hele Aktivitetsuka, og det er et syn jeg støtter fullt og helt, og uansett oppslutning.

Hvor ble det av den «helhetlige problemløsning-en»? Aktivitetsuka, som alt annet i dagens siv.ing.-studieplan, ble forelått av Virksomhetskomiteen (VK), og først av VK's underprosjekt 5, Studieorganisering. I deres rapport står det:

«Det er et problem ved dagens studium at det er meget kurs-og eksamensrettet. Det er liten anledning for studentene til å pleie elementer som tverrfaglighet, helhetlig problemløsnings- og problemløsning, elementer som Prosjekt 3: Fagprofil mener bør inn i studiet.

Denne prosjektgruppen vil foreslå at det i vårsemesteret i hvert årskurs innføres en timeplanfri periode på én uke i form av en aktivitetsuke, for å imøtekomme behovet for å diskutere og analysere faglige (gjerne tverrfaglige) problemstillinger i sammenheng. Aktivitetsuken bør plasseres midt i semesteret og til samme tid for alle fakultetene. I denne perioden tenker vi oss at det ved NTH arrangeres en rekke seminarer (feks. om aktuelle tekniske prosjekter), kurser (feks. i rapportskrivning, presentasjons-

teknikk, litteratursøking etc), ekskursjoner, debattmøter osv som studentene på fritt grunnlag kan delta i. Det må være en forutsetning at studentene er aktive medarrangører i de ulike aktiviteter, gjerne gjennom linjeforeninger eller studentorganisasjonene.

Det er viktig at aktivitetssuken inngår som en del av semesteret og er obligatorisk ved at studentene må melde seg på og deltar i et eller annet arrangement. Det bør derfor føres en eller annen kontroll med deltagelsen, og mulighets skulle man vurdere en eller annen form for rapportering.»

Noen av de foreslåtte aktivitetene kan en med litt velvilje si inngår i dagens Aktivitetsuke, men noe arrangement for helhetlig problemløsning er den iallfall ikke. Heller ikke er der noe obligatorisk over den nå, men i ste-

det inngår en del lokkemidler som pizza og pengepremier. Det er derfor ikke så rart om mange studenter bruker denne uken til andre ting som ferie, eller mulighets til studier.

Tverrfaglighet krever tid. Det er imidlertid grunn til å spørre om VK's forslag var så verdig lurt. Erfaring med Ekspertene i team viser vel at tverrfaglighet ikke kan hostes opp på en eller noen få dager, og helhetlig problemløsning krever også tid. Mye av de enklere aktivitetene foreslått av VK kan inngå i det ordinære studiet, og jeg støtter Søsveens forslag om heller gjesteforelesninger og temakvelder gjennom semesteret for den type aktivitet. Da kan formodentlig de mange gode innslag få den oppmerksomhet de

hadde fortjent.

Skal vi ha en aktivitetsuke, bør den knyttes til den ordinære undervisningen. Det er ikke vanskelig å tenke seg spesiell opplæring og diverse prosjekter knyttet til ett eller flere fag som kan gjennomføres i alle årskull. Ved vårt institutt hadde vi faktisk forslag til noe i denne retning da den første melding om aktivitetsuke kom, før vi fikk beskjed om at det skulle være helt uforpliktende orienteringer i stedet.

Aktivitetsuka ble i år gjort til del av semesteret på 14 uker, mens den i fjor kom i tillegg. Betyr det at fagene skal reduseres til 13/14 av det de var i fjor? Til slutt vil jeg minne om at vi for tiden har en undervisningsminister som mener studentene arbeider for lite. Mon tro hva han vil si til at NTNU innfører en

Fra en students synsvinkel

Siv.ing.-utdanningen er en relativt tung teoretisk utdannelse med hovedvekt på tradisjonelle auditorieforelesninger og regneøvinger. I tillegg får studentene mot slutten av studiet en sterk spesialisering innen sitt fagfelt. Aktivitetsuken gir oss et kjærkomment avbrekk fra den vanlige undervisningen. Her får studentene en unik mulighet til å høre litt om andre fagfelt enn kun sitt eget, noe man vanligvis ikke tar seg tid til i en travel studiehverdag. Denne ene uken kan man dessuten la interessene styre hvilke forelesninger man vil høre på, uten frykt for at stoffet skal prøves i en eksamen.

Når det gjelder kritikken mot dårlig oppmøte, så er mitt inntrykk at dette ikke i særlig grad

gjaldt det felles opplegget. Her var frammøtet generelt godt. Jeg vil spesielt framheve foredragene til Øyvind Grøn («Reiser i rom og tid»), Erik Tandberg («2001:En romodysse») og en del av kursene, som i tillegg til å være svært interessante, også trakk fulle auditorier.

Jeg tror for øvrig at noe av grunnen til at Fakultet for maskinteknikk opplevde et så dårlig oppmøte på sine arrangementer, var at de hadde laget et tradisjonelt opplegg med hovedvekt på vanlige forelesninger. Her vil jeg gjerne trekke fram mitt eget fakultet, FIM, som tenkte litt nytt og laget et alternativt arrangement der man kombinerte både det sosiale og det faglige. Hele arrangementet

ble lagt til Oppdal hvor man leide hytter fra onsdag til torsdag. I tillegg til å stå på ski, fikk vi her oppleve en festmiddag, debatt om Windows og Linux og et populærvitenskapelig foredrag ved en engasjert svensk fysiker. Dette ble svært godt motatt av studentene og oppmøtet var deretter.

Etter min mening bør aktivitetssuken videreføres. Man må imidlertid forsøke å tenke litt nytt og lage et program med enda større faglig bredde slik at flere studenter finner noe som interesserer dem.

Lars Erik Walle, 3. klasse Teknisk fysikk

uke mer eller mindre vinterferie i de semestrene han synes er så altfor korte?

Jørgen Løvland, professor, Institutt for kjemisk prosesseteknologi

Presisering om Aktivitetsuken

Etter at fakultetsdirektør Åge Søsveen bombastisk slo fast at Aktivitetsuken ikke har livets rett, har det uten videre i Universitetsavisa og Under Dusken blitt gjengs oppfatning at bare 1/10 av 3. klasse siv.ing-studentene møtte opp på arrangementet.

Søsveen kan selvfølgelig mene det han vil om hvorvidt Aktivitetsuken bør bestå eller ikke, men å generalisere til at 1/10 møtte opp totalt på arrangementet utifra oppmøtet på Maskinfakultetet kan verken Søsveen, Universitetsavisa eller Under Dusken gjøre. De som har fulgt med i timen, vet at det å generalisere på denne måten, ikke holder mål.

Aktivitetsukens sentrale arrangementer på mandag, tirsdag og fredag hadde over 1 800 besøkende. Hvem av dem som gikk i 3. klasse, var naturligvis vanskelig å kontrollere, siden de sentrale arrangementene var åpne for alle.

Det er imidlertid klart at med ca. 1 200 tredjeklassinger kan man ikke hevde at dette gir et oppmøte på 10 prosent på det sentrale arrangementet.

Petter Norli, Leder for Aktivitetsuken

Fra mythos til logos og sakprosa: tur/retur?

Hva kan Platons filosofi lære oss på universitetet i dag, spør Olav Gundersen.

For ca 2400 år siden framsatte Platon påstanden om at diktning er en trussel mot samfunnet, og at den må erstattes av «viten-skap» som formuleres i, dialogisk sakprosa. Diktningen er i vårt samfunn et så marginalt fenomen at det alvor Platon legger i å bekjempe den, virker helt proporsjonsløst. Men ved å undersøke Platons teori kan vi lære både noe om humanvitenskapenes oppgave og om forholdet mellom skriftlig sakprosa og fornuft. Humanvitenskapene lærer oss blant annet å lese og skrive. Ikke i elementær forstand: Isteden gir de oss bl.a. en bevissthet om at det medium og den form en tanke formuleres i, er av avgjørende betydning for de tanker det er mulig å uttrykke.

Fra mythos til logos. Platons argument inngår i overgangen fra *mythos* til *logos*. Til *Exphil* har man stort sett behandlet denne overgangen som veien fra et mytisk til et vitenskapelig verdensbilde. Homer beskriver en mytisk verden, styrt av gudenes og skjeb-

nens inngrep. De første filosofenes jakt etter naturens tilgrunnliggende og styrende prinsipp, på gresk: *arkjé*, oppfattes som en foregripelse av det moderne begrepet om naturlovene. Men ved å se denne overgangen i lys av Platons kritikk av diktekunsten, kan vi oppdage at hovedsaken vel så mye er menneskets løsrivelse fra gudenes og skjebnens herredømme ved hjelp av en ny teknologi: skrivekunsten. Gjennom skriftlig, dialogisk sakprosa blir det mulig for menneskene å løsrive seg fra den mytiske fortids herredømme, og etablere et selvstyre basert på fornuft og kritikk i et fellesskap av likemenn. I Platons alternativ til diktekunsten henger sakprosa, fornuft og selvbestemmelse sammen.

Platon har tre hovedargumenter mot diktekunsten. **For det første** gir diktningens *innhold* dårlig oppdragelse. Den beskriver forbilledlige personer (guder og helter), som begår umoralske og svikefulle handlinger. Ungdommen gis forbilder som får ubesindige raserianfall, som begår incest og fadermord, som bryter løfter både overfor hverandre og overfor ordinære mennesker, og som mangler mot og beslutsomhet. Som tilhørere identifiserer vi oss med forbildene i diktningen. Dermed hen-

gir vi oss til følelsene, til frykt og medynk. Vi utsetter oss selv for samme handlingslammelse og manglende evne til rasjonell tenkning som diktningens forbilder.

Medrivende diktning. **For det andre** er diktningens *form* suggererende. Diktningen er på vers: den har medrivende rytmer og fengende melodi. Tilhørerne blir oppslukt av musikken: de danser og tramper takten og synger med. Den kunstneriske kvaliteten i et verk består for Platon i at rytmen og melodien er medrivende, at handlingen (plottet, gresk: *mythos*) er fengende, at dikteren klarer å få publikum til å identifisere seg med hovedpersonene. Identifikasjonen med hovedpersonene gjør at vi som publikum hengir oss til frykt og medynk. Jo større grad av kunstnerisk kvalitet, desto mer moralsk forkastelig er kunstverket for Platon. Det å overvære framføringen av et dikterverk eller et skuespill er en nytelse. Nytelsen er en følge av den kunstneriske kvaliteten, og medfører at publikum *kritikk* gjør til sine egne de holdninger og normer kunstverket formidler. For Platon gir diktningen ikke rom for logisk argumentasjon og kritisk drøfting. Den gir ikke rom for at menneskene lar seg styre av sin egen fornuft.

Bevisst program. **For det tredje** framstiller diktningen bare konkrete personer i konkrete handlinger. Diktningen er ute av stand til å fortelle oss noe om de allmenne prinsippene som ligger til grunn for handling og samfunn, og for forholdet mellom individ og fellesskap. Diktningen er ufornuftig fordi den ikke gir oss innsikt i *det som er* (de tidløse prinsippene). Isteden gir den oss *forestillinger* om det som er i form av et mangfold av handlinger som blir til og deretter opphører.

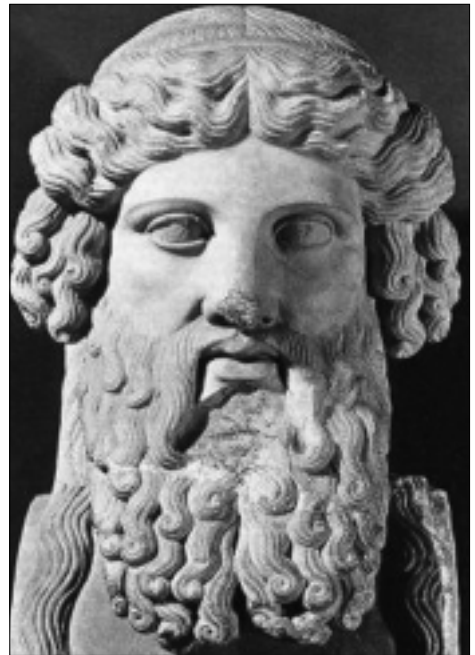
Såpeopera som utdanningsinstitusjon. Homer og diktekunsten var samfunnets eneste utdanningsinstitusjon. Men å utsette seg for denne informasjonsteknologien er å utsette seg for en kritikkløs aksept av det som formidles. «Kunsten» som utdanningsinstitusjon medførte at det var en plikt for borgerne å delta på opplesninger og på teaterforestillinger. De fattige fikk billettene betalt av Staten. Noen av oss er i dag ikke villige til å la tilsvarende samfunnsgjennomgripende og teori- og refleksjonsløse fenomener som popmusikk, reklame- såpeopera-, «virkelighets-», lotteri- og sportsfjernsyn være *enerådende* utdanningsinstitusjon i vårt samfunn. Slik var Platon ikke villig til å la Homer og dikterne være enerådende utdanningsinstitusjon i sitt samfunn. Homer og de andre dikterne hadde ikke noe rom for dialog, kritikk og selvkritikk.

Tidligere på 1900-tallet «løste» Milman Parry (1902-35) «den homeriske gåte»: spørsmålet om hvordan det var mulig for Homer å skrive sine fantastiske dikt, *Iliaden* og *Odysean*. «Løsningen» består i å peke på at de sidene av diktningen som Pla-

ton kritiserer, er nødvendige virkemidler i en rent *muntlig* kultur. Suggesterende rytme og melodi, forskjellige typer rim, standardiserte figurer av typen «Den rappfotede Akilleus», altså forbilledlige helter og guder, fengende og dramatisk handling som er konkret og billedlig forestillbart hos den medsyngende og rytemetrampende tilhører. Alt dette er nødvendig for at såvel *rhapsoden* (sin tids pop-stjerne), som tilhørerne, skal kunne *huske* innholdet i diktet. Parry gjenoppdaget dermed noe som var klart for homerforskerne tidligere, f.eks. for den franske opplysningsfilosofen Condillac tidlig på 1700-tallet, eller for filosofen, dikteren og teologen Johann Gottfried Herder, mot slutten av 1700-tallet: nemlig at de homeriske vers hadde sin særegne form fordi de er uttrykk for en før-skriftlig, muntlig kultur.

Fra muntlig til skriftlig kultur. Etter Parry utdypet filologen Eric Havelock disse poengene ved å ta alvorlig Platons påstander om at de homeriske vers utgjorde samfunnets utdanningsinstitusjon. De dramatiske fortellingene og episodene i antikkens monumentale epos, de poetiske virkemidlene, deres suggererende kraft, var nødvendige midler for å formidle kunnskap fra en generasjon til den neste. Homer inneholder alt: hvordan man oppfører seg i de forskjellige situasjoner, hvordan man bygger en båt, hvordan man fortøyer, hvordan man vedtar loven på tinget og hvilke symboler som må tas i bruk for at loven skal være rettskraftig. Men alt dette har form av konkrete handlinger i konkrete situasjoner. Å ta Platons kritikk av diktekunsten på alvor betyr å forsøke å forstå hvilken **informasjonsteknologisk revolusjon** som må finne sted for at en overgang fra *mythos* til *logos* skal være mulig: det må skje en overgang fra muntlig til skriftlig informasjonsutveksling. Skriften, og nærmere bestemt sakprosaen, er en forutsetning for utviklingen av allmenne prinsipper, argumenter, resonnementer og dermed en vitenskapelig innstilling. Dette står i motsetning til Platons egen framhevelse av den rent muntlige samtalen som en nødvendig betingelse for fornuft. Men så er det da også bare Platons skrifter vi har å holde oss til, hans tale har forlenget forstummet.

Overgangen fra *mythos* til *logos* er en overgang fra en muntlig til en skriftlig kultur. Både *mythos* og *logos* som tankemessig innhold er en funksjon av den informasjonsteknologiske form. Det vil si at *mythos* ikke kan leses som uttrykk for tidligere tiders hang til uopplyst overtro. Og vår tids sakprosa er ikke en nøytral refleks av verden slik den er i seg selv. Den er en litterær og informasjonsteknologisk form medkonstituerende for tankens innhold, slik

Platon

Homer

den homeriske form er medkonstituerende for en verden av mytisk handling. Den dialogiske sakprosa gjør mulig noe som ikke var mulig i en muntlig kultur: kritisk drøfting, argument og motargument, som en måte menneskene, som likeverdige kommunikasjonspartnere styrer seg selv på.

«Kjærlighet til visdom». Platon former begrepet *filosofi* — kjærlighet til visdom —, i motsetning til sin samtids *sofister*: vismennene, de som allerede har visdommen. Men siden forskning er å finne sannheter man ennå ikke har, kan vi ikke være vismenn, men visdomssøkere og -elskere. Bare den som tror han allerede er vis, tror at det er mulig å styre forskningen istedenfor å la den utspille seg som en kritisk dialog mellom likemenn. Som Platon sa det: «Hvis vi gjør som vi hitil har gjort, og gjør hverandre innrømmelser og undersøker i fellesskap, så vil vi selv kunne være dommere og advokater.» (Staten 348a). Hva har dette å si for vår egen situasjon, både på og utenfor Universitetet i dag?

Olav Gundersen,
Førsteamanuensis ved
Exphil-senteret, Modul 1

Sjokkert over det jeg ikke skrev...

Einar Aas mener at Marianne Eidem Pettersen har misforstått hans innlegg «I glasshuset».

Stud.cand.polit. i psykologi, Marianne Eidem Pettersen, var sjokkert over min holdning til «de frie fagene» ved NTNU i Universitetsavisa nr 4/2001. Jeg følte meg omtrent som Josef K – anklaget, men for hva?

Etter annen gangs gjennomlesning av Pettersens innlegg «Mobiltelefoner og gummistøvler» i forrige nummer av U-avisa forsto jeg anklagen: Jeg hadde *ikke* nevnt de allmennvitenskapelige studier – og det burde jeg tydeligvis gjort! Jeg nevnte for så vidt ikke medisinstuderingen heller, og den utøvende musikkutdanning ved Musikkonservatoriet ved NTNU ble ikke omtalt. Ingen klager motatt fra disse hold. Muligens skyldes det at andre lesere har forstått hva innlegget mitt handlet om?

Innlegget handlet kun om sivilingeniørstudiet, og inneholder ikke ett ord om andre studier. Dette studiet er midt i en omfattende fornyelsesprosess, der de første femårige siv.ing.er blir uteksaminert i år 2002. Innenfor et gitt format på 450 ord var budskapet mitt at sivilingeniørstudiet ikke har en hen-

siktsmessig strukturell posisjon og forankring innenfor NTNU-organisasjonen. Hovedbekymringen min er at toppledelsen, altså rektor og Kollegiet, ikke synes å ønske førstehånds kunnskap om utviklingen av det nye studieopplegget.

For øvrig skriver Marianne Eidem Pettersen tankevekkende ting. Jeg er virkelig imponert over den metode hun velger: Ved å lese mine 450 ord om ett emne, kan hun «analysere» seg fram til mine holdninger, tanker og tro om emner jeg ikke har skrevet ett ord om! Er det dette psykologene kaller projisering? Hun avslutter med å be meg om å slutte å være barnslig (hvordan vet hun det?), og forteller at det ikke er nødvendig å trække på noen for å hevde seg (tråkket jeg?). Til slutt oppfordrer Pettersen freidig til samarbeid!

Det burde være unødvendig å si det selvsagte: Det er ikke mulig å utlede hva folk ikke tenker ut fra hva de ikke skriver! Jeg samarbeider med mange personer fra andre fag, men jeg foretrekker å samarbeide med dem som viser et minstemål av analytisk evne, og som kommer fordomsfritt til samarbeid.

PS: Hvis Marianne Eidem Pettersen virkelig er interessert i å vite hva jeg mener om andre NTNU-relaterte emner, gir jeg deg gjerne kopi av kronikker og innlegg om dette.

Einar J. Aas – invitert skribent til spalten

Hva vil NTNU med Modul 2, Ex. Phil.?

Gunnar Fermann og Torbjørn L. Knutsen er skuffet over faglærerne ved Modul 2 og ledelsen ved SVT-fakultetet, og trekker seg fra videre pensumarbeid.

Modul 2, Ex. Phil., er NTNUs største tverrfaglige satsing på undervisningssiden.

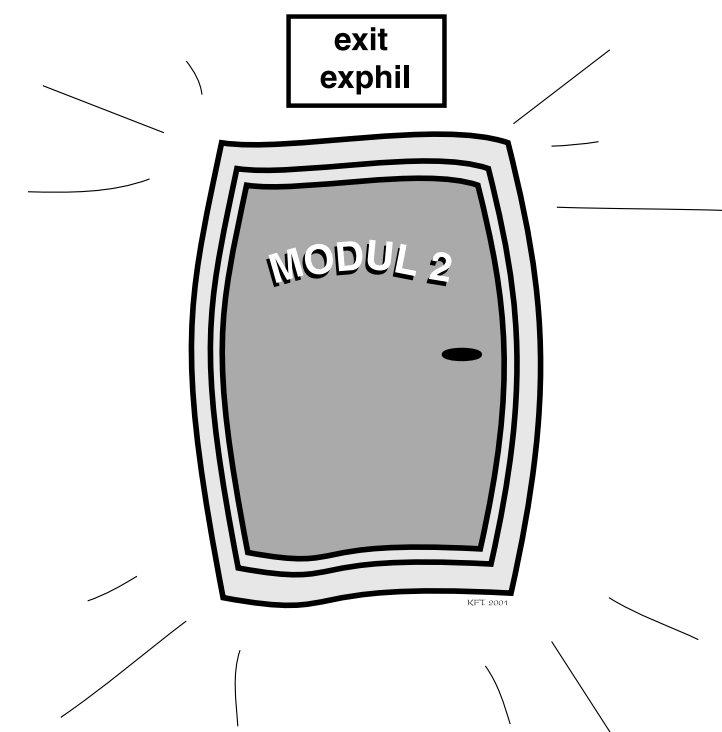
Fagmiljøer ved SVT- og HF-fakultetene maler her ut samfunnsvitenskapelige og humanistiske perspektiver for samtlige nye studenter ved NTNU. Mye tyder på at de fagansvarlige for emnet ikke ønsker en bredere tverrfaglighet som også innbefatter teknologiske og naturvitenskapelige perspektiver. Dette overensstemmer ikke med NTNUs hovedprofil og bidrar ikke til å styrke oppslutningen om Ex. Phil. i teknologiske og naturvitenskapelige fagmiljøer.

Modul 2 var mye av en nyskaping da emnet ble innført våren 1998. Med nye arbeidsformer (eksamenstellende prosjektarbeid); en bredere og mer aktualisert tematikk («vår verden i utvikling», «teknologi og vitenskap», «demokrati, dialog og ledelse», «miljø», «kultur og mangfold», «menneske og individ», «etikk og politisk filosofi» og «vitenskapelig argumentasjon»); og flere faglige perspektiver (anvendt språkvitenskap, filosofi, sosiologi, statsvitenskap, antropologi, psykologi og industriell økologi) brøt det i noen grad med norsk Ex. Phil.-tradisjon.

Denne reformen hadde ikke vært mulig uten de unike forutsetningene som var til stede etter sammenslåingen av AVH og NTH i 1996: Med opprettelsen av NTNU fikk Trondheim og Norge et universitet med en teknisk-naturvitenskapelig hovedprofil. Det lå i kortene at dette måtte få konsekvenser for hvordan det felles innføringsemnet (Ex. Phil.) skulle utformes ved NTNU. Det lå også i dagen at det ville bli politisk tautrekking mellom (i) tradisjonister (som så studentene og seg selv best tjent med den tradisjonelle Ex. Phil.-ordningen – for eksempel store deler av det filosofiske miljøet), (ii) revisjonister (som ønsket hele Ex. Phil.-ordningen avvirket – for eksempel flere av de teknisk-naturvitenskapelige miljøene), og (iii) tverrfaglige reformister (en mer sammensatt gruppe miljøer og beslutningstakere som så for seg en videreføring av Ex. Phil. innenfor et reformert innføringsemne).

Vinnere og tapere. Kollegiet avgjorde dragkampen i 1997 ved å dele Ex. Phil. i to: Modul 1 under HF-fakultetet skulle ivareta de tradisjonelle emnene filosofi- og vitenskapshistorie innenfor rammen av 2,5 vekttall, mens SVT-fakultetet skulle administrere det nye og mer sammensatte emnet (Modul 2 – 2,5 vekttall).

Dette resultatet ga to vinnere og to tapere – enten bunnlinjen forstås som ressurstildeling eller muligheten til å presentere sine faglige perspektiver for et stort

antall innføringsstudentene ved NTNU: Selv om HF ved Filosofisk institutt tapte sitt hegemoniske grep om Ex. Phil., fikk de ved sammenslåingen av AVH og NTH et langt større univers av innføringsstudenter å forholde seg til. Dette innebar en betydelig styrking av den fagfilosofiske bemanningen. HF kom også styrket ut av reformen ved at anvendte språkvitere, filosofer og folk fra Institutt for tverrfaglige studier fikk sette sitt preg på det flerfaglige emnet Modul 2. Fag som sosiologi, statsvitenskap og antropologi ved SVT-fakultetet fikk styrket sine staber som følge av opprettelsen av Modul 2. Taperne i Ex. Phil.-reformen var utvilsomt teknologiske og naturvitenskapelige fag som (med unntak av et miljøfaglig bidrag fra Program for industriell økologi) helt ble fratatt muligheten til å øve innflytelse på den perspektivhorisont som brettes ut i NTNUs innføringsemne. I lys av at Ex. Phil. er en nasjonal ordning, var det ikke overraskende at revisjonistene i første omgang måtte gi tapt. En nasjonal ordning kunne ikke omstyrtes på en lokal arena (NTNU).

Vedtak uten oppfølging.

Mens mange studenter og fagfolk på Gløshaugen og Rosenborg nok oppfattet den prosjektfokuserte arbeidsformen og den varierte tematikken i Modul 2 som et skritt i riktig retning, var det oppgitt-het å spore over at teknologiske og naturvitenskapelige perspektiver var bortimot fraværende i tilnærmingen til innføringsemnet. Satt på spissen: Studenter ved Medisin, Maskin, Biologi og Elektro skulle innføres i humanistiske og samfunnsvitenskapelige perspektiver, mens studenter ved Filosofi, Engelsk, Sosiologi og Antropologi ikke skulle bli kjent med teknologiske og naturvitenskapelige tenkemåter. Slikt kan skape legitimitetsproblemer ved et universitet med en teknisk-naturvitenskapelig hovedprofil.

For å bøte på denne svakheten i reformen besluttet Programstyret for Ex. Phil. våren

1998 å tildele SVT-fakultetet øremerkede midler for å styrke medvirkningen i Modul 2 fra fagmiljøer som til da ikke var engasjert i emnet. Det var ingen tvil om at Programstyret ønsket å gi teknologiske og naturvitenskapelige miljøer en anledning til å øve innflytelse på emnet og dermed styrke emnets legitimitet. I en evaluering av Modul 2 høsten 1998 ble SVT-fakultetet minnet om betydningen av å «intensivere arbeidet med å inkludere teknologiske og naturfaglige miljøer i arbeidet med Modul 2» (G. Fermann og B. Vik-Mo 1998: 79). Vi er ikke kjent med at Programstyrets intensjon om en bredere tverrfaglighet er fulgt opp på en adekvat måte av SVT-fakultetet ved Program for Modul 2.

Pensumrevisjon som middel.

Gitt at fordelingen av fagstillinger i Modul 2 ligger fast, er revisjon av pensum den beste måten å inkludere teknologiske og naturvitenskapelige perspektiver i emnet. Dette var vi oss svært bevisst da vi i februar i fjor som redaktører av den foreløpige pensumboken *Virkelighet og vitenskap: Perspektiver på kultur, samfunn, natur og teknologi* inviterte til en omfattende revisjon av boken. Foruten gamle bidragsytere til boken, og nåværende faglærere i Modul 2, inviterte vi et knippe teknologer og naturvitere ved NTNU til å bidra i en videreutvikling og utvidelse av pensum innenfor de klart uttrykte rammene som er gitt i KUFi-innstillingen (1997) og Planleggingsgruppens innstilling (1997). Vi mente mye ville være vunnet ved at tidligere og nåværende faglærere i emnet forente krefter, og så på pensumrevisjonen som en god anledning til å trekke teknologer og naturvitere inn i den videre utforming av Modul 2 – alt i henhold til Programstyrets intensjon om en bredere tverrfaglighet. Slik skulle det ikke gå.

Faglærere ønsker ikke en bredere tverrfaglighet.

Med unntak av Knut H. Sørensen ved Institutt for

tverrfaglige studier (HF) sa samtlige bidragsytere til pensumboken seg villige til å være med på en revisjon. Også spesielt inviterte bidragsytere fra tekniske, naturvitenskapelige og økonomiske fag svarte positivt på invitasjonen. Faglærerne ved Modul 2 svarte ikke på henvendelsen, eller de takket nei til å bidra til en videreutvikling av pensumboken – enkelte med en uttalt skepsis mot at teknologer eller naturvitere skulle få delta i revisjonen. Vi er skuffet over dette utfallet. Vi kan ikke forstå hvorfor faglærerne ikke ønsker å samle krefter om å lage en bedre pensumbok med en mer inkluderende tverrfaglighet.

SVT-fakultetet reserverer seg.

Vi stiller oss også undrende til at vertsfakultetet for Modul 2 allerede i utgangspunktet reserverte seg mot å vurdere å gi en grad av trykkestøtte til en revisjonen. På denne måten søkte vi å holde kostnadene for sluttbruker – studentene – nede. Nettopp her kunne noe av Programstyrets bevilgning til en bredere tverrfaglighet i Modul 2 settes i målrettet arbeid. Vi er overrasket over at SVT-fakultetet ikke ser eller prioriterer denne muligheten, og skuffet over at fakultetet forøvrig ikke har bidratt til at gamle og nye krefter forener seg i en videreutvikling av pensumboken i Modul 2. Vi kan ikke fri oss fra tanken om at Modul 2 som for tre år siden representerte en åpning av Ex. Phil., nå er i ferd med å fryse status quo – for ikke å si lukke emnet rundt rent humanistiske og samfunnsvitenskapelige perspektiver.

Uten støtte, ingen integrering.

Når alle faglærere i Modul 2 og den fagansvarlige ledelsen ved SVT-fakultetet på ulikt vis har signalisert at de ikke støtter en utvidelse av pensum i Modul 2 i en mer tverrfaglig og inkluderende retning, faller etter vår oppfatning grunnlaget bort for å videreføre revisjonen av *Virkelighet og vitenskap* som fortsatt er pensum i Modul 2. Konkret: Det kan bli tungt å overbevise Programstyret for Ex. Phil. (hvis sammensetning er dominert av humanister og samfunnsvitere) om å vedta et revurdert og mer tverrfaglig pensum når verken faglærerne i Modul 2 eller vertsfakultet ønsker å gi sin faglige, politiske eller annen støtte til dette. Uten et brukbart mandat å basere utviklingsarbeidet på, ber vi som pensumbokens redaktører, om forståelse for at vi nå avslutter dette viktige prosjektet. Som en direkte følge av manglende entusiasme fra sentrale aktører i Modul 2, trekker vi oss fra videre pensumarbeid og bruker heller tiden på prosjekter hvis gjennomføring ikke er like sårbare for strukturelle barrierer og mangelfull medvirkning fra andre.

Modul 2 i utakt. Det bør nå påhvile faglærerne i Modul 2 og SVT-fakultetets ledelse et særlig ansvar å fortsette fagutviklingen der vi nå slipper. Vi vil sterkt oppfordre til at de nåværende forvalterne av emnet trekker skriveføre teknologer

og naturvitere med i det videre pensumarbeidet. Vi vil be faglærerne i Modul 2 unngå den smalere tverrfaglighet. Vi anbefaler representanter for teknologi- og naturfagene i Programstyret for Ex. Phil., ledelsene for naturvitenskapelige og tekniske fakulteter, og Kollegiet å bidra til at den videre pensum- og fagutvikling i Modul 2 ikke snur seg innover, men utvikles mot en mer inkluderende perspektivhorisont.

I en tid da gradstrukturen sannsynligvis skal krympes, er det viktigere enn noensinne at Modul 2 – og Modul 1 for den saks skyld – kan forsvare sin plass i studieplanene. Et slikt forsvar må bygges på demonstrert relevans og bekreftelse av NTNUs hovedprofil. Man kan ikke i lengden stole på at sterke Ex. Phil.-lobbyer ved universitetene i Oslo og Bergen skal klare å frede den nasjonale Ex. Phil.-ordningen. Det er ikke tilstrekkelig å utvikle nettbaserte løsninger om innholdet ikke også preges av teknologiske og naturvitenskapelige perspektiver. Det er heller ikke nok at faglærerne i Modul 2 putter ordet «teknologi» inn i overskriften for stadige flere av temaene i emnet, om teknologer og naturvitere ikke får sette preg på innholdet.

Det er for eksempel på høy tid at naturvitere får være med å skrive om temaet «miljø», og at det sosiologiske perspektivet på «teknologi» suppleres med pensumbidrag fra de utøvende teknologenes rekke. All den tid språkviterne ennå ikke har maket å stable på bena et spesialskrevet pensum for temaet «vitenskapelig argumentasjon», bør det åpnes for at andre fagmiljøer kan være meningsberettiget på pensumsiden – for eksempel med et naturvitenskapelig bidrag om vitenskapelig etterrettelighet. «Etikk og politisk filosofi» bør også kunne kompletteres med en medisinsk drøfting av forskningsetiske problemstillinger. Dette som en antydning om hvilke muligheter som ligger i en utvidet fortolkning av tverrfaglighet i Modul 2.

Utviklingen av Modul 2 trenger nå en levende debatt om hvordan emnet i større grad kan bidra til å ivareta NTNUs faglige bredde og hovedprofil. Denne debatten og derpå følgende styringssignaler (eller fraværet av sådanne) vil gi NTNU det innføringsemnet som universitetet fortjener.

Gunnar Fermann, førsteamanuensis, og Torbjørn L. Knutsen, professor
Institutt for sosiologi og statsvitenskap

Redaktører for *Virkelighet og vitenskap: Perspektiver på kultur, samfunn, natur og teknologi*, Oslo: AdNotam forlag, 1998

Referanse: G. Fermann og B. Vik-Mo (1998): *Evaluering av Modul 2 i Examen Philosophicum ved NTNU: Erfaringer fra første gjennomføringssemester*, Trondheim: NTNU – 16. november

nettopp er NTNUs digitale oppslagstavle. Den er tilgjengelig via NTNUs hjemmeside (www.ntnu.no/) og oppdateres daglig. Utdrag trykkes annen hver uke i Universitetsavisa.

nettopp

NTNU-kalenderen

Fredag
6
april

Fredagskollokvium: 15 år etter Tsjernobyl
Fredagskollokvium ved Institutt for fysikk med forsker Lavrans Skuterud, Statens Strålevern, Østerås, Oslo. Kl. 14.15 i R3.

Gjesteforelesning med Mr. Rallycross
Martin Schanche holder foredrag om bilkonstruksjon for studentene i 8. semester i prosjektfag SIO2054 Produktutvikling og materialteknikk (PuMa8). Foredraget er åpent for alle. Fredag 6. april kl 09.15-12.00 i VTL-auditoriet, Perleporten.

Gjesteforelesning
med Dr. Finn Willy Poulsen Kl. 13.15 i rom 434 Kjemiblokk II. Title: Defect chemistry modelling of fluorite-, perovskite- and pyrochlore structure oxides: Progress, Pitfalls and Redundancies.

Onsdag
18
april

Frihetens århundre: 1700-tallet i fransk åndsliv
Kl.09.15-11.00, seminarrom 12 Dragvoll: Professor Ann Thomson, Université de Paris 8: Enlightenment images of the non-European other. Kl.12.15-14.00, aud. IV Låven: Professor Michel Delon, Université de Paris-Sorbonne: Diderot Ecrivain.

Om forsikringsselskapers bruk av genetiske opplysninger
Bioteknologinemnda inviterer til åpent møte onsdag 18. april kl.13.00-16.50 på Felix Konferansesenter – auditorium 1, Bryggetorget 3, Oslo. Møtet er åpent for alle interesserte og er gratis. Påmeldingsfrist 17. april.

Torsdag
19
april

Oppstartsseminar Kvinner -Karriere - Kultur (KKK):
Seminalet tar for seg kvalifisering av kvinner for karriere i næringslivet. Torsdag 19. april, kl. 09.30 - 14.15, sal H2, hovedbygget Gløshaugen.

Seminar: Supermarkets and Moral Economy in Postwar Europe, The Program on East European culture and Societies, NTNU, invites all interested to its seminar with Professor Victoria de Grazia (Columbia University, New York), «Supermarkets and Moral Economy in Postwar Europe». Thursday, April 19, 13:15 – 15.00, in PEECS' seminar room at Halsenget Gård, outside the Dragvoll Campus.

Frihetens århundre: 1700-tallet i fransk åndsliv
Kl. 09.15-11.00, seminarrom 12 Dragvoll: Professor Ann Thomson, Université de Paris 8: Misunderstanding «eighteenth century materialism». Kl.12.15-14.00, aud. IV Låven: Professor Michel Delon, Université de Paris-Sorbonne: Diderot materialiste: De Lancien au nouveau democrite.

Gjesteforelesning: How fascism ruled women Italy 1922-1945. Torsdag 19. april kl. 10.15-12.00. Sted: Møterom 7, Bygg 2, Nivå 5. Professor Victoria de Grazia, Columbia University, New York, foreleser om Italias familiepolitikk under fascismen, og rådende oppfatninger om kvinnes rolle i samfunnet i tidsrommet 1922-1945.

Studentutstilling på kunstakademiet: "Rød løper"
Tid: Åpning 19 april, kl 19.00 , med fest på Blæst etterpå kl. 21.00. Utstillingen vil ellers være åpen fra kl 12-16 hver dag fra fredag 20 til søn. 22 April. Adresse galleri kit, Inherredsveien 7, inng . ved Solsiden.

Onsdag
25
april

Gjesteforelesning: Writing on African women as empowerment.
Onsdag 25. april kl. 13.15-15.00. Sted: Møterom 8, Bygg 1, Nivå 5. I samarbeid med Institutt for nordistikk og litteraturvitenskap har SKK invitert den ghanesiske forfatteren Christina Ama Ata Aidoo til å holde forelesning om sitt forfatterskap.

Søndag
29
april

Vårkonsert
Den 29 april klokken 19.30 skal TKS, TSS og symf-orch ha sin årlige vårkonsert. Med blant annet utdrag fra Cirmina Burana av Carl Orff, Veljo Tormis: Kaksikpühendus (Diptychon) Terje Bjørklund: Duarte Vieira Knut Nystedt: Busen og småguten Norsk folketone fra Gol i Hallingdal arr. Gavin David Lee: Eg veit i himmerik ei borg In taberna og orkesteret skal spille Sibelius 2. symfoni.

Fredagsforelesning: Enzymatisk reparasjon av arve-materialet.
Kl. 14.00-15.00 ved professor Hans Krokan, Institutt for kreftforskning og molekylærbiologi. Sted: Store auditorium, RiT (2. etasje). Åpent for alle.

Ledige stillinger

Førseamanuensis i psykiatri
Ved Det medisinske fakultet er det ledig en stilling som førsteamanuensis i psykiatri. Stillingen er administrativt knyttet til Psykiatrisk institutt.

Forsker i medisinsk teknologi
Post doktor stilling (forsker) innen medisinsk teknologi eller helseundersøkelsen i Nord-Trøndelag (HUNT) er ledig ved Det medisinske fakultet.

Overingeniør
Ved Det medisinske fakultet er det ledig fast stilling som overingeniør. Stillingen er organisatorisk knyttet til Institutt for fysiologi og biomedisinsk teknikk.

Doktorgradsstipendiat i medisin
Ved Institutt for anestesi- og bilddiagnostikk ved Det medisinske fakultet er det ledig stilling som dotkrogradsstipendiat for en periode på tre år.

Førstesekretær
Ved Institutt for hjerte-lunge-sykdommer ved Det medisinske fakultet er det ledig en nyopp-rettet halv fast stilling som førstesekretær. Arbeidssted er ved Medisinsk avdeling, Seksjon for lungesykdommer, RiT.

Stipendiatstilliner i reservoar-teknikk
Ved Institutt for petroleumsteknologi og anvendt geofysikk er det ledig to stipendiatstillinger innen fagområdet Reservoar-teknikk.

Kjemi-/bioingeniør
Institutt for bioteknologi har ledig et engasjement for en kjemiingeniør, bioingeniør eller person med tilsvarende kompetanse. Ingeniøren vil være ansvarlig for gjennomføring av framstilling av ulike polysakkarider (spesielt kitin og kitosaner) samt kjemiske, fysikalsk/kjemiske og biokjemiske analyser knyttet til karakteriseringen av de samme polysakkaridene

Stipendiat i radioteknikk
Stipendiatstilling i radioteknikk er ledig ved Institutt for teleteknikk.

Professor II i fjellarbeider
Professorat II i fjellarbeider er ledig ved Institutt for bygg- og anleggsteknikk

Konsulent, vikariat
Ved Seksjon for fjernundervisning, etter- og videreutdanning er det ledig vikariat som konsulent. Vikariatet er ledig fram til august 2002.

Førstekonsulenter
Ved Seksjon for fjernundervisning, etter- og videreutdanning er det ledig to førstekonsulentstillinger. Begge stillingene vil ha oppgaver knyttet til utvikling av nye tilbud innen fjernundervisning, etter- og videreutdanning.

Doktorgradsstipend innen NOx
Ved Institutt for termisk energi og vannkraft skal det igangsettes et nytt dr.ing.studium på NOx. Studiet er finansiert av, og er en

del av «Miljø og prosesskontroll Konsulent, vikariat»
Ved Fakultet for maskinteknikk (fakultetskontoret) er det ledig et vikariat som konsulent frem til 30.06.2002, med tiltredelse ca. 1. juli 2001. Stillingen er tillagt ansvar for saksbehandling innenfor det personaladministrative området.

Universitetslektor
Ved Institutt for datateknikk og informasjonsvitenskap er det ledig en midlertidig stilling som universitetslektor. Stillingen er ledig i ett år fra 01.07.01.

Vitenskapelig assistent
Ved Fakultet for samfunnsvitenskap og teknologiledelse er det ledig stilling som vitenskapelig assistent. Nærmere opplysninger ved prosjektleder Ann Rudinow Sætnan, e-post: Ann.R.Saetnan@svt.ntnu.no.

Post doktor
Ved Fakultet for samfunnsvitenskap og teknologiledelse er det ledig en midlertidig stilling som post doktor. Nærmere opplysninger om stillingen ved professor Edvard Moser, tlf 73590294, e-post: edvard.moser@svt.ntnu.no.

Avdelingsingeniør/ tekniker
Ved Fakultet for samfunnsvitenskap og teknologiledelse er det ledig en midlertidig stilling som avdelingsingeniør/tekniker, elektronikk. Nærmere oppl. ved Stig Hollup, tlf 73 55 02 51.

Internasjonale kunngjøringer

Doktorgradsstipend
Karolinska Institutet in Stockholm is coordinating a new Marie Curie Training Site called EUROGENDIS: Training opportunities for European Ph.D.-students, in the field of The Genetic Basis of Disease.

Summer Course in the USA
Up to four places are currently available for NTNU students who would like to participate in the Image Processsing Applied to Remote Sensing Course being held at West Virginia University, USA from June 11-15, 2001 in Morgantown, West Virginia.

Summer Course in China
Introduction to Modern China is a three week summer course arranged at The Nordic Centre at Fudan University in Shanghai. The main areas covered will be Chinese History, Chinese Politics and Aspects of the Chinese Economy. Applications to: International Office, Gløshaugen.

Rundskriv og kunngjøringer

Tverrfaglig konferanse:
Bevegelse, bevissthet, handling 5. april kl 10.15 – 16.00 på Dragvoll, møterom 8, bygg 1, nivå 5. Innledere: Jon Godal, Knut Erik Jensen, Arild Linneberg, Leif Skei, Jan Erik Vold. Arrangør for konferansen er prosjektet «Improvisasjon i tverrfaglig lys» støttet av NTNUs program for tverrfaglige studier.

Reisestipend for doktorgradsstudenter
Det Norske Veritas (DNV), se: <http://www.dnv.no>, tilbyr reisestipender for dr.ing.- og dr.sci.ent.-studenter ved NTNU. Det er en forutsetning at stipendene skal brukes til opphold ved anerkjente, utenlandske læresteder og at studieoppholdene inngår som en godt planlagt del av dr.ing/dr.sci.ent./dr.polit./dr.art -studiene. Utgifter i forbindelsen med deltagelse på konferanser dekkes ikke.

NTNUs arbeidsmiljøpris 2000
Forslag til kandidater til NTNUs arbeidsmiljøpris sendes til HMS-seksjonen snarest og senest innen 18. april 2001. Arbeidsmiljøutvalget ved NTNU vil for året 2000 utdele NTNUs arbeidsmiljøpris i henhold til statutter/retningslinjer. Arbeidsmiljøprisen har inntil nå blitt utdelt som en pengesjekk, men dette er i år endret slik at utmerkelsen gis som et reisestipend.

Fonds-/legatmidler ved DKNVS' Stiftelse
Det Kongelige Norske Videnskabers Selskabs Stiftelse utlyser herved midler til søknad fra følgende fonds/legater for 2001:

Hammers legat til vitenskapelige reiser i Norge og/eller til utgivelse av vitenskapelige skrifter.

Den Grevelige Hielmstjerne-Rosencroneske stiftelses legat til vitenskapelige undersøkelser og/eller formidling innen Vitenskapsmuseets virkefelt.

Grosserer Johan Fredrik Roshauw Lundgreens legat til vitenskapelig forskning om vertebratfaunaen i det nordenfjeldske Norge.

Legatet til Vilhelm Storms minne til marine undersøkelser, ved Vitenskapsmuseet.

Konservator Nordgårds legat til vitenskapelige arbeider, ved Trondhjem Biologiske Stasjon.

Legatet til lektor Karl Schøyens minne til biologisk forskning, ved Vitenskapsmuseet.

Bergen Privatbanks fond til fiskeribiologiske eller botaniske undersøkelser med tilknytning til sjø eller ferskvann.

Trondhjem Biologiske Stasjons jubileumsfond av 1975 til praktisk vitenskapelige fiskeriundersøkelser, ved Trondhjem Biologiske Stasjon.

Astri og Olav Gjærevolls legat til støtte for studiereiser og forskning utenfor Norden innenfor disiplinene plantegeografi, plantesosiologi og floristikk.

For ordens skyld gjøres det oppmerksom på at de utlyste midler ikke kan brukes til støtte for hovedfagsoppgaver. Søknader sendes til: DKNVS' Stiftelse, Erling Skakkesgt. 47 c, 7491 Trondheim, innen 1. mai 2001. Eventuelle forespørsler stiles til generalsekretær Yngve Espmark, tlf. 73596295, E-mail: yngve.espmark@chembio.ntnu.no

Norges Rederiforbunds Fond ved NTNU
Fondet er opprettet ved gave fra «Stiftelsen Skipsfartens Fond for forskning og utdanning». Søknader om støtte fra fondet sendes til Fakultet for marin teknikk innen 15. april.

Etterlysning av pakke
Etterlysning av pakke levert av Linjegods ved Gløshaugen eller Lade 15.03.01 klokken 19.55. Pakken inneholder søknad på stilling som professor II i klinisk voksenpsykologi og er adressert til Fakultet for samfunnsvitenskap og teknologiledelse, v/Tore C. Stiles, men er ikke kommet frem til rette adresse. Pakken er mottatt av noen, men signaturen er uleselig, slik at vi ikke vet hvem som har mottatt den. Dersom noen kjenner til denne pakken, vennligst ta kontakt på e-post: cathrine.haugan@svt.ntnu.no eller telefon 90352.

Biblioteket i Sentralbygget
Biblioteket i Sentralbygget, tidligere Fakultetsbiblioteket for arkitekt/bygg/matematikk, har flyttet og åpner i nye lokaler mandag 2. april. Biblioteket ligger nå i 2. etasje i Midtre lavblokk, med inngang i sal 224. Åpningstiden blir som før flyttingen.

Kjøp og salg

Pc selges
Jeg selger en HP Vectra XM. P133 (kan oppgraderes). 160 MB Minne, 1 GB Harddisk, S3 Skjermkort, Creative 48x CD-Rom, Diskettstasjon, Samsung Syncmaster 710s (17" Skjerm) Nettverkskort, Mus (Compaq), Tastatur (Compaq), Div. programvare. Ring meg, Svein Erik, på 73 83 40 30 eller send e-post til sveinel@math.fim.ntnu.no

Rideutstyr selges
Leggchaps i brunt, semsket skinn med frynser str. medium, kr. 150,- Svarte, knehøye ridestøvler str. 39, lite brukt, kr. 200,-. Telefon jobb: 73590980, mobil: 91897057, hjem: 73528039. Mail: steivor.bjarghov@itea.ntnu.no

RAM og harddisk
RAM fra 32 MB, harddisk fra 2 GB kjøpes. Skriv til jonben-di@stud.ntnu.no

Liten pikesykel
Meget pent brukt lilla/rosa pikesykel (4-6 år) selges for kr.

600,- Ta kontakt med hanna.gautun@chembio.ntnu.no

Offroad guttesykel
Offroad guttesykel 48 cm selges. Har 18 gir, skjerm, stål ramme, DBS – tåler en trøkk. Pris kr 700,- – kan diskuteres. Kontakt Viggo på mail – vigo.pedersen@ub.ntnu.no, eller tlf 73919897 p, 73550520 j.

Flyttesalg
Veggmontert hylle for stereoanlegg i sort metall og herdet glass. Tre hyller, solid, tåler tunge komponenter. Kjøpt på hi-fi klubben. Nypris: 1 398,- Selges 900,- Madrass (120x200) så godt som ubrukt gjestemadrass. Nypris 699,- Selges 300,- Klassisk salongbord i teak fra 60-tallet i god stand. Plass til aviser o.l. under selve bordplaten. Selges 200,-. Dell skinnveske for bærbar datamaskin. Sort. Nypris 1 648,- Selges 400,-. Er du interessert i noen av disse tingene? Ring da: 73953780 (kveld) eller 99251024.

Bunadsølje selges
Hovedsølje til bunad i sølv selges rimelig. Dette er smykket som festes til skjorten på bryttet. Søljen er i Telemark-stil, men kan muligens også brukes til andre typer bunader. Telefon: 73984633 (privat) eller (735)96945 (jobb). E-mail: heidit@phys.ntnu.no

Lomme-pc selges
Bortimot ubrukt lomme-pc av typen Psion Rivo selges til halv pris. Den inneholder mange ulike programmer og du har blant annet internett-tilgang på den. Nypris 3000,- selges 1500,- Mail meg på: oyvindhaug@hotmail.com eller ring på: 91315701.

Bolig

Rekkehusleilighet til leie
På grunn av utenlandsopphold tilbyr vi vår rekkehusleilighet på Tyholt til leie fra august 2001 til februar 2002. (tidspunktet kan diskuteres). Kontakt: Pål E. Martinussen Tlf.: 73 55 03 81 (j), 73 84 79 25 (p), e-post: paal.martinussen@svt.ntnu.no

Leilighet selges.
To-roms sentral selveierleilighet selges. Leiligheten er på 48kvm. boareal og ligger i tredje etasje i Anders Buens gate på Lademoen/Voldsminde. Nyslipte (originale?) furugolv på stue, gang og soverom. Vi deler

det meglernes ellers ville ha tatt, og prisen er 750 000,-. Tlf 73598015 (arbeid).

Leilighet til leie
1.etg. i tomannsbolig på Tyholt er det ledig 4-roms leilighet for 3 studenter fra 15. april. Tre umøblerte soverom, møblert stue, kjøkken og bad med hvitevarer. Stor veranda. Kontakt anne.wibe@adm.ntnu.no/mob.tlf 95101978

Hus til leie
Koselig hus i «Carl Larsson-stil» til leie fra 1. juli, for rolig, ikke-røykende par eller familie. Huset ligger på Lade. Husleie kr. 7.000,- pr mnd. depositum kr. 15.000,-. Kontakt Berit Høyem eller Ivar Sognli. Tlf: 73921314. Epost: berit.hoyem@edbasa.no. «

Leilighet til leie
Eget kjøkken og bad. Opplegg for vaskemaskin, telefon og kabeltv. Beliggenhet i 3. etg sentralt på Buran (Frostaveien 4). Husleie kr 3340,- pr mnd. Depositum er tre mnd husleie. Ledig fra midten av mai. Kjetil/Camilla kan kontaktes på tlf 73520389 eller 98604879. Eventuelt mail: kjetil.flataukan@idi.ntnu.no

Leilighet ønskes
Studentpar på 23 og 26 år ønsker leilighet i området Øya, Moholt, Sentrum, Tempe, Nardo, Singsaker fra 1. juni evt. 1. juli. Leiligheten kan være møblert eller umøblert. Vi er begge studenter i fjerde årskurs ved siv.ingstudiet i kjemi. Prisantydning: Max. kr. 6000,- pr. måned (inkl. strøm). Henvendelser sendes pr. mail til bakas@stud.ntnu.no, eller ring tlf. 996 04 220.

Leilighet til leie.
Adresse: Overlege Bratts vei 60. «Nilsbyen», nært Stavset, ved Bymarkas røde strek. Leiligheten er på ca. 60 kvm + kjeller 20 kvm. P-plass, Kabel-TV (inkl). Leie kr 5300,- / dep. Kontakt: Arne.Halaas@idi.ntnu.no

Ledig hybel
For 2600kr deler du 60 kvm med én til. Leiligheten har alle fasiliteter. 15 minutter gangavstand til Gløshaugen. Lars: 977 64 968 eller larsnesj@stud.ntnu.no

Plass i bofellesskap
Ledig plass i bofellesskap ledig på Buran for kvinnelig student fra 1 mai. Veldig bra standard, 2500 + strøm, 75 kvm totalt. Tor Martin 901 08 404.

Leilighet selges
Meget pen og sjarmerende leilighet sentralt beliggende på Møllenberg. Boareal ca 44 kvm, fellesutg. 450,-/mnd. Prisantydning kr.880.000,- Visning i Gyldenløves gt 23a etter nærmere avtale på tlf. 73511339, mail: merakera@stud.ntnu.no

Ledig hybel
Hybel ledig i rolig boligområde. Adresse: Sundlandsv. 76. Størrelse godt og vel 20 kvm. Inneholder kjøkken, bad og soverom/oppholdsrom. Leien er på kr 2800,-, som inkluderer strøm og kabel-TV. Justerbar innflyttingsdato. Ta kontakt med Karen Lidal på tlf. 73937890, eller mobil 91112553.

Leilighet ønskes
Ungt studentpar ønsker å leie leilighet fra 1.juni, i området Sentrum-Dravvoll-Strindheim-Sentrum. Maks 5000/10.000. Ring Jan 99573313, eller Renate 92202781 etter klokka 17.

Stewart's corner

Spørsmål angående engelsk kan stilles til språkrådgiver Stewart Clark ved Studieavdelingen, e-post: stewart.clark@adm.ntnu.no, tlf. 73 59 52 45, faks: 73 59 52 37

Left and right

It is interesting how right conveys more than one side of an object or your body. If something is correct it is right, not left. If you mean the direction straight ahead in many languages we illogically say something like «right ahead». When someone asks how you are, if you say «all right», you mean OK. If you said «all left», there may be some strange reactions.

When you think about it, left has some very negative associations. The Latin word for left is sinister and the connection between the English word and the Latin word is obvious. According to an Italian, an evil face is a «faccia sinistra», and to an Italian insurance company a car crash is a «sinistro». In English if you use the term «gauche» (French for left) this means someone who is socially uneasy or unsophisticated. In Dutch, «link» means not to be trusted. The same ideas are conveyed in German by calling someone «linkisch» (or leftish). A left-winger outside of football means someone who is radical and reformist. According to the Oxford dictionary the term left wing comes from the French National Assembly (1789-91) where the nobles sat to the president's right and the commons to the left.

In society after society, left is stereotyped as clumsy, evil, unclean and the source of bad things. When entering a house in Scotland, if your left foot steps in first you will bring evil and bad

luck to the house. This is part of the «first-footing» custom. If you spill salt, which is said to be unlucky, you are supposed to take some of the salt with your right hand and throw it over your left shoulder to avoid the bad luck. Only a few hundred years ago, evidence that could convict a witch was a birthmark or mole on the left side of her body. In Islamic countries and elsewhere, the left hand is traditionally regarded to be unclean, the right hand is the one you eat with. In Buddhism, the path to Nirvana divides into two. The one on the left is the wrong way of life, and people should avoid it and follow the path on the right to enlightenment. In classic tarot cards, Justice is depicted as right-handed and the Devil as left-handed. In court in the United States and many other countries, the right hand is raised while making an oath. When you think about it, we use our sword hands when we meet people. Have you ever shaken hands left-handed?

This brings us back to language and our right-handed world that is backed by terms like right, righteous, rechte, recht, droit etc. with the connotations of straight, law and privilege all tied up in them. The poet Alexander Pope endorsed the sanctity of the status quo with the words «Whatever Is, Is Right». If he had written «Whatever Is, Is Left», I would have though he was referring to the dog's dinner.

Tricky words

port, larboard, starboard, posh
Port means the left side of a ship or aircraft when one is facing forward. The origin of the word is said to be the side turned towards the port. Considering the left and right issue it is interesting that the light for port is the negative «stop» signal, red. **Larboard** was used until the 16th century as the term for the port side of vessel and was dropped because of confusion with starboard. The term larboard may have come from lade + board meaning the loading side. **Starboard** means the right side of a ship or aircraft when one is facing forward. The origin of the

word is the steering board from early Teutonic vessels which used to be a paddle over the right side of a ship for steerage. Note that the light for starboard is the positive «go» signal, green. **Posh** is English slang and means elegant and stylish and is one of those words which everyone incorrectly thinks they know the origin. Despite years of digging in archives of shipping companies like P & O, there is no evidence that POSH stands for Port Out, Starboard Home, meaning the most comfortable cabins on the England-India run. The most likely explanation is that posh was originally English university student slang in the early 20th century meaning a dandy.

Enlightening English notices

«Attention: Swimming is forbidden in the absence of the Saviour»
(French swimming pool)

«Beware: the Services of the City of Brussels are almost all located at the Centre Administratif»
(www.brussel.be)

«Transgressions will be announced»
(Notice on toll road near Oppdal)

«Take notice when this sign is underwater, the road is impassable»
(Tennessee highway)

Hva skjer på innsida i dag?

På Innsida finner du informasjon og digitale verktøy fra din enhet og NTNU sentralt. Innsida oppdateres hver dag, hele tiden. Du kan legge inn informasjon selv også.

Adressen til din nye startside er: <https://innsida.ntnu.no>

Side 23 — Svart Cyan Magenta Gul

En sak for Amnesty

FOTO: TONE KVENILD

NTNUs lange, mørke korridorer skjuler mange dystre hemmeligheter. På dette laboratoriet blir kandidater til høstens rektorvalg akkurat nå kvalitetstestet.

Få på Dragvoll

Det var dårlig oppmøte under årets «karrieredager» på Dragvoll, opplyser Eva Marie Uthus i arrangørgruppa «Nettverket». Karrieredagene gikk i år av stabelen for fjerde gang. På disse dagene presenterer en rekke bedrifter seg for studentene på Dragvoll.

Foredragsholderne Rune Gerhardsen og Arnt Frøseth trakk ca. 150 tilhørere. Men mange av de største og mest attraktive bedriftene uteble fra presentasjonene. I stedet endte man opp med mange vikar- og rekrutteringsbyråer.

Færre doktorgrader

I 2000 disputerte i alt 646 personer for doktorgraden ved norske universiteter og andre læresteder, viser tall fra Norsk Institutt for studier av forskning og utdanning. Det er en nedgang på 49 sammenlignet med foregående år. Alle universitetene opplevde nedgang, bortsett fra Tromsø. Kvinneandelen på doktorgrader i teknologi i Norge sank fra 21 prosent i 1999 til 14 prosent i 2000. Vi må tilbake til 1992 for å finne skeivere fordeling.

Pris-aktuell

Prosjektet «Ekspert i team» er rangert som NTNUs fremste kandidat til en nasjonal pris for utdanningskvalitet, som skal deles ut av statsråd Trond Giske 10. mai. Prisen er på hele én million kroner. Norgesnettrådet står bak prisen som i år skal deles ut for første gang. Hensikten er å fremme kvalitet innen høyere utdanning. De to andre prosjektene fra NTNU som skal delta i konkurransen, blir «Problembasert læring i samarbeid med næringsliv» og «Medisinerstudiet ved NTNU 1993 - 2000». Disse to er rangert på delt andreplass fra den interne NTNU-komiteen som vurderte prosjektene.

Rot hindrer vasking

FOTO: TORE OKSHOLEN

Fotstøtter, pc-kasser på gulvet, ledningsspagetti som samler hybelkaniner, kontorer som aldri ryddes slik at støvet får gro fritt og renholderene ikke kommer til med støvtørking: For mange renholdere er dette normalarbeidsdagen.

– Alle tilsatte og studenter utgjør en vesentlig del av renholderenes arbeidsmiljø. Renholdet som utføres utgjør en stor del av arbeidsmiljøet for tilsatte og studenter – mye støv oppleves som dårlig inneløst og tørr luft. Grensesnittet mellom å tilrettelegge for at godt renhold skal la seg gjennomføre uten for store belastninger på renholderen fordrer et samarbeid mellom brukerne av kontorene og renholderne, sier Anne Katarina Cartfjord ved HMS-seksjonen.

Fantasifulle pc-er

FOTO: ARNE ASPHJELL

Designstudentene stilte ut fantasifulle prototyper til pc-er under Aluminiumsdagen på Gløshaugen 9. mars. Studentene i faget teknisk design fikk i høstsemesteret som prosjektoppgave å designe pc-er for forskjellige typer omgivelser. En forutsetning var at modellene måtte inneholde ekstrudert aluminium. På bildet ser vi førsteamanuensis Jon Herman Rismoen vise fram en pc spesielt designet for norske ambassader og utenriksstasjoner. Utførelsen skal gi assosiasjoner til fjord, fjell og foss.

Ta ballen

Det er ny sesong for 7-er fotballtrimmere ved NTNU. Ansatte på Dragvoll og de i universitetsadministrasjonen oppfordres til å delta.. Påmeldingsfristen er 27 april og seriestart omkring 7.mai. Kampene regnes som trim og er på 2 x 25 min. Serien vil foregå i månedene mai-juni og august-september. Kampene vil i utgangspunktet foregå i Dødens dal ved Gløshaugen, men hvis det melder seg på nok Dragvoll-lag, blir det også kamper her. Kampene er på ettermiddagen.

Kontakt:
Haavard.Karoliussen@chembio.ntnu.no

La deg ikke lure av laget Harball. Det er også trimadgang for jenter.

FOTO: TORE HUGUBAKKEN.

En verden av muligheter –

– ble forespeilet studentene under årets «Oljeindustriens dag» på Gløshaugen den 29. mars. Dagen ble arrangert for å rekruttere nye oljeingeniører og for å avlive myten om at den norske oljealderen nærmer seg slutten. Ifølge Oljedirektoratet har vi fortsatt bare hentet opp 20 prosent av landets antatte olje- og gassressurser; og jobbtillbudene vil dermed stå i kø for nyutdannede oljeingeniører i lang tid framover, ble det hevdet.

Infodirektør Maiken Ims i Offshoreindustriens landsforening og instituttleder Jon Kleppe ved Institutt for petroleums-teknologi og anvendt geofysikk har felles interesser: å få flere til å bli oljeingeniører.

FOTO: SYNØVE RESSEM

Universitetsavisa

Utgis av Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet
Distribueres i 13 000 eks. annenhver fredag i vår- og høstsemesteret.

REDAKTØR: Jan Erik Kaarø
ANSVARLIG REDAKTØR:
Info.direktør Anne Katharine Dahl

REDAKSJON: Medieseksjonen,
Informasjonsenheten
LAYOUT: Aina Berg
TRYKK: ST-Trykk AS, Orkanger

POSTADRESSE: Universitetsavisa,
Info.enheten NTNU, 7491 Trondheim
BESØKSADRESSE: Info.huset på
Gløshaugen (O.S. Bragstads plass 1)

NTNU

TELEFON: 73 59 55 40
TELEFAKS: 73 59 54 37
E-POST: medieseksjonen@adm.ntnu.no

på siden

Tabloide drømmer

Denne avisa er en selvmotsigelse. En «tabloidavis» og et «universitet» er per definisjon uforenlige størrelser. En institusjon med humboldtsk verdighet fortjener en bredformatavis, til nød Berlinerformat – uten bilder. I en virkelig ekte universitetsavis kunne professorene ha latt sine synspunkter på undervisningsstrategi, Stortingsmelding nr. 27 og generativ fonologisk grunnforskning ha tilflytt den akademisk opplyste allmennhet med forbehold og fototer. Universitetet er jo ikke ment for amatører. Tilbyr du akademikere en tabloidavis, fortjener du å bli mottatt som om du gikk rundt på Torgallmenningen i Bergen og samlet underskrifter til aksjonen «Et buekorpsfritt Bergen».

Men så har altså en lunefull skjebne og Kollegiet likevel utstyrt NTNU med et slikt usestet boulevard-organ. En forvirret redaksjon. Med enfoldige blålysjournalister konfrontert med en virkelighet bestående av strategidebatter, ny fakultetsstruktur og ubegripelige tematiske satsingsområder. Aldri treffer vi en Ole Christian Bach som professor II på Industriell økonomi, eller en Ari Behn som gjesteforeleser på Nordisk. NTNU-ere går ikke på premierefester, og overskrifter skaper de til nød i Malvikbladet og Vesterdaalens avis.¹

Med slike tunge tanker i sitt enkle, tomme tabloidhode hender det at redaktøren gjør som tidligere kollega Steinar Hansson i Dagsavisen. Han drømmer seg en annen virkelighet. Slik Hansson – i dyp frustrasjon over at Fremskrittspartiet var blitt Norges nest største parti – forlangte at Kongeriket måtte utstyres med en ny befolkning, slik drømmer universitetstabloidavisredaktøren om å få skrive noen *virkelige* nyheter.

«Hva om...», tenker redaktøren og klør seg bak med en sammenrullet «Kreativ, Konstruktiv, Kritisk» «...jeg for en gangs skyld kunne ha ropt: Stopp pressen: Trond Andresen kastet hansken og utfordrer Karl Glad til duell», eller «Stopp pressen: Idrettsvitenskap har fått Nobels fredspris», eller »Stopp pressen: Blod-doping utbredt i Sentraladministrasjonen», eller «For Guds skyld stopp pressen: Märtha Louise besøker svigermor på Dragvoll?»

Det er vel ikke så mye å be om? Bare en aldri så liten kioskvelter. «Gjør din plikt – Krev din rett», sier Giske-gutten. Nå har vi i ti år pliktmessig gjort vold på vår tabloide natur og skrevet om femårig sivilingeniørstudium og annen sovemedisin. Nå krever vi vår rett: «Stopp pressen: Giske og Spjøtvoll i hemmelig Rotarylosjel».

¹Eksempelet gjelder de tilfeller hvor NTNU-ere har avlagt uforståelige doktorgrader og blir gjenstand for hyllest i familiens lokalavis.

Jan Erik

